

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az országos magyar gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 20 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5 korona.

Az Országos Magy. Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt:
Főszerkesztő és kiadásért felelős: Forster Géza az OMGE. igazgatója.
Felelős szerkesztő: Szilassy Zoltán az OMGE. szerkesztő-titkára.

Szerkesztőség:

Budapest, IX., Köztelek-utca 8.

Kiadóhivatal:

Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ „OMGE.” KÖZLEMÉNYEI.

Ülésnapok a Köztelken.

1904. január 9. d. u. 4 órakor. Tenyészállatvásár rendező bizottság ülése.
" " 15. d. u. 4 órakor. Kodifikáló bizottság ülése.

Tenyészállatvásárok.

A szokásos tenyészállatvásárok megtartását az Országos Magyar Gazdasági Egyesület a folyó év tavaszára is tervbe vette. A vásár márczius hó folyamán fog megtartani a „Tattersall részvénytársaság” istállóiban.

A vásár tervezetét az OMGE. titkári hivatala e hó végén fogja szétküldeni.

A tenyészállatvásárral kapcsolatosan gép- és eszközkiallítás is tartatik.

Budapest, 1904. január 1-én.

Szemle.

(Olasz borok elleni védekezés. — Buza hausse. — Fiumei piac ellátása.)

Az olasz ideiglenes kereskedelmi szerződés tehát nagy nehézségek között és sok tárgyalás után végre létrejött. A magyar szőlőtermelő közönségnek, de sőt a kereskedelmi körök képviselőinek is évek során át sürgetett kívánsága a borvámklauzula eltörlésére, beteljesedett és egyelőre — f. évi szeptember hó 30-ig — az olasz borok csak 20 aranyforint vám mellett hozhatók be hozzánk. Az olasz bor elleni harcznak első része tehát a mi javunkra szerencsésen befejeződött. Ezzel azonban még teljesen nyert ügyünk nincs. Sőt azt merjük állítani, hogy a nagyobb és nehezebb feladat csak ezután következik majd, amidőn

a végleges kereskedelmi szerződés megkötésénél is ki kell küszöbölünk minden oly kedvezményt, mely a magyar bortermelés kárával járna. Bizzunk egyelőre kormányunk erélyében és körültekintésében, hogy a magyar termelés érdekeit a végleges szerződés megkötésénél is meg fogja tudni védelmezni.

De ameddig ez bekövetkezik, a múlt év december 31-éig érvényes szerződés alapján a múlt évben már behozott és az ideiglenes szerződés alapján még a folyó évi január 31-éig behozandó olasz borok elleni védekezést kell hangoztatnunk és sürgetnünk. Egybehangzó hirdások szerint u. i. a múlt év végéig behozott és a folyó évi januárban még behozható olasz bor mennyisége az 1.200.000 métermázsát jóval meg fogja haladni, vagyis tehát az olasz borvámklauzula végső kihasználása céljából az utóbbi években behozott átlagos bormennyiségnek mintegy háromszorosa kerül hozzánk, így tehát a borvámklauzula eltörlése daczára egyelőre három évre való olasz borral vagyunk ellátva. Nem kell bővebben fejtegetni, hogy már maga ez a tény hazai boraink értékesítésére óriási hátrányos befolyást fog gyakorolni. De még inkább hozzájárul ehhez még az, hogy a behozott olasz borok minősége nem mindenkor teljesen megbízható. Hiszen emlékezzünk csak vissza, hogy az osztrák bortermelők néhány év előtt nagy lármát csaptak a Triest mellett üzött nagymértékű borhamisítás miatt, melynek termékei olasz bor gyanánt kerültek forgalomba. Már most Magyarországnak van a borhamisítását

és a hamisított bor forgalomba hozatalát tilalmazó törvénye, melynek alkalmazásáról az olasz borokkal szemben a behozatali határállomáson semmit sem tudunk. Tudva pedig azt, hogy az olasz borok hamisítása napirenden van, nyomtalanul követeljük, hogy a kormány illetékes szakközegei szigorú vizsgálatot tartsanak, hogy a már behozott, elvámolt és elraktározott borokról a forgalomba hozataluk előtt kétségen kívül megállapíttassék azoknak természetes származása, hamisítatlan volta. Azt hisszük ez a legkevesebb, amit kívánhatunk az olasz borok ellen való védekezésnél a kormánytól, mert ha már a sors nem engedte meg, hogy az olasz borok behozatalától teljesen megmenekedjünk, akkor legalább azt kell elérnünk, hogy hazai termelésünknek a hamisított olasz borok ne okozzanak illetéktelen versenyt.

De fennálló bortörvényünk a további védekezés tekintetében is nyújt némi segédkezést. Tudvalevő u. i. hogy az olasz borok a fogyasztás kezébe a legritkább esetben kerülnek eredeti mivoltukban, a saját maguk neve alatt, hanem csakis különösen a savanyubb homoki borokkal házastva és pedig ezen hazai borok neve alatt. Bortörvényünk értelmében a borok a termelő borvidék neve alatt hozandók forgalomba. Az olasz borral házastott boroknál pedig a hazai termelő borvidék neve így hamis. Meg kell követelni és a törvény által megadott eszközökkel el kell érni, hogy az olasz borral házastott borok forgalomba hozatalánál ez a körülmény világosan ki legyen tüntetve. Aki olasz borral házastott bort

Minden gazda kérje be most megjelent, 60 oldalas, sok ábrás

— őszi és téli árjegyzékünket. —

Minden gazda tájékozódjék ez árjegyzékből minden anyag, eszköz és gépszükségletének beszerzése előtt.

Minden gazda bizalommal forduljon szövetkezetünkhöz, mert nemcsak a közös célt, hanem saját érdekét is ezzel mozdítja elő.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, Budapest, V., Alkotmány-utca 31.

Mai számunk 24 oldal.

akar inni, ám tegye meg, de az a fogyasztó, aki erre nem hajlandó ne legyen becsapva a jó hazai czégérrel sem a minőség tekintetében, sem az ár tekintetében.

A felhozott rendszabályokhoz nem kell külön kormányintézkedés, csak az szükséges, hogy fönnálló törvényeink szigoruan, mondjuk a mostani gyakorlatnál szigorubban és lelkiismeretesebben hajtassanak végre és hazai bortermésünk az olasz borözönnel szemben legalább mégis némi védelmet fog élvezni. Reméljük, hogy kormányunk, mely jól ismeri a hazai bortermelés súlyos helyzetét s amely ideiglenes olasz szerződés megkötésénél eziránt jóakarátát bebizonyította, ebben a tisztán belügyi kérdésben még hathatósabban fog bortermelőink segítségére sietni.

Amerikában a buza ára állandó emelkedésben van. Oka ennek egyrészt a küszöbön levő Japán-oroszországi háboru, másrészt az a korner, melyet Armour a többszörös milliomos huskírály csinált s amely spekulációra vásárolja meg készpénzen a farmereknek minden megvásárolható készbuzáját. Az amerikai buzaáremelkedésre az európai tőzsdék is lomhán megindultak, lassankint nálunk is emelkedőben vannak a buzaárak, bár korántsem abban az irányban, mint az az amerikai jelzéseknek megfelelő volna. Sajátságos jelenség ez, midőn látjuk, hogy az európai tőzsdék a buza árának Amerikában való minden legcsekélyebb esésére reagálnak és az árcsökentésre tendálnak, addig most az áremelkedésnél csak nagyon lomhán és csak nagyon kis mértékben mozdulnak meg az áremelkedés irányában. Sajnos, egyébként ebből az áremel-

kedésből a gazdáknak, kivált a kisgazdáknak csekély hasznuk van, mert a gazdák a buza-termést ma már jóformán mind eladták és a készletek vagy a malmok, vagy a kereskedők raktáraiban várják a malmok és a kereskedők javára az áremelkedést. Soha jobban be nem igazolódott a gazdáknak a közraktári intézmény szervezésére vonatkozó törekvéseinek haszna és szükségése mint éppen most. A buza nem remélt áremelkedésének tejföllet a kereskedelmi körök fogják leszedni, holott ha megfelelő közraktári intézmények mellett a gazdák nem lettek volna kénytelenek buzakészleteiket nyakra-főre már aratás után eladni, mégis némi készletük megfelelő előlegezés mellett volna s ezzel a készlettel a jobb konjunktura hasznából legalább mérsékelten részesedhetnek, míg így ettől teljesen elesnek, első sorban pedig a kisgazdák, akik még ha várhatnának is, nem tudnák hol elartani gabonájukat.

Reméljük, hogy az ideai tapasztalat a gazdai köröket kétszeres erőre fogja serkenteni, hogy a raktárszövetkezetek szervezésére törekedjenek és ezirányban ne csak tervezgessenek, hanem erélyesen fellépve, az illetékes tényezők hathatós támogatását is követeljék és ha szükséges, maguk a gazdák is hozzanak áldozatokat. Azt hisszük, ez a kérdés már a különféle értekezletek és tárgyalások retortájában immár annyira megérett, hogy életbeléptetésének egyedüli akadályát az anyagi eszközök hiánya képezi, amelyet azonban a beruházási javaslatnak törvényerőre emelkedése meg fog oldhatni.

A fiumei piac köztudomás szerint nem igen tudja ellátni sem az onnan induló hajókat élelmiszerekkel, sem pedig magát Fiume élel-

miszer szükségletét nem képes kielégíteni, mert a Karszt vidékén a gyér népesség a mezőgazdasággal csak igen szerény mértékben foglalkozhatik s így Fiume maga is távol idegenből szerzi be élelmiszer szükségletének legnagyobb részét. A kivándorlási törvény életbeléptével ez a helyzet még tarthatatlanabbá vált, úgy hogy a magyar termelés érdeke feltétlenül megkívánja valamely alkalmas szervezet létesítését, amely e hajókat kizárólag magyar termékekkel lássa el. Az OMGE. legutóbbi közgyűlése felhatalmazást adott az igazgatóságnak az erre vonatkozó előmunkálatok megindítására, amelyek alapján az érdekeltek csütörtökön anketét tartottak, hogy a kérdést minden oldalról megvitassák.

Az értekezletet *Desseffy Aurél* vezette aki üdvözölte a nagyszámmal megjelent fővárosi és vidéki élelmiszer kereskedőket, gyárosokat és termelőket. *Forster Géza* mint előadó rámutatott a nyerstermények értékesítésének mai szervezetlenségére. A szervezés a közel jövő egyik legfontosabb feladata. A nyerstermékek kivitelének egy jelentős útja nyílik meg azáltal, hogy a kivándorlási törvény a kivándorlást Fiumén át irányítja, szaporodnak a hajójáratok, amelyek ellátása jelentékenyen megnövesztené a magyar termékeknek főleg élelmiszereknek fogyasztását. Ezek a hajók eleven reklamjai lehetnek a magyar termékeknek. A fiumei piactulságos szegény, arra képtelen, hogy 9670 gözös, 1860 vitorlás évenként a fiumei kikötőből induló hajót ellásson élelmi czikkekkel. Feltétlenül szükséges tehát egy alkalmas szervezet létesítése, amely a fiumei piacot és az onnét induló hajókat élelmiszerekkel ellássa. Azon körülmény folytán, hogy a fiumei hajók húst is visznek magukkal, a szarvasmarha és sertés kivitelnek nyílik új tér, ami annál fontosabb, mert a sok szekatura, ami a németországi kivitelnél megvan, itt teljesen ki van zárva. Fiume városának érdekeltjei is öröm-

➤ T Á R C Z A. ➤

A rab király szabadon.*)

Fantasztikus állatregénynek nevezi *Bársony István*, a *Köztelek* illusztris munkatársa, a napokban megjelent könyvét, a karácsonyi könyvpiacon egyik érdekességét. A regény hőse: a sivatag királya, egy valóságos nubiai oroszlán, hősnője pedig a karsu, vérszomjas király-tigris: *Bengália gyöngye*. Ott, ahol állatok a regény alakjai, a sors szerepét nem játszhatja más, mint az ember. Valóban így is van *Bársony* regényében, a legfőbb intéző és büntető hatalom az ember, a *Nagybajuszu*. (Amennyire *Mühlbeck* jeles illusztrációjai következtetni engednek, ez a *Nagybajuszu* valami jóképű vadászember.)

Bársony István könyve új és szokatlan jelenség a magyar irodalomban. Jókait kivéve talán senkise próbálkozott meg számbavehetően ezzel a zsánerrel. Mind a kettőt az a természet csodás szépsége iránt való fogékonyság, amely *Bársonynak* minden munkájában megnyilatkozik, viszi e tere. Az erdő és mező *Bársony* világa, az évszázados fák, a hajladozó bokrok, a nádasok sejtelmes utvesztői, virágillat, patak-ceszergedezés. Ezt az új könyvet se írta ő másért, minthogy a szabad természetből ellesett egy-két gyönyörű képet odaállíthasson az olvasó elé s annak megszeretésére új hívőket toborozzon. Erre bő alkalma van a regény kereté-

*) Fantasztikus állatregény, írta: *Bársony István*, *Singer és Wolfner* kiadása. Ára: 6 korona.

ben. Sorra szólaltatja meg egy naiv, de érdekes mese keretében az állatvilág típusait, az erdők, mezők, nádasok lakóit. Szerepe van a könyvben a sivatag királyától, az oroszlánától le egészen a félénk nyulig, a sástól a fülemiléig csaknem mindegyiknek.

A történet ott kezdődik, hogy egy szerezsen szolga elvakult bosszúja révén kiszabadulnak a *Byscaja* cirksuz, illetve menaszéria legveszedelmesebb fenevadjai: az oroszlán, a tigris, a gorilla és a koralkigyó. Szereplésük már ott a tűz okozta zavarnál kezdetét veszi. A kigyó is, a tigris is egy-egy áldozatot hagy a király után. Majd az őserdők tilkos homálya fogadja be mind a négyet. Az oroszlán gyűlést hirdet, amelyen fogadja az állatvilág hódolatát, aztán kijelöli mindenki szerepét a jövőben előrelátható küzdelemben, amelynek célja az egész világ megtöritése. Harcz van tehát s az ellenséges tábor az emberek képezik, akik iránt ősidőktől fogva ellenszenvet éreznek a vadállatok. A küzdelem provokálójá: *Bengália gyöngye*, a tigris. Ez a fenevad a cirksuz égésekor belekóstolt az embervérbe. Ez a rá nézve páratlanul édes esemege olthatatlan vágyat önt belé, amely folyton úzi, hajtja újabb gyilkolásra. Előbb a gulyát őrző pásztort öli meg, de a szenvedély ennél is vakmerőbb tettekre készíti őt. Az előbb csendes vidéken nap-nap után ismétlődő pusztításai a bestiáknak, erélyesebb fellépésre készítetik: a *menydörgőket*, a puskával banni tudó embereket. A *Nagybajuszu* vezetése alatt irtóhadjáratot kezdenek az őserdő urai ellen. Kezdetben nagy

az ellenállás. Az állatkirály harczba szállítja minden hívét, a farkasok kóbor serege, a vad-disznók, medvék akcióba lépnek. Léptenyomon kellemetlenkednek a menydörgőknek. Legtöbbet *Bengália gyöngye*, a karsu hóhér. A menydörgők szívós kitartása azonban megtöri az ellenállást, a kisebb kaliberű fenevadak lassanként elpárolognak a harcz színteréről, úgy, hogy mikor a döntő küzdelem előtt a király gyűlést hirdet, azon egy-két számba nem vehető hívét kivéve, a hívó szóra senkise jelenik meg. Ehhez járul aztán még az is, hogy a nagyhatalmak között is egyenetlenkedés támad, *Bengália gyöngyét* — a hősnőt meggyűlöli a hős, a király, aki így jóformán magára marad a küzdelemben, amelynek az ellenfél részéről megtettesítője: a *Nagybajuszu*.

— Nohát nem is kell a gyávák segítsége. E percztől kezdve ellenségem az egész világ. Megbirkózom vele, előbb azonban leszámolok azzal, akinek köszönhetek minden bajt: az asszonygyal, *Bengália gyöngyével*. Így beszél a király, az oroszlán.

A menydörgők hosszú, meddő küzdelem után nagy tette határozzák el magukat. Felgyújtják az erdőt. A tűz hatalma kényszeríti a királyi ellenfeleket, hogy megjelenjenek a küzdelem színhelyén. Előbb azonban egymásközt végeznek. A koralkigyó, amelyet nyugalmas buvóhelyéből üz ki a forróság, halálra keresi a tigrist. A király szerencsésebb, előbb akad össze *Bengália gyöngyével*. Borzalmas párbajt fest le *Bársony István* ebben a fejezetben. A győztes a király lenne, még úgy is,

mel üdvözölte a szegény kát jegyez májának a kulás az C szükséges.

Az O is kivonat kezleten ig ki, melyne dott a föly sának szük szerénynek ezikknek felelő szer válhatik, r lási pont főként azá ket világsz földi piacz mában és r

Az é vesen foga a részletes megvalósul melynek r nek egy uja

NÖV

A ROS

A ros lunk egy repet játszo az ország a Királyhá vidékein k mesztenek

ha a korál színhelyére volna a gy dühét a vé a koralkigy

Most jöjjön hát *Nagybajuszu* nek meste gikus küz a porondor

A m mondhatjuk Nem is ez mese kere pompás, a egész sora.

Aki s utait és be annak a le kozó őserd lelkeben n dás ereje, jól, hogy a öntudat né hogy az eg tében muta szép, oly sugárkévéje gás, patak virágok pó tarkítja és

Es ez Kongatják

mel üdvözölték a felvetett eszmét s hajlandók a szükséges üzleti tőkének 50 százalékát jegyezni. A szervezet legalkalmasabb formájának a részvénytársaságot ajánlja. Az alakulás az OMGE. védnöksége alatt történék, a szükséges tőke 3—400 ezer korona volna.

Az OMGE. igazgatójának ezen csak nagyon is kivonatossan vázolt tervezete alapján az értekezleten igen érdekes és élénk vitaközös indult ki, melynek folyamán még inkább kidomborodott a fölvetett kérdés fontossága és megoldásának szükséges volta. De kitűnt az is, hogy ez a szerénynek látszó kezdeményezés az élelmiszereknek értékesítése és kivitele terén megfelelő szervezet mellett óriási fontosságúvá válhatik, mely messze felülemelkedik a kiindulási pontot képezett hajóellátás érdekein főként azáltal, hogy természetesen élelmiszereket világszerte ismertebbé teszünk és a külföldi piacok igényeinek jobban megfelelő formában és módon hozzuk a világkereskedelembé.

Az értekezlet kivétel nélkül rokonszenvesen fogadta a fölvetett eszmét, elhatározta a részletes tervezet kidolgozását és ezzel a megvalósulás stádiumába terelte a kérdést, melynek megoldása, az OMGE. tevékenységének egy újabb dicséretes fejezetét fogja jelenteni.

Sz. Z.

NÖVÉNYTERMESZTÉS.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

A rostja végett való len termesztése.

I.

A rostja végett való lentermesztés nálunk egy évtized előtt nagyon alárendelt szerepet játszott, bár annak a természeti viszonyok az ország több részén kedveznek. A Felvidéken, a Királyhágóntúli és Dunántúli kerület egyes vidékein kigazdák ugyan már régebben természetesen len rostnyerés végett, ez az anyag

azonban csak háziipari czélokra alkalmas, de a gyáripar igényeit nem elégíti ki s ezért a mezőgazdasági üzem szempontjából mint jövődelmi forrás számításba sem jöhet.

A gyári czélokra alkalmas rostanyagot adó len nagyban természetével az ország egyes helyein néhány év előtt megkezdett kísérleteknek sikere ráterelte a figyelmet ezen természeti ágra s mióta a földmivélsügyi kormány anyagi támogatásával olyan vállalatok létesültek, amelyek a természetből a lenkórót előre megállapított áron átveszik s a belőle nyert rostot saját veszélyükre értékesítik, azóta a rostja végett való lentermesztés évről-évre nagyobb kiterjedést vesz. A megfelelő magból természetesen lenkóró bevéltására és feldolgozására lenkikészítő-gyár létezik ez időszert Nagy-Tanyon (Komárom.) Szepes-Olaszin (Szepes-nyegye), Székely-Kereszturon (Udvarhely.) és Csurgón (Somogy.) Ezek a gyárak az eredeti orosz vetőmagból vagy legfeljebb annak harmadik utánterméséből származó száraz, nem gyomos lenkórót üzemképességüknek megfelelő mennyiségben minőség szerint 102 kg-ként legálább is következő áron váltják be u. m. 75 cm-nél hosszabb lenkórót 9 kor., 60—75 cm. hosszú kórót 7 kor., 40—60 cm. hosszú kórót 5 kor. áron, míg az ennél rövidebb és kuszált kóró bevéltási ára 2—3 korona.

A kedvező eredmények nyomán remélhe-

*) A lent rostja végett gyári ipari czélokra hazánkban tudommal a csicsói uradalom (Komárom vármegyében) kezdte meg rendszeresen természetesen s a milleniumi kiállításán az 1895. évi termésből mutatott is be rostnak való lenkórót közölve a természeti adatokat is. Erre vonatkozólag akkori feljegyzéseimben következőket találok: „Csicsói uradalom házi kezelésben természetesen len kórója végett, melyet préselve szállít Csehországba s 1895-ben m. holdanként 90 kg. vetőmag után alábbi eredményt érte el:

Bevétel 16 q. szalma à 450 frt 82 frt

5 „ mag à 1000 „ 50 „

összesen 122 frt

Kiadás földmivéls., mag vetés, nyűvés

kórópréselés 25 frt

szállítás q-ként 1 „ = 16 frt

a kiadás összesen 41 frt

marad jövedelem 81 frt

E szerint termelt kat. holdanként 213 q. szalma, 60 q. mag, bruttó bevétel 3252 K., kiadás 1092 K. marad haszon 216 korona.

tőleg több lenkikészítő-gyár is fog létesülni, legalább erre enged következtetni az a körülmény, hogy ebben az irányban már is az országnak több vidékén indult meg komoly mozgalom, amelyek sikere esetén mindig szélesebb köröknek fog lehetségessé válni a rostja végett való lentermesztés felkarolása.

Látva ezen természeti ág iránt folyton fokozódó érdeklődést, ezélszerűnek vélem e helyen röviden vázolni a rostnyerésre irányuló lentermesztés körül szükséges főbb tudnivalókat, különös figyelemmel azokra a szempontokra, amelyekre a szakkönyvek aránylag kevésbé terjeszkednek ki.

Mielőtt a gazda magát a lentermesztés felkarolására szánna, elsősorban annak jövedelmezősége érdekli. Ezzel a kérdéssel az ország 20 különböző gazdaságából szerzett adatokra támaszkodva a „Köztelek“ 1902. évi márczius 15-iki (22.) számában behatóan foglalkoztam. Ezen adatok szerint a lenre nem éppen kedvező 1901. évben a kórótermés 10—20 métermázsra a magtermés 2—5 métermázsra között ingadozott (egy helyen a kóró 22 mm-ra, egyen pedig 34 mm-ra rugott), a kóróhozam tehát némileg kedvező viszonyok között átlag legalább 15, a maghozam 4 q.-ra tehető, de jobb éveken a kóró 20, a maghozama 4 q.-ját könnyen eléri.

A fent hivatkozott 1901. évben kóró- és maghozam értéke együtt, vagyis a bruttó jövedelem 21 eset közül csak 1 esetben nem érte el a 150 koronát, de 14 helyen 200 koronát meghaladta (5 helyen 200—250 K. 6 helyen 250—300 K. volt, 3 helyen 300 koronát fölülmúlt). Ezzel szemben ugyanazon gazdaságokban az őszi buza 16 hely közül 2 helyen adott 160 K., 3 esetben 128 K. bruttó jövedelmet, míg a többi 120 koronán alul maradt. De nemcsak a buza, hanem a tavasziak és kapások is kedvezőtlenebb eredményt szolgáltattak, holott ezeknél az ápolási költség jóval nagyobb volt, mint a lennél.

Az 1902. év a lenre jóval kedvezőbb volt, mint az előző évben. Az algyógyi földmivélségi iskola ez évben 5 holdon végzett len termesztésével kísérletet s a különböző piaci növények jövedelmezőségére nézve tett számítás szerint a len az első helyre került.

Távol állok attól, hogy a rostja végett

ha a koralkigyó, amely időközben a küzdelem színhelyére érve maga is elő nem segítette volna a győzelmet. Ez a beavatkozás a király dühét a végsőig fokozza. Dühében agyonsújtja a koralkigyót is.

Most már igazán egyedül maradt. Hadd jöjjön hát az utolsó ellenség: az ember, a Nagybaszsu. Egy hivatásos vadász fegyverének mesteri lövése fejezi be a fenséges, tragikus küzdelmet, a puszták királya ott marad a porondon, a vadak fölött urrá lesz az ember.

A mese, amint látjuk, naiv, szinte azt mondhatjuk, a gyermeki léleknek van szánva. Nem is ez teszi a könyvet értékessé, hanem a mese keretébe szőtt mesteri leírások, a szin-pompás, a szabad természetből ellesett képek egész sora.

Aki sokat rója a rengeteg félhomályos utait és belemélyed annak sejtelmes világába, annak a lelkét rabba ejti az abban megnyilatkozó őserő. Így van vele Bársony István is, lelkében mély nyomot hagy a természet csodás ereje, amitől nem is tud szabadulni. Tudja jól, hogy a kultura jóval erősebb ennél a vad, öntudat nélküli nyerserőnél, de az fáj neki, hogy az egyik csak a szürke köznapiság keretében mutatkozik, míg az utóbbinak kerete oly szép, oly bűbajos. A kelő és lenyugvó nap sugárkévéje aranyozza be, madárdal, lombsusogás, patakcsörgedezés zenéje kíséri. Illatozó virágok pompája utánozhatlan színváltozata tarkítja és enyhíti a zordságát.

És ez az erő nap-nap után hanyatlak. Kongatják a lélekharangot fölötté, az erdők

uraít pusztítja az ujkor folyton tökéletesedő találmánya: a löfgyver, az erdőköt a fűrés és a fejsze, a zizegő nádasokat a mérnöki tudomány és azután az ekevas. Igaz, hogy szá-zadok mulnak el még, amíg a természet őseroje fölött teljesen urrá lesz a kultura, de a hanyatlás nap-nap után jobban szembetűnő. Pedig kár érte. Nem a vad őserőért, hanem a kereteért.

Ennek akar lassu haldoklásában hívóket, csodálókat szerezni Bársony István.

Könyvének minden sora a szabad természet iránt való rajongást tükrözi vissza, ami csak azoknak sajátosága, akiknek bőven van alkalmuk ebbe belemélyedni s lelkük fogékony-sága fel tudja fedezni ennek a szépségnek leg-apróbb vonásait is.

Külföld nagy írói között többet találunk, akiket, mint Bársony Istvánt, nem az élet vásári zaja, a szenvedélyek lobogó tüze, nem az események folyton változó képei, hanem egy ránk nézve idegen világ készlet alkotása. Pedig Bársony regényéhez hasonló könyvekre nagy szükség volna. A serdülőbb ifjuság kezébe, amely tullepte a regék és mesék határait az ily munkák valók.

Regények, amelyek visszafükrözik ugyan az élet harczeit, ennek a nagy színjátéknak jóformán minden jelenetét és mozgató rugóit, de szereplő alakjaik még sem emberek, hanem az emberi rossz és jó tulajdonságoknak az állatvilágban előforduló megtestesítői. Az erő, a szenvedély, a ravasság, a hűség, a békés szelidség, a merészség: minden egyes

tulajdonságnak van megtestesítője s végül valamennyinek küzdelme fölött urrá lesz a jog és igazság, a fenköltebb szellem: ezt képviseli az ember.

Mégse gondoljuk azonban azt, hogy Bársony István csak az ifjuságnak írta az ő legújabb könyvét. Olyan az a regény, amelyet fiatal és öreg egyforma gyönyörűséggel olvashat. Az ifju léleknek szánt meséért bőven kárpótól a csillogó, szines feldolgozás, a regénynek igazán pazarul sok, hivatott írora valló apróbb részlete. Hogy egyet-kettőt említsünk is: ilyen tigris és bika közt lefolyó párbaj leírása, a nagy hatalmak egymás közti leszámolása. Nem hiszük hogy akadna valaki, akire hatással ne lenne az a realizmus, amelylyel Bársony a tudóvésztes gorilla pályafutását leírja. Az állatvilágnak aprólékosságig menő megfigyelésére vall a regény minden egyes szereplőjének a karakterizálása s találó elnevezése is. Erre csak olyan író képes, aki szerelmes a szabad természetbe, de nem a nagyvárosi ember beteges vágyával, hanem a közvetlen szemlélődésből fakadó igaz érzéssel s lelkes csodálattal.

A Köztelek olvasóinak jó lélekkel merjük ajánlani a könyvet. Az ő közvetlen világukat festi, a szorgos munkában nappalonta kifáradt gazda bizonyosan örömet talál abban, ha esténként Bársony könyve nyomán felújítja azokat az impressziókat, amelyet munka közben csak futólag szerezhetett meg az erdőről, mezőről, annak titokteljes lakóiról.

Csernay Ödön.

való lentermesztés felkarolását fontosabb mezőgazdasági növényi terményeink csekély jövedelmességével szemben orvosszerű ajánljam, arra sem gondolok, hogy a lentermesztés felkarolása a ma termesztett növények arányában jelentékenyebb változást fog előidézni.

Annyit azonban az eddigi tapasztalatok kétségtelenül mutatnak, hogy léteznek nálunk is viszonyok, amelyek között a rostja végett való lentermesztés méltányos haszonnal jár és nem egy gazdaságban alkalmas arra, hogy a jövedelmi esély csökkentéséhez hozzájáruljon.

A rostja végett való lentermesztésre hazánknak nem minden vidéke alkalmas, mert éghajlat tekintetében különleges igényeket támaszt; az e részben mutatkozó hiányok a talaj helyes megválasztásával, megfelelő talajmiveléssel némileg ellensúlyozhatók ugyan, de egészen nem pótolhatók. A rostja végett termesztendő lennek legnagyobb ellensége a gyom, a szárazság és tulnedvesség, ellenben kedveli, sőt jó diszleséhez megkívánja az állandóan mértékelt nyirkosságot, nedvességet. Ezek a szempontok úgy a fekvés, mint a talaj megválasztásánál, nemkülönböztetve utóbbinak megmunkálásánál, a vetésnél és a további ápolásnál is folyton szemelődött tartandók.

A len diszlesét nagy mértékben biztosítja a tenyészet ideje alatt nyirkos levegő, gyakori, de nem bőséges csapadék. Ez okból a lennek legmegfelelőbbek a nagy vizek közelébe eső vagy hegyek által körülzárt párás, ködös vidékek; különösen finom rost nyerhető a hegyekben termesztett len köréből. A száraz alföldi éghajlat a rostnyerés végett való lentermesztésnek nem kedvez, a kóró rövid marad, állománya fás, a belőle nyerhető kevés rost törékeny, szakadozó, fonásra kevésbé alkalmas.

A rostja végett termesztendő lennek legmegfelelőbb talaj a mérsékeltén nedves (üde), könnyebb vályogtalaj, vagy agyagos homok, tehát olyan talaj, aminőn még a vörös löhere elég jól diszlik, de a száraz homok és kötött agyag kivételével minden talajon jól megterem, ha az nem szenved tulnedvességben, vagy szárazságban s az altalaj nem kavicsos; szóval lentalajnak inkább a homokos, mint az agyagos talaj tekinthető. Kiválóan alkalmasak a rostja végett való lentermesztésre azok a nyirkos, lazú cukorrépa-árok mellett a mérsékelt termések miatt a cukorrépa-termesztés nem fizeti ki magát. A len megkívánja, hogy a talaj jó trágyaerőben legyen, vagyis tápanyagokban hiányt ne szenvedjen, friss trágya azonban nem előnyös neki, mert fiatal korában megsárgul, könnyen kiég, de mindenesetre vastag kóró növeszt, melyben kevés a rost. A műtrágyák közül a káli-trágyákat, kaintot és kénsavas káliumot szokták ajánlani, de viszonyaink között a foszfor-savtrágyák, főleg a szuperfoszfát alkalmazása is haszonnal járhat, a len fiatal korában pedig a chilisalétróm, mint fejtrágya, szintén kedvező hatással lehet. A meszeztést a len nem tűri, mert ettől a rost állítólag törékeny lesz.

Elővetemény tekintetében a len nem válogatós, a fő az, hogy jó táperőben és minél gyommentesebben maradjon részére a talaj; a legjobb helyre jut tehát trágyázott növény: például zabosbüköny, kapás után, de megterem kalászos után is; jól diszlik heretörések-

ben, sőt gyeptörésekben is. Maga a len minden növénynek jó előveteménye, mert korán lekerül a földről, azt gyommentesen s minthogy a földben úgy tépik ki porhanyó állapotban hagyja vissza. A len azonban önmagával nem jól fér meg, ugyanazon helyre legfeljebb 7-8 év múltán kerülhet vissza, mert különben az u. n. lenuntság áll be, nem ad kielégítő termést, jöllehet a talaj fizikai állapota nem szenvedett s a tápanyagok sem hiányzanak.

A talajelőkészítés a len alá ugyanaz, mint amelyet tudomány és gyakorlat a hazai viszonyok között a tavasziak, nevezetesen tavaszi árpa részére ismer legmegfelelőbbnek; tehát az őszi mélyszántás el ne maradjon, tavasszal pedig a nedvesség megóvása érdekében a szántás mellőzésével a talaj extirporátorral és boronával porhanyították. A fogasoláshoz úgy kell történni és annyiszor ismétlődni, hogy a talaj gyommentes porhanyó állapotba jusson; vetés előtt czélszerű sima könnyű hengerrel meghengerezni a tajajt, nehogy a mag igen mélyre kerüljön.

Alig akad még olyan növény, amelynél a vetőmag a termény minőségére és mennyiségére oly nagy befolyással bírna, mint a lennél, ha rostja végett termesztjük, miért is a vetőmag beszerzésére különös gond fordítandó. A magbeszerzés annyival inkább kényes, mert azok a tulajdonságok, amelyek a rostja végett való lentermesztés szempontjából követeltetnek, a mag külsejéből, sem belső vizsgálatából nem ismerhetők fel, sőt a magja végett való lentermesztésnél nyert mag (steppensaat), mely rostnyerési szempontból vetőmagnak nem alkalmas, többnyire tetszetősebb külsőleg, mint a rostja végett való lentermesztéshez veendő vetőmag.

A jó vetőmag tulajdonságaira ezuttal nem terjeszkedem ki hosszabban, hanem csak annyit említek fel, hogy a létező lengyárok csak olyan lenkorót váltanak be, amely eredeti orosz lenvetőmagból vagy legfeljebb ennek rostja végett való lentermesztési mód mellett nyert harmadszori utánterméséből származik. Megbízható eredeti orosz lenvetőmag beszerzésének gondjait megkönnyíti a földművelésügyi miniszternek az az intézkedése, hogy az eredeti orosz vetőmagot a gazdáknak közvetíti és pedig kisebb mennyiséget igénylőknek, hogy rostja végett való lentermesztéssel kísérletek tételét előmozdítsa, megfelelően nagyobb kedvezmény mellett.

Nagyobb tételekben azonban még ezen az uton is sokba kerül a vetőmag, eredeti orosz lenvetőmag használata tehát a termesztési költséget jelentékenyen növeli. Elégséges ennélfogva, ha a természet szükségletének csak egy részét fedezi évről-évre eredeti magból, a többi pedig saját terméséből. Az eredeti orosz mag kitesztítve kerül forgalomba, a gazda saját termésű lenmagja azonban rendszerint többé-kevésbé gyomos, azt tehát alaposan meg kell tisztítani, ami azonban megint nem könnyű feladat. Különösen két hirhedi és gyakori gyom-növény a Polygonum Lapatlic'olium magját — németül „Wanse” — és a Folium Vinicola magját nehéz a lenmag közül kitesztítani. A lenmag tisztítására a nálunk használatban levő tisztító gépek a lenmag alakja miatt nem alkalmasak. A lenvetőmag tisztításához Csehországban használatos s ott előállított gépek (Leintamen klapper) munkaképessége csekély, naponta nem több

mint 200—250 kg. tiszta lenmag, miért is ezen gépek (melyek ára 50 korona s meléjük 2 munkás-szükséges) csak kistermesztőknek valók. Oroszországban a lenmagtisztításhoz nagyobb munkaképességű pontos gépeket gyártanak.

A lenmag teljes megtisztításához ott rendszerint kétféle gépet használnak. Az egyik az e czélra szerkesztett külön triór, mely több nagyságban óránként 250—2000 kg. munkaképességgel 250—1650 korona áron kapható. A másik a „Tretschocke” nevű gép, amely szintén többféle nagyságban óránként 200—1250 kg. munkaképességgel 150—600 korona áron kapható.

Az utóbbi gép szerkezete a hosszukás nyílású csekély lejtésű pléhszítán alapszik, melynek mérsékelt mozgása mellett a mag lassan folyik végig, miközben a lapos lenmag áthull rajta, míg az egyéb tisztátalan mag leszalad róla.

(Vége köv.)

GAZDASÁGI IPAR.

Rovatvezető: Zalka Zsigmond.

A szesz mint világító anyag.

A szesznek világítási czélokra való felhasználása újabb keletű és az első szeszlámpák csak 1895-ben kerültek forgalomba.

A szesznek világítási czélokra való felhasználását Auernek azon fontos felfedezése adta meg, hogy a nemes főldekből, mint: a Cerium, Thorium, Erbium, Yttrium és Zirkon készült harisnya szintelen gázlángban igen erős fényt fakaszt és ezzel egyúttal a világítógáz-fogyasztást csökkenti, a fényerőt pedig fokozza, ami által a gázvilágítás költségei tetemesen redukáltak.

Tudvalévő dolog, hogy a szesz halványkék színű, nagy hőt kifejtő, de nem világító lánggal ég. Auer felfedezésével már most meg volt adva a mód ezen nem világító lángot világítóvá átalakítani és így a szeszt világítási czélokra felhasználni. 1895. óta, amidőn az első szeszlámpák forgalomba hoztak, e téren igen nagy előrehaladás tapasztalható és ma már a szeszlámpák annyira tökéletesbittettek, hogy semmi kívánni valót fenn nem hagynak.

Ezen tökéletesbítéseknél tudhatjuk be azt, hogy a szesz a többi világító anyaggal szemben úgy a fény ereje, valamint annak egyenletessége legfőképp azonban olcsósága folytán egyes államokban a versenyt kiállja és ennek tudhatjuk be p. o. azt, hogy a szeszvilágítás Németországban ma már általánosan elterjedt és azt nem csak szobák, hanem az utcák, vasuti indóházak, kocsik stb. világítására is felhasználják.

A különbség a szeszizzófény és a többi folyékony világító anyagok felhasználása között az, hogy a legtöbb szeszlámpánál a szeszt mielőtt azt meggyújtánók, megelőzőleg gőzalakba kell átvinni és ezért a legtöbb szeszizzófény a legfontosabb alkotó része az u. n. elgőzölő.

Az elgőzölővel felszerelt lámpák szerkezet tekintetében három csoportra oszthatók fel. Az első csoportba tartoznak azok a lámpák, a

melyeknél az egy kis égő csoportba tartozó szesz elgőzölőből kell egy elgőzölő általi elgőzölést véletelkeznek. E elgőzölővel vezetve a felszívást. Mindkét elgőzölő úgy mint egy üveg vagy a szeszt egy elgőzölőbe a szesztartó úgy, hogy a szesztartó rüen csak a szesztartóhoz, az elgőzölő után maga az

1. ábra. Szesz

Ezen lámpák alkalmazhatatlanok kezeltü lámpák gyertyafényét a tornyok részén amelyeknek fény meghaladja.

A szesz csoportot képez az előbb említett, hogy a szesz percig eltart és világít van vezetve, szerkesztve, a szeszizzófényt fejtenek. Tekintet a szesz-izzófény egész tartatit fenn,

MALOM-
BERENDEZÉSEK

OLAJSAJTÓK-
ES GEPEK

KONKOLY-
VÁLASZTÓK

KAPHATÓK
BUDAPEST, V. KER.,

GRAEPEL HUGÓ

GÉPGYÁROSNÁL
VÁCI-UT 40-46. SZ.

melyeknél az egész égési idő alatt a szeszt egy kis égő láng alakítja át gőzzé. A második csoportba tartoznak azon lámpák, amelyeknél a szesz elgőzölését csak a meggyújtás céljából kell egy kisebb láng vagy beöntött szesz elégetése által megindítani, azután pedig az elgőzölést végzi azon hő, amely az égésnél keletkezik. E célra az égési hő-fémrészek segítségével vezetetik a bél vagy az elgőzölőhöz, ahol a felszívott szeszt elpárologtatja.

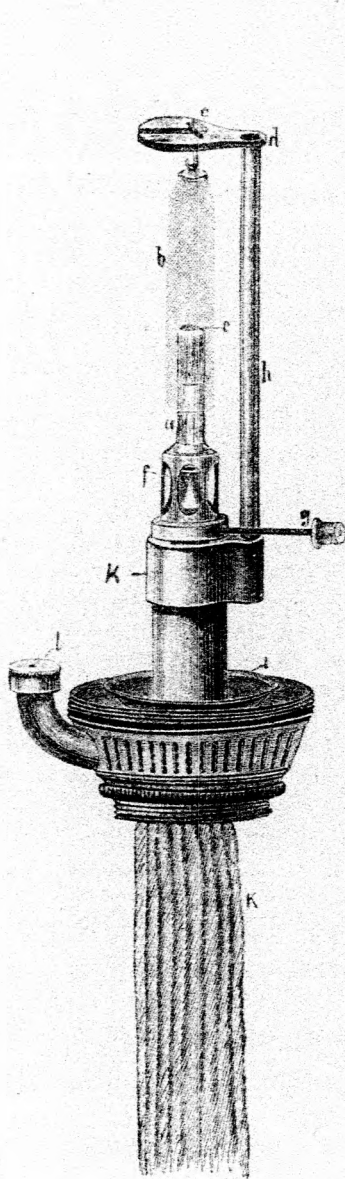
Mindkét rendszernél a szesz az égő alatt, épp úgy mint a közönséges petróleumlámpáknál, egy üveg vagy fémből készült tartóban van, s a szeszt egy a tartóba lenyúló bél szivja fel az elgőzölőbe. Ellenben a harmadik rendszernél a szesztartó és az elgőzölő a lámpa fölött van, úgy, hogy a szeszt nem a bél, hanem egyszerűen csak a hydrostatikai nyomás szállítja az égőhöz, az elgőzölést pedig a bevezetett égés után maga az égésnél keletkező hő végzi el.

forgalomban, ezeknek szerkezetét nem találom szükségesnek megismertetni.

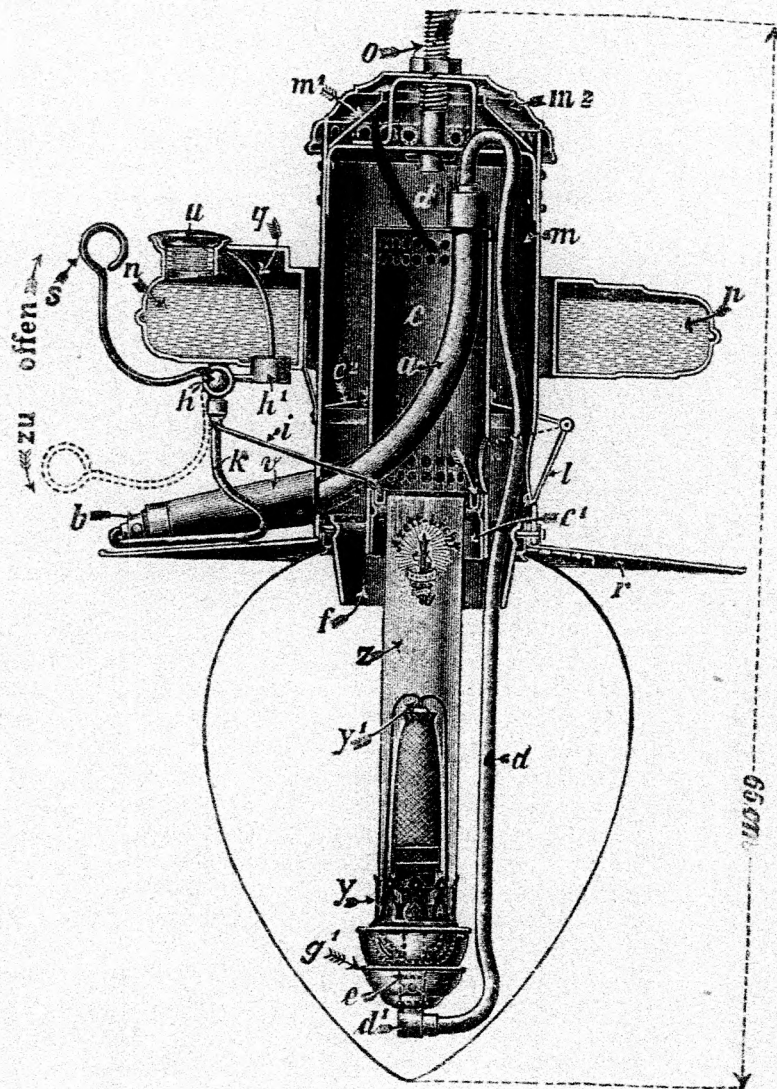
Az előmelegítéssel való meggyújtás mikéntjét és az ily lámpák szerkezetét a 1. ábrában látható „Piccolo” szeszizzólámpa tünteti fel. A lámpa *l*-en át megtöltetik denaturált szeszrel. A szeszt a *K*-val jelzett bél felszivja a *k* elgőzölőbe, ahonnan a gőzök *f* csövön át levegővel keverve az *a* csövön át *e*-ig jutnak, ahol a kiáramló gőz meggyulad. A *k* elgőzölőre egy *h*-val jelölt fémrud van reáerősítve, amelyen ugyancsak fémből készült *d* lap van és ennek *c*-vel jelzett nyílásába lesz beakasztva a *b*-val jelzett harisnya. A lámpa meggyújtása céljából az *i*-vel jelzett medenczébe egy kevés szesz öntetik és gyufával meggyújtatik. A szesz lángja néhány pillanat alatt gőzzé alakítja át az elgőzölőbe felszívódott szeszt, amidőn is az *e*-nél kiáramló, levegővel kevert szeszgőz meggyulad és a harisnyát izzásba hozza. Az égésnél kifejlődő

reáerősítve a *Bunsen*-égő, efelett pedig függ a harisnya. A harisnyát körülvevő lámpaüveg fölött van elhelyezve a meggyújtásra és elgőzölésre szolgáló *g* bemélyedéssel ellátott fémlapocská, amelybe a szesztartóból *i* csövön át kevés szesz bocsájtható le.

A lámpa meggyújtása céljából a *h* csapocská kinyitásával kevés szeszt eresztünk a *g* bevágásba és ezt gyufával meggyújtjuk. A láng felmelegíti az *a* elgőzölőt és a kifejlődő szeszgőzök a *d* csövön át a *Bunsen*-égőbe jutnak és innen a lámpaüveg belsejében fölfelé emelkednek. A fölemelkedő szeszgőz az égő szesztől meggyújtva, az üvegben visszacsap, miközben az a *Bunsen*-égőnél tovább ég és a harisnyát izzásba hozza. A szesz az *a* elgőzölőben a hő behatása folytán forrásba jönne és ezáltal az égés egyenetlenné válna. Ennek megállítására az elgőzölő alsó végén *b*-nél az elgőzölő belsejébe asztbeszből készült és sod-

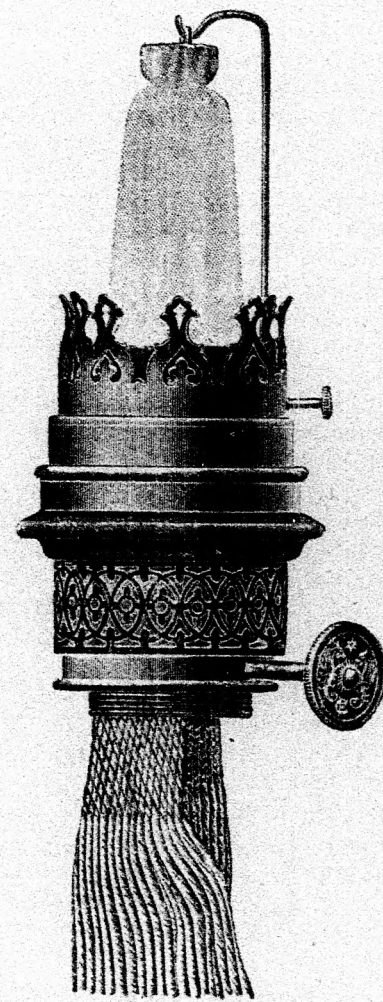

1. ábra. Szesz izzólámpa előmelegítéssel.

2. ábra.

Azett kardialu szesztartó külső világításra.

3. ábra. Ehrich és Graetz-féle béllámpa.

Ezen lámpák leginkább a külső világitásra alkalmazhatók, és ma már vannak olyan szerkezetű lámpák is, amelyek segítségével 250 gyertyafényt is elő lehet állítani, sőt világitótoronyok részére készültek már olyan lámpák is, amelyeknek fényerőssége az ezer gyertyafényt is meghaladja.

A szesz izzólámpák között egy különleges csoportot képeznek a béllámpák. Míg ugyanis az előbb említett lámpáknak egyik hátránya az, hogy a szesz elgőzölés a meggyújtás előtt 1—2 perczig eltart és a lámpa csak akkor kezd elégni és világitani, amidőn már az elgőzölés be van vezetve, addig a béllámpák úgy vannak szerkesztve, hogy a meggyújtás után azonnal izzásba hozzák a harisnyát és azonnal kellő fényt fejtenek ki.

Tekintettel azon körülményre, hogy azok a szesz-izzólámpák, amelyeknél az elgőzölés az égés egész tartama alatt egy kis égő láng által tartatik fenn, ma már alig hozatnak és vannak

meleg a *d* lemezen és *h* fémcsövön lefelé hatol az elgőzölőig és itt a szesz elgőzölését az égés alatt elvégzi. A lámpára *g* szabályozó van reá szerelve; ha ezen szabályozót a *h* rud felé toljuk, úgy a szeszgőzök kiáramlása erősebbé, ellenkező irányba tolvá ellenben gyengébbé válik és így a fény erőssége szabályozható. A *g* szabályozót egészen balra fordítva, a szeszgőzök kiáramlását elzárjuk és a lámpa elalszik.

A külső világitásra használt bél nélküli lámpák szerkezetét a mellékelt 2. számú ábra tünteti fel. A *Schuchard* és társa-féle *Azett*-kardialu szesztartója *n*, magasabban áll mint a harisnya. A szesz az *n* rezervoirtól *k* csövön át lefolyik az *a*-val jelzett kardialu elgőzölőbe és ebben a közlekedő edények törvényénél fogva oly magasságban áll meg, mint a szesz magában a tartóban áll. Ezen elgőzölőből egy vékonyabb *d*-vel jelzett cső emelkedik a szesztartó fölé és merőlegesen lefelé haladva, vízszintesen meghajlik s a meghajlított csőre van

ronyszövevel körül vett cső nyulik be. A szesz és a szeszgőz a betét sűrű nyílásain kénytelen át menni, mi által az égés egyenetlenné válik. Együttal azonban az égést szabályozza maga a lámpa szerkezete is. A *Bunsen*-égőn lévő öt gőz-kivezető nyílás ugyanis oly kicsiny, hogy az összes, az elgőzölőben kifejlődő szeszgőzök azokon kiáramlani nem képesek. Ennek folytán a *d* csőben és az *a* elgőzölő felső részében a szeszgőzök feszítőerőt gyakorolnak, minek folytán az elgőzölőben lévő szesz visszafelé nyomatik, úgy hogy felszíne alacsonyabban áll, mint a szesztartóban. A gőz feszítőereje és a szesz hydrostatikai nyomása szabályozza részben a szesz kiömlését, részben annak elgőzölését, minek következtében az égés egyenetlenné válik. Az égésnél kifejlődő nagyobb feszítőerő folytán a szesz az elégségnél nagyobb hőt és így intenzívebb fényt fejt ki. A *d* csőben megsűrösödött és cseppfolyóvá vált szesz lefelé folyik és a *Bunsen*-égőn alkalmazott kis edény-

kében összegyűlve elég. Az előmelegítést fölsőlegessé tévő béli lámpa szerkezetét a 3. számú ábra tünteti fel.

Ezen Ehrlich és Graetz-féle lámpának két belevan: az egyik a szesz felszívására, a másik pedig az égésre szolgál. A meggyújtás alkalmával a harisnya és a lámpacilinder felemelgetik és az égésre szolgáló béli, amelyet mintegy 7 milliméterre a lángzócső fölé csavartunk, gyufával meggyújtatik. A beáramló levegő a szívó csővön felszívódott szeszt azonnal gőzzé alakítja át és így meggyújtva a harisnya azonnal zásba jön és világít. Az előltás céljából az égő belet lecsavarjuk, amidőn is azt egy kis fémkupak elfödi és elzárja, úgy, hogy szesz többé el nem párolghat mindaddig, míg nem a belet meggyújtás céljából újból fel nem csavarjuk.

A mi már most a szesznek világítási céljára való felhasználását a petroleum fölé helyezi, az elsőben is a szesz olcsóságában nyilvánul.

Elsőben is felmerül azon kérdés, hogy mennyi szeszt fogyaszt egy lámpa, hogy bizonyos fényerőt fejtsen ki? A fényerőt mi egy jó paraffin-gyertyával (normál-gyertya) mérjük, míg Németországban e célra a Hefner gyertya szolgál, amelynek fényerőssége valamivel csekélyebb a normál gyertyáénál. Egy jó asztali petroleumlámpa fényereje egyenlő 24 Hefner gyertyával és óránként 75 gramm $= \frac{1}{10}$ liter petroleumot fogyaszt; ellenben egy szesz izzólámpa ugyanily fényerősség kifejtéséhez csak 50 gramm $= 60 \text{ cm}^3$ denaturált szeszt igényel. Ha a németországi viszonyok alapján a petroleum árat literenként 20 pf. (24 fillér), a szeszt 25 pf. (20 fillérrel) vesszük számításba, úgy a 24 Hefner gyertyafény előállítására óránként petroleummal 2 pf. (24 fillér) szeszszel ellenben csak 15 pf. (18 fillérbe) kerül, vagyis a szeszvilágítás $\frac{1}{4}$ részszel olcsóbb, mint a petroleumvilágítás.

A különböző lámparendszerekkel végzett összehasonlító kísérletek eredményei a következők:

1. Asztali lámpa előmelegítéssel (előmelegítési idő 3—5 perc) 38 normál gyertyafényrel fogyaszt gyertyaóránként 24 gramm 0.029 liter szeszt.

2. Asztali béli lámpa 35 normál gyertyafényrel fogyaszt 10 gyertyaóránként 29 gramm 0.035 liter szeszt.

3. Külső világításra szolgáló lámpa 2—3 percnyi előmelegítéssel, 50 normál gyertyafényrel fogyaszt 10 gyertyaóránként 16 gramm 0.02 liter szeszt.

Ha pedig a szeszt egyéb világító anyagokkal hasonlítjuk össze, úgy az eredmények a következők:

16 gyertyafényű világítás költségei óránként:

	fillér
stearingyertya	28.8
paraffingyertya	19.2
fagygyertya	18.0
villamos izzólámpa	4.68
lepke-gázlámpa	2.76
petroleum	1.66
Auer-féle szeszégő	1.00
kardlámpa	0.94
Auer-féle gázégő	0.60
szesz-izzólámpa	0.42

Wittelschöfer adatai szerint a szesz literjét 25 pf.-el (30 fillér) számítva, a „Monopol” szesz-lámpánál 10 gyertyafényre az óránkénti költség 0.4 pf. (0.48), petroleumnál 0.6 pf. (0.72 fillér), acetilennél 0.7 pf. (0.84 fillér), elektromos izzólámpánál 2.2 pf. (2.64 fillér), elektromos ivlámpánál 0.9 pf. (1.08 fillér).

A fennebb felsorolt adatok némileg egymástól eltérők ugyan, azonban megegyeznek abban, hogy a szesz a németországi viszonyok között a legolcsóbb világítási anyag és olcsóság tekintetében csak az Auer-féle gázégő közelebbi meg. E felett azonban megvan az az előnye, hogy a szesz-izzólámpa ott is használ-

ható, ahol gázvezeték nincs; másrészt még ily helyeken is egyik helyről a másikra vihető.

Egy másik előnye a szesz-izzólámpáknak az, hogy egy és ugyanazon szesz mennyiséggel erősebb fényt lehet előállítani, míg ellenben a petroleumnál a fényerő emelkedésével a fogyasztás is tetemesen emelkedik. 20—27 Hefner-gyertyafényű lámpánál a fogyasztás óránként 10 Hefner-gyertyára, 15—30 cm^3 , úgy, hogy a szesz árat literenként 25 pf.-nek (30 fillér) felvéve, 10 Hefner gyertyafény előállítására 0.37—0.60 pf.-be (0.44—0.72 fillérbe) kerül, míg ellenben erősebb fényt adó szesz-izzólámpánál a fogyasztás lemegey óránként és 10 Hefner-gyertyára számítva 12 cm^3 -re, úgy, hogy a felhasználás szesz csak 0.3 pf.-be (0.36 fill.) kerül.

Nem hagyható felemlítés nélkül a szesz-izzólámpáknak előnye szemben a petroleumlámpákkal egészségügyi szempontból sem, amennyiben is a szesz elégszenél jóval csekélyebb hő fejlődést, mint a petroleum és e mellett a levegőt sem rontja oly mérvben, mint az utóbbi. A szesz egy kilogrammja az elégszenél csak 5500 hőegységet, ellenben a petroleum a tökéletes elégszenél 10,000 hőegységet fejleszt. Igaz ugyan, hogy a hőnek egy nagy része fényelőállításra fordítatik, itt is azonban a szesz több hő fordít a fénytermelésre, mint a petroleum. Ez a hő azonban mindkét anyagnál alig tesz ki 1%-ot, a többi kisugároztatik. A számítások szerint egy 25 gyertyafényű szesz-izzólámpa óránként 288 hőegységet, ellenben ugyanoly fényerejű petroleumlámpa 750 hőegységet sugároz ki. Egy 50 gyertyafényű szesz-izzólámpa hőegységkiszárása 576, míg két drb ezt helyettesítő petroleumlámpáé 1500. A szesz-izzólámpa tehát a zárt helyiségek levegőjét kevésbé melegíti fel, mint a petroleum lámpa.

A szesz-izzólámpa levegőfogyasztása is csekélyebb, mint a petroleumlámpáé. Mindkét anyag a széntartalmu vegyületek közé tartozik és elégszenél szén- és vízgőz keletkezik. A szén-savnak zárt helyiségekben az egészségre gyakorolt ártalmas hatása annyira ismeretes, hogy erről bővebben szólni fölsőlegesnek tartom.

A petroleum átlagban 85%, a 90 fokos szesz pedig 44.6% szén-tartalmaz. Tehát 100 gramm 90 fokos szesz elégszenél keletkezik 160 gramm szén-sav, ellenben ugyanoly mennyiségű petroleum elégszenél 312 gramm. Ha ehhez még számításba vesszük azt, hogy a szesz-izzólámpa kevesebb anyagot fogyaszt mint a petroleumlámpa — így p. o. egy 25 gyertyafényű szesz-izzólámpa egy óra alatt 86 gramm, ellenben egy ugyanoly gyertyafényű petroleumlámpa 234 gramm szén-savat fejleszt — azonnal látni fogjuk, hogy egy oly zárt helyiségnek levegője, amelyben szeszszel világítunk, tisztább és egészségesebb leend, mint az olyané, amelyben petroleumlámpát égetünk.

Ha még figyelembe vesszük azt is, hogy a szesz-izzólámpák kevesebb tisztogatást igényelnek, mint a petroleumlámpák, továbbá azt, hogy a szeszizzólámpák nem kormoznak és a robbanás veszélyének kevésbé vannak kitéve, mint a petroleumlámpák, nem fogunk csodálkozni azon, hogy a szesz-izzólámpák használata Németországban oly nagy mérvben elterjedt. Ennek bizonyítására csak azt hozom fel, hogy a berlini „Centrale” a f. év első három hónapjában 17,000 darab szesz-izzólámpát adott el.

Nem hagyhatom azonban felemlítés nélkül a szesz-izzólámpák hátrányát sem. Ez pedig a szívóbél és a bélneküli lámpáknál a vezető csövek elgyantásodásában áll. Ezen elgyantásodás okozói azok az anyagok, amelyek a szeszben feloldva vannak és abba részben a denaturáló szerekből, részben a szesz eltartására szolgáló hordók anyagából, a fából jutnak. A szesz-izzólámpákba tehát csakis szintelen szeszt szabadna felhasználni és a szeszt nem szabadna fa-, hanem fémhordókban, illetve kannákban eltartani.

Daczára az itt felsorolt előnyöknek a

szeszszel való világítás nálunk nem tud elterjedni. Ennek oka után kutatva, reá jövünk arra, hogy a mi viszonyaink között a szesznek nem csak világítási, hanem egyáltalán műszaki alkalmazását gátolja annak drágasága. Németországban a szesz műszaki alkalmazásának nagy mérvű elterjedését lehetővé teszi azt, hogy ott a szesz aránylag olcsóbb petroleumnál és a benzinnél is. A „Centrale” a denaturált szesz árat 5000 kg. vételnél 15, illetve 16 márkában állapította meg hektoliterenként. Kicsiben való vételnél az árak 1.50 márkával emelkednek. Németországban tehát a nagybani vételnél egy hektoliter denaturált szesz belekerül 17—19.2 koronába, kicsiben vételnél 19.8—21 koronába. Ha már most ezen szeszárakkal összehasonlítjuk a mi szeszárainkat, úgy azt fogjuk látni, hogy azok nálunk éppen még egyszer oly nagyok. Ma a denaturált szesz nagybani ára 39 korona, ha pedig azt kicsiben, p. o. literenként vesszük, úgy 44—50 fillérrel, sőt egyes helyeken még ennél is drágábban kell megfizetnünk. Ellenben a petroleum literje 24—28 fillér, amiből azonnal látható, hogy ily árkülönbséget mellett a szesz a petroleummal nem versenyezhet.

A szesznek világítási céljára való felhasználása tehát nálunk csakis akkor fog elterjedni, ha a denaturált szesz ára oly alacsony lesz, hogy még a legolcsóbb petroleummal is versenyre kelhet. Sajnos, erre ezidőszent edes kevés a kilátás, minthogy a szesz ára éppen a folyó szeszfőzési időnyben is tetemesen emelkedett. A szesz a versenyt a petroleummal csakis az esetben veheti fel, ha annak ára a mostaninál legalább is 30—40%-kal esik, ezt pedig csakis a szeszadó-törvény megváltoztatásával, az ipari szeszt terhelő adók és illetékek teljes eltörlésével és esetleg még különleges jutalmazással érhetnénk el.

Ha a szesznek világítási céljára való felhasználását sikerülne ily módon keresztülvinni, az ország határain belül maradna annak a pénznek nagy része, amelyet jelenleg a behozott petroleum árában a külföldnek juttatunk, amely összeg pedig az 1901. évi statisztikai kimutatások szerint 7,655,174 koronát tett ki. Együttal azonban a szesznek nagyobb mérvű felhasználásával szesziparunkat is fejleszhetnénk, ami nemcsak államháztartási, hanem legfőképpen mezőgazdasági szempontból birna rendkívüli fontossággal. *Zalka Zsigmond.*

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: Kovácsy Béla.

A friz tejelő juh Magyarországon.

A „Köztelek” egyik múlt évi számában már megjelent egy ezen cikkhez hasonló, a friz juhokról szóló közlemény amelynek kiegészítésére szükségesnek tartottam jelen soraim megírását azért, hogy a tejelő juhászattal foglalkozó s esetleg e juhajtával kísérletezni óhajto gazdátársaimat a friz juhra vonatkozó fontosabb adatokkal megismertessem.

A friz juh hazánkba legelőször 1874-ben került a magyar-óvári gazdasági akadémia gazdaságába, de az akkor behozott egy-két darab juh csupán tanítási céljára használtatott.

A m. kir. földművelésügyi miniszterium 1881-ben nagyobb számban hozatott be friz juhot Hollandiából, melyek az ország különböző vidékeire osztattak szét meghonosítási kísérlet céljából.

Vége az 1884-ik évben Tezel szigetről vásárolt körülbelül 15 darab friz juh a kassai m. kir. gazd. tanintézet gazdaságába helyeztetett el azon célból, hogy a meghonosítás kísérletét az állam maga vevén kezébe, azt keresztül is vigye s a terbe vett kereszteszési kísérlet által, hegyvidéki rosszul tejelő, kis testsúlyú juhainknak nemcsak tejelő képességét fokozza, hanem testtömegük emelése mellett a durva gyapju minőségét is javítsa.

A friz tanintézet Jenő dr. szesze ama 15 drb juhát ezen tanintézet álló friz juhban elért szeszűk, bátrán kívül nagy tejsikerült használatára, hogy a mi előtér megőrzésére a megőrzés mellett sokkacraczkáénál, sőt tésztét minél s különösen erők teink raczkák gazdáink lenn tezési kísérlet juhászatuk m juh értékét er

A behozott tanintézet a az erdélyi racsérleteket vég dékok testsúly nagyobbodott. mennyiség a liternyit tehet a fejési időt 70—80 liter üzőtt raczkáa bodott, mert melyek 2—3

Frizjuhásztisztavéru kor vérfehérítés 160—175 kor daczára, hogy voltak haszn között rövid elpusztultak, egészen tisztá még inkább származó iva

Minden bajos elhullá ezen bő tejlő hazájában s az ottani klím részt a tengé rás mellett m ségű takarmá haj fellépése.

Juhaink megszokták például szolg midőn juhista mányunk a kétoldalt telj néhány hétre történt, sőt v nélkül állottá

Báránya időjáráshoz a májusi mel napon át is k

Daczára magyarországi hozzászoktak. nyári időszak ami a kisebb hurutban ny nyári meleg bántja őket. vállalékkal, legel s enne egy kevésbé ban csak 8—

Nagyritk dülnek elő idejekorán k Ha azonban

A friz juh meghonosításában a kassai gazd. tanintézet akkori igazgatója, *Rodiczky Jenő dr.* szerzett maradandó érdemeket, ki ama 15 drb importált juhval megvetette alapját ezen tanintézet mai, elég magas fokon álló friz juh tenyészetének. Ha ezen tenyészetben elért szép eredményeket tekintetbe vesszük, bátran elmondhatjuk, hogy ezen rendkívül nagy tejelőképességgel megáldott juhajt sikerült haszonnal meghonosítani hazánkban. Daczára, hogy e juh eredeti jó tulajdonságait a mi elütő viszonyaink között teljes mértékben megtartani nem is volt képes, mégis mindamelllett sokkal magasabb tejjövedelme a magyar raczkánál, s nagyon kívánatos volna tenyésztését minél szélesebb körben felkarolni. Erre különösen erdélyi s felvidéki gazdasági egyleteink raczkatenyésztéssel foglalkozó jobbmódu gazdáink lennének főképen hivatottak s keresztezési kísérletek sikerülte után egész tejelőjuhászatuk megnevesítésével a magyar tejelő juh értékét emelnék.

A behozatal első éveiben a kassai gazd. tanintézet a kistestű kárpáti juhval, valamint az erdélyi raczkával tervezett keresztezési kísérleteket végre is hajtotta. A keresztezett ivadékok testsulya, tejelékenysége tetemesen megnagyobbodott. Míg a magyar raczkánál a tejmenység a három havi fejési idő alatt 30—35 liternyit tehet ki, addig a keresztezett ivadékok a fejési időtartam meghosszabbodása mellett 70—80 liter tejet is adtak. A friz-kossal felüzött raczkaanyag szaporasága is megnagyobbodott, mert gyakran találkoztak oly anyák, melyek 2—3 bárányt ellettek.

Frizjuhászatunk számára néhány izben tisztavérű kosok is hozattak be Hollandiából vérfelfrisítés szempontjából, melyek darabjéért 160—175 koronát fizetett a gazdaság. E kosok daczára, hogy csak egy üresedési idény alatt voltak használhatók, mert a mi viszonyaink között rövid idő lefolyása alatt többnyire mind elpusztultak, mégis jó hatással voltak a nem egészen tisztavérű frizjuhaink tejelékenységének még inkább való fokozására, ami az utánnuk származó ivadékoknál mutatkozott is.

Minden évben fordul elő egy-két tüdőbajos elhullás friztenyészetünkben, mely baj ezen bő tejelő, gyenge tüdejű lópjuhánál eredeti hazájában sem ismeretlen, de mert egyrészt az ottani klíma sokkal megfelelőbb neki, másrészt a tengermelléki dus legelőkön kevés járás mellett megtalálja a neki szükséges mennyiségű takarmányt, jóval ritkább is nála a tüdőbaj fellépése.

Juhaink az itteni zord klímát annyira megszokták már, hogy edzettségükre jellemző például szolgálhat az, hogy harmadesztendeje, midőn juhállónk építése miatt egész juhállományunk a legnagyobb télviz idején akolból, kétoldalt teljesen nyitott félszer alá szorult néhány hétre, semminemű megbetegedés nem történt, sőt vemhes anyajuhaink is minden baj nélkül állották ki az akkori erős hideget.

Bárányainkat az itteni hideg esős tavaszi időjáráshoz lehetőleg fokozatosan szoktassuk, a májusi melegebb napokon azonban már egész napon át is kinthagyhatók a legelőn.

Daczára annak, hogy friz juhaink a felsőmagyarországi zord klímához már teljesen hozzászoktak, az időváltozások iránt főleg a nyári időszakban némileg mégis érzékenyek, ami a kisebb-nagyobb mérvben fellépő orrhurutban nyilvánul. E betegség leginkább a nyári meleg hónapokban, július—augusztusban bántja őket. Az állat orra tele van nyúlós orrváladékkal, nyitott szájjal lélegzik, keveset legel s ennek következtében a tejelválasztás egy kevésbé meg is csökken, az egész baj azonban csak 8—10 napig tart.

Nagyritkán tőgygyuladással esetek is fordulnak elő egyes fejősanyáknál, amely baj idejekorán kezelés alá véve megszüntethető. Ha azonban a tőgy már egészen megkeménye-

dett, vörös-kékké változott, legjobb az állatot levágni.

Ami ezen állatok küllemét illeti, a fej keskeny, apró szőrrel fedett, feltűnők a kidudorodó szemcsontok s mindkét nemnél a szarvak hiánya. A hosszú lábakat mintegy 30 cm. magasságig apró szőr, a test többi részét 10—12 cm. hosszú elég jó minőségű, ritka fűrtözetű gyapju fedi. Az állat marmagassága 60—70 cm., a törzs hossza 75—80 cm., a mellkas szűk. Testsulyuk legutóbbi mázslás szerint következő volt:

1 db öreg kos nyomott 77 kg.-ot, egy állat átlagsulya 77 kg.

2 db kétéves kos nyomott 111 kg.-ot, egy állat átlagsulya 55 kg.

28 db öreg anya nyomott 1402 kg.-ot, egy állat átlagsulya 50 kg.

12 db hároméves anya nyomott 645 kg.-ot, egy állat átlagsulya 54 kg.

5 db kétéves anya nyomott 260 kg.-ot, egy állat átlagsulya 52 kg.

14 db $\frac{3}{4}$ éves kosbárány nyomott 558 kg.-ot, egy állat átlagsulya 40 kg.

24 db $\frac{3}{4}$ éves jerkebárány nyomott 830 kg.-ot, egy állat átlagsulya 35 kg.

A gyapjuhozamot tekintve az ideai nyírás alkalmával adott egy db frizkos zsirban nyírva 4 kg. gyapjut, egy db friz anya zsirban nyírva 3 kg. gyapjut, míg ellenben a rambouillette kosok 7 kg., az anyák 5 kg. gyapjut adtak fejenként.

A frizgyapjunál a mosási veszteség gyári gözmosásnál 50%-ot tett ki; a tisztított gyapju 100 kg.-ként 200 koronáért adatott el, ezzel szemben a rambouillette juhok gyapja 75% mosási veszteséggel 340 koronáért kelt el az ideai árak mellett. A súlyvesztéseket s az árakat tekintetbe véve, a rambouillette juhok gyapjujövédelmé csak egyharmadrésszel volt magasabb a frizeknél ugyanazon számú állatnál. A zsirban nyirt s így eladott gyapju árában alig van némi különbség, mert pl. tavaly a ramb. gyapju 90, a friz gyapju 80 koronáért kelt el. A mosási veszteségek arra mutatnak, hogy a friz gyapju korántsem oly zsiros, mint a rambouillette gyapju.

A német gazdák feljegyzései szerint a friz juhok eredeti hazájukban a legerősebb tejelési időszakban fejenként megadják a 4—6 liter tejet is naponta. Ha tekintetbe vesszük azt, hogy az eredeti friz juh testsulya 75—100 kg. között ingadozik, míg a mi friz juhaink 50—75 kg. élősúlyuk, továbbá, hogy a hollandiai friz legelők oly gazdag füterméssel bírnak, ugy fenti tejelési adat valódiságában nem kételkedhetünk, annál kevésbé, mert a mi meghonosított, silány legelőre járó friz fejős juhaink között is nem csekély számban vannak az oly egyedek, melyek a napi $1\frac{1}{2}$ —2 liter tejet megadják.

Alábbi kimutatásban közzétett adatok azt bizonyítják, hogy a friz juh nagyon is megérdemelné az élénkebb érdeklődést a tejelő juhászatot foglalkozó magyar gazdaközönség körében s merem állítani, hogy a keresztezések

eszközlése miatt beszerzendő friz kosok költségei rövid időn belül gazdagon megtérülnének.

Tejelő juhainkat a fejési időszakban naponta kétszer, reggel és este fejjük. Az összes kifejt tejt oltóval kezelve sajttá (gomolya) dolgoztatik fel. Szeptember második hetében már csak egyszer naponta, majd csupán minden másod-harmadnap fejetnek juhaink. Ezen fokozatosan történő tejelapasztásról azért kell idejekorán gondoskodnunk, hogy október elején anyajuhaink felüzetése megkezdődhessék, mely két-három hét alatt befejeződik. Az üzekedés egyes anyáknál 48 órafolyást is eltart. A tenyészkosok ezen időben nappal alig legelnek; éjjelre bő zab- és szénaadagolásban részesítendők.

Az anyajuhok leellésök előtt már néhány héttel kissé bővebben takarmányozandók; egy kevés szalastakarmányon kívül olajpogácsát s zabot is kapnak tenyészetünkben, de csak a bárányozás tartama alatt.

A vemhesség a friz juhánál rövidebb ideig tart, mert az okt. 1-én felüzött anyának jövő év február 24-ike körül már bárányai vannak. Rendesen 2—3 bárányt ellenek, ritkábban egyet, sőt négyet is, de utóbbiak nagyon silányak szoktak lenni. Átlag egy anyára 1'6 bárányt számíthatunk. Az ivadékok fele kos, fele jerke. A frizanyák könnyen ellenek, csak arra kell ügyelni a juhásznak főképpen az éjjeli ellések alkalmával, hogy különösen a több bárányt ellő anyák bárányai anyuktól el ne kószaljanak, mert hosszabb idő múltával nem nagyon hajlandó azokat fiainak elismerni. Ezért okvetlen szükséges az akolban egy-két négyszög-méter területű rekeszeket, ugynevezett fogadtatókat készíteni, hol a bárányos anyák egy-két napig maradnak.

A bárányozás február 24-ike körül megkezdődve, az elválasztás tíz hét múlva május 1-én veszi kezdetét. A bárányok elválasztás után legelőre járás mellett zabbal takarmányoztatnak.

A szaporulat egy részét állományunk kiegészítésére használjuk, a számfelüti bárányok 30—35 koronáért adatnak el darabonként mint tenyészállatok négy-öt hónapos korban.

Örvendetes jelenség, hogy bárányainkra az ország nagyrészből jönnek megrendelések újabb időben, mi e lópjuh iránti érdeklődés fokozódását mutatja.

Gazdaságunk a jövő év folyamán 10—10 darab raczka és cigája juhval való keresztezési kísérletek eszközlését vette tervbe. Az idén megkezdendő kísérlettel mintegy 10 drb, a kifejletség háromnegyed részében levő idej jerke bárány fog december hó folyamán kos alá bocsátatni. Ha ezen kísérletünk beválik s e gyorsfejlődésű juhaink minden káros következmény nélkül már születésük évében felüzet-hetők lesznek, a többi jó tulajdonságokat is számba véve, merem remélni, hogy e juh-fajtának különösen berendezett részben való tenyészését tejelő juhászatot foglalkozó gazdaközönségünk szélesebb körben felkarolja s így a magyar tejelőjuh értéket fokozatosan emelni fogja. *Havas Géza.*

A friz anyajuhok fejési s tejjövedelmi kimutatása 1900—1903. években.

É v	Fejős juhok száma	Fejési időszak kezdete	Tényleges fejési napok száma	Az összes nyert tejmenység	Az összes tejből nyert sajt	Egy juhra esik átlag		Összes sajtért befolyt		Egy drb fejős juh évi átlagos tejjövedelme		A tej zsirtartalma %-ban
						tej	sajt	K.	f.	K.	f.	
1900	36	Július 1.	126	2296	348	64	9.6	250	52	6	95	—
1901	25	Május 13.	151	3124	417	125	16.7	296	34	11	85	—
1902	33	" 1.	154	4149	630	126	19.1	457	13	13	85	—
1903	40	" 1.	146	5330	848	136	21.2	603	06	15	08	7.1

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

23. kérdés. Szándékom 10 drb tarka és 10 darab magyar mustaökröt hizóba fogni. Takarmányul rendelkezésemre áll: Takarmányrépa ad libitum, malmoktól vett trieurhulladék darálva ad libitum, buzapolyva ad libitum, tengeriszár ad libitum, zabszalma kevés. A durva buzakorpa ára 10 K. Nem drága hizó-takarmány ez? Melasszét adagoljak? Mily áron s hol kapható? Hogy adagoljam? Sziveskedjék marháim részére melasszéval és melassze nélkül egy takarmányozást előírni. Áprilisre be akarom a hizalást fejezni. A kétszeri vagy a háromszori etetés jobb? B. G.

24. kérdés. Gazdaságomban a kimustrált ökröket és teheneket hizalni szándékozom, 1000 kg. élősulyra kérem megállapítani napi takarmányozást. Rendelkezésemre áll: zabosbüköny, árpa- és zabszalma, polyva, sarju és lóhere, tengeridara, korpa és takarmányrépa. Sz. O.

25. kérdés. Mangalicza süldőinket rendelkezésünkre elegendő mennyiségben levő sovány tejjel akarom etetni. A süldők páronként 90—95 kg. sulylyal bírnak. Célom ezeket följavítani és február hó közepétől kezdve hizalni. Mily mennyiségű sovány tejet adjak fejenként és minő póttakarmányt és mennyit a följavítási időszakban és mennyit a hizalási időszakban. N. L.

26. kérdés. Egy határban van 202 m. hold birtokom, tehát a törvény szerint a kívánt 200 kat. holdat nem üti meg, tudtomon kívül a telkes polgárok az övékével együtt kiadták mint vadászterületet, de minthogy körül van árkolva, volt-e joguk kiadni, ügyvédem szerint nem volt. Liptófa.

27. kérdés. Egy uradalomban ezideig egy a tisztviselők, iparosok, valamint csőszök és béresgazdák saját teheneiket szegődményes takarmányon tarthatták és mivel ezen tehéntartást az uradalom beszüntetni akarja, a beszüntetett tehéntartás fejében a központban családoként bizonyos mennyiségű tej, külső majorokra pedig uradalmi tehének kiadásával kívánja kárpótolni a személyzetet. Kérem, mily előnye avagy hátránya lehet a tehéntartás így tervezett beszüntetésének? Sz. A.

28. kérdés. Van nagymennyiségű zab- és bükönyszalmám és polyvám, lóheretörekem és kukoriczakórém. Kevés a takarmányrépám ezen másféle takarmány mennyiséghez. A jelzett szalmát és polyvát az állatok csak felszeccskázva nem szivesen eszik. Akartam venni cukorrépaszeletet, de már nem kaptam. Igen szépen kérem tanácsot adni arra nézve, hogy milyen módon lehetne a felszeccskázott szalmát, kórét és polyvát savanyítani, fülleszteni, hogy azt az állat répaszelet nélkül is szivesen fogyaszssa. Ha ez nem volna lehetséges, másféle abrakot lehetne a szeccskához hozzákeverni, hogy jól fogyaszssák, előre kijelentve, hogy a legolcsóbbat óhajtanám csak takarmányozni. Megjegyzem, hogy tehének és már nem szopós növendékmarhának, jármosökröknek a takarmányozására kellene. Az állatok napjában

2-szer rendes adag jó rétiszenát és 2-szer rendes adag répaszeccskát (50% répa, 50% szeccska) kapnak! Sz. K. F.

29. kérdés. Miként lehet határozottan megállapítani azt: hogy teljes tej vizezve van-e vagy sem? szükséges volna tudni ezt azért, — hogy egy tejcserkényben — hova 50—60 termelő szállítja be a tejt, a tejbeadásnál a fél előtt a tejet megvizsgálni lehessen, s reájönni arra, hogy tejéhez vizet öntött-e? vagy színét leszedte-e? Zsirmeghatározás ezt nem állapíthatja meg, mert ha 2—3% a tejszirtartalma — ez nem bizonyítja még azt, hogy víz van-e benne vagy nincsen. T. L.

30. kérdés. Egy bérletet vettem át, mely 1500 hold, az előbbi bérletől. Ő szerződésileg jótállt, hogy 750 hold a szántó, a többi rét és legelő, de a két utóbbi nincs területileg meghatározva, most kislát, hogy a szántóföld területe 100 holddal kevesebb, de az összterület megvan. Odaterjed tehát kérésem, hogy micsoda kártérítést követelhetek az előző bérletől, annnyival inkább, mert a rét és legelő aránytalan a szántóföldhöz s minden esetre hátrány, s mi az eljárásom vele szemben? B. I.

2. Átvettem a bérletől az általa épített épületeket is, melyek az ő tulajdonát képezték s ez a szerződésben úgy van megjelölve, hogy „a jelenlegi bérlet tulajdonát képező épületeket megveszem ennyi és annyi árban“, most ő azt mondja, hogy a földtulajdonos tulajdonát képező épületekbe beépített dohányszárító-ágások és szerdiák külön megváltás tárgya, amennyiben az nem építkezés, valamint a kerítések. Holott az egyezésbe ez is be volt értve. Továbbá a szerződésben csak az van kikötve, hogy átveszem a bérletet és a holt felszerelést becsárban, de dohányfelszerelésről szó sincs, tartozom-e a dohányfelszerelést is átvenni vagy nem? B. I.

31. kérdés. Magyar gulyát akarok alapítani, kérek oly könyvet ajánlani, mely a magyar szarvasmarha mikénti tenyésztésére bő utasításokat ad. Továbbá kérem egy a gazdasági állatgyógyászatot tárgyzó könyvet is ajánlani. Sz. I.

32. kérdés. A Köztelek december 9-én megjelent számának „Vegyesek“ rovatában olvastam, hogy a nagyméltóságú földmívelési miniszter ur 10,000 korona értékű ludat és kacsát vásároltatott leendő kiosztásra. Kérem, hogy és mily módon kaphatnék 8—10 ludat, 8—10 kacsát tenyésztésre? V. L.

33. kérdés. A zsombolyázott szőszbüköny nincs-e ártalmára fejősteheneknél a tejmennyisége- és minőségének? K. S.

34. kérdés. 1903. október 7-én vettem egy budapesti tehénkereskedőtől 6 drb tehent, amelyek közül egyet miután láttam, hogy tejet elegendőt nem ad, 1903. november 22-iki kecskeméti vásáron eladtam egy nagykörösi gazdának; 3 héttel reá a vevő a tehén árának visszafizetését követelte, mert az állatorvosok azon gümökört konstatáltak. Erre a tehent levágattattam, boncsolásánál 3 nagykörösi, 1 kecskeméti állatorvos volt jelen és konstatáltatott, hogy a tehén nagymérvben gümökörös és pedig több mint három hónapja, husa használhatatlan, az elkoboztatott, az árát pedig a körösi gazdának visszafizettem. Miután a négy

szakértő állatorvos boncsolási jegyzőkönyve szerint a tehén már akkor, midőn birtokomba vettem, gümökörös volt, mert a betegség több mint 3 hónapos és én csak 2½ hónapja, hogy a budapesti kereskedőtől átvettem; a kereskedőt felszólítottam, hogy a tehén árát térítse vissza, de ő hivatkozva arra, hogy 30 nap már eltelt, arra nem hajlandó. Megindíthatom-e én a visszakereseti pört a kereskedő ellen és minő kártérítést remélhetek? Sz. V.

35. kérdés. Yorkshiri sertések hol szereshetők be. Az uradalom óhajtana ezekkel kísérletet tenni. Sz. E.

36. kérdés. A „Köztelek Zsebnaptár“-nak 1904. évre szóló kiadványát átnézve egy táblázatot leltem „Különbség mázsán és szalaggal mérés között“. Miután e táblázathoz magyarázat nincs, kérem, miben is áll a Klüver mérési rendszere?

Mi a melassze összetétele? Minő tápegységet mutat a melassze kinőtt állatoknál (fejőstehenek) és minőt növendékmarhánál (4, 2, 3, éves bikák és üszöknél). O. L.

37. kérdés. Az urad. erdész egy lelőtt őzet és egy szarvasborjut csomagolt egy zsákba és én azt az ő bementése alapján „friss hus“ jelzéssel küldtem Budapestre, az ott lakó uraságnak. Budapestben a pénzügyőrök a zsákot felbontották és a rendes adótételen felül 32 korona birság lefizetése után adták csak ki a küldeményt.

Szolgálatadóm ma értesített, hogy a fenti 32 korona összeget az erdész és én térítem meg s el is rendelte, hogy f. hó 31-én 16 K. összeg az erdész s 16 K. az én havi fizetésemből levonassék oly czímen, hogy gondatlanság vagy a fennálló törvények nem ismerése által okozott károkért felelősek vagyunk. Levélben kilátásba helyezi azonban, hogy felfolyamodással fog élni a miniszteriumhoz s az esetleg visszatérítendő összeget arányosan fogja az erdésznek és nekem visszaadni.

Kérem, jogos volt-e a birságolás s ha igen, joga van-e uraságomnak annak megtérítését rajtam és az erdészen követelni. A.

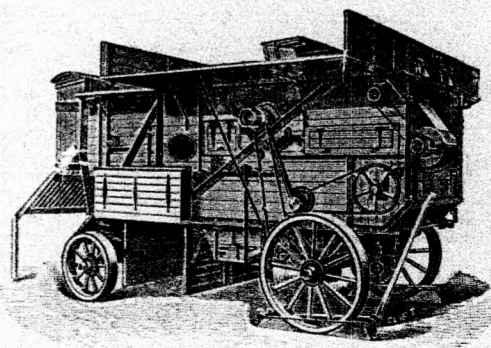
Feleletek.

Göbolyhizálás. (Felelet a 23. sz. kérdésre.) Tíz korona mindenesetre sok a buzakorpáért, mert a melassze is hizlal oly jól, s annak csak 7 korona körül változik az ára. Ugyanezt mondhatjuk a korpával szemben a trieur hulladékról is, s miután azzal ad libitum rendelkezik, főleg annak a bőséges etetését ajánljuk. De miután a hizómarha még az abrakban is megkívánja a változatosságot, ne támaszkodjék tisztán csak az említett hulladékra, kivált, hogy szénát nem etetve, több abrakot kell a hizóknak adnia, mint hogyha szénát is etethetne. Ezért szerezzon be — ha lehet — melasszét is, melynek vásárlása abból a szempontból is ajánlatos, hogy a hizóknak sok szalmát és polyvát kell enniük, ami legkönnyebben úgy érhető el, ha 4—5-ször annyi vízben feloldott melasszéval locsolják azt le. Önhöz úgy tetszik a mezőhegyesi cukorgyár van legközelebb, s ezért hozassa onnét a melasszét; azonban ha az nehézségekkel járna, akkor az árpa vagy tengeridara is pótolhatja a korpát, s utóbbiaknak q-ja legalább is 2 koronával értékesebb, mint a korpa q-ja. Mi a

következő adag sulyra: 60 kg. 4 kg. zabszalma kg. trieurhulladék talmaz 27·2 kg. 0·3 kg. zsirt 6 összesen 17·4 melyből 6·8 kg. elő; emészthető volna melasszéval használni, mel etetendő. A h tetesen szaporít hizók jól eszik történet, míg féléket lehetne tulnyomóan a figyelemremélt az össztakarmány bőséges szalma etetések szám szerzetni, me hogy sok sze kellően megk szalastakarmány háromszori et

Kimustr (Felelet a 24. levélben felső bővében van, élősulyra 30 szénát vagy vagy zabszalm darát s 2 kg szárazanyagot és 15·7 kg. 18·0 kg. em 8·7 kg. a emészthetlen táján azonban szaporítani vagy polyvát mány változo Ha nem ete szetesen má kellene adag répat s nem Süldöh

A süldő nem mig ellenben zsirját gyara mány összes sek átváltoz keletkezik s fehérjét kell De másrészt a süldő hus sőt távolról s zsirttermelő k valóságos z a süldő hu között mara fiatalabb s tartozik a s melni; a 3-jét értékesít angol süldő tehát süldő molni kell

A Robey & Co. Ltd.-féle

világhírű gőzmozgonyokat, valamint aczélkeretű cséplőgépeket, utólérhetetlen kitűnő anyagból készítve, ajánlom olcsó árak és kedvező fizetési feltételek mellett.

Szücs Ödön, Robey & Co. Ltd. lincolni gépgyára

magyarországi vezérképviselősége

BUDAPEST, VI. kerület, Nagymező-utca 66. szám.

következő adagolást ajánljuk 1000 kg. élősulyra: 60 kg. takarmányrépa, 8 kg. buzapolyva, 4 kg. zabszalmaszeccsa, 6 kg. tengeriszár, 4 kg. trieurhulladékara s 2 kg. melassze. Ez tartalmaz 27.2 kg. szárazanyagot, 1.5 kg. fehérjét, 0.3 kg. zsírt és 15.6 kg. szénhidrátot, vagyis összesen 17.4 kg. emészthető szervesanyagot, melyből 6.8 kg. a szálastakarmányban fordul elő; emészthetlen ballaszt 9.8 kg. Ha nem volna melasszéja, akkor más abrakfélet kellene használni, mely szintén 2 kg.-nyi adagban volna etetendő. A hizlalás második felében természetesen szaporítani kell az abrakot, ami — ha a hizók jól eszik a trieurhulladékot, — azzal is történhet, míg eltérő esetben a többi abrakféletet lehetne szaporítani. Ha a trieurhulladék túlnyomóan vadbüköny, akkor jelenleg nagyon figyelemreméltó takarmánynak tartjuk azt, mert az össztakarmány fehérjetartalmát növeli, ami a bőséges szalmaetetésnél mindig kívánatos. Az etetések számát illetőleg legjobb lesz csak kétszer etetni, mert a marhának sok idő kell ahhoz, hogy sok szalmát s polyvát egyék, hogy azt kellően megkérődzze, míg ellenben ha kevés szálastakarmánnyal hizlalna, akkor inkább a háromszori etetést ajánljuk.

Kimustrált ökrök s tehének hizlalása. (Felelet a 24. sz. kérdésre.) Ha a megkereső levélben felsorolt takarmányok valamennyiének bővében van, akkor számítson eleintén 1000 kg. élősulyra 60 kg. takarmányrépát, 6 kg. rétszénát vagy sarjút, 6 kg. lóherét, 4 kg. árpa vagy zabszalmát, 4 kg. polyvát, 2 kg. tengeridarát s 2 kg. korpát. Ez tartalmaz 27.5 kg. szárazanyagot, 1.9 kg. fehérjét, 0.4 kg. zsírt és 15.7 kg. szénhidrátot, vagyis összesen 18.0 kg. emészthető szervesanyagot, melyből 8.7 kg. a szálastakarmányban fordul elő; emészthetlen ballaszt 9.5 kg. A hizlalás közepétán azonban célszerű lesz az abrakot 2 kg.-mal szaporítani s ugyanakkor kevesebb szalmát vagy polyvát adni, míg ellenben a többi takarmány változatlan maradhat a hizlalás végéig. Ha nem etethetne 60 kg. répát, akkor természetesen már kezdettől fogva több abrakot kellene adagolni, mert csak az pótolhatja a répát s nem a szálastakarmány.

Süldőhizlalás. (Felelet a 25. sz. kérdésre.) A süldő nemcsak zsírt rak le, de húst is növeszt, míg ellenben a megnőtt sertés ugyszólván csak zsírt gyarapítja. Azonban míg zsírra a takarmány összes emészthető szervesanyagai képesek átváltozni, addig a hus csakis fehérjéből keletkezik s ezért a süldővel okvetlenül több fehérjét kell etetni, mint az idősebb sertéssel. De másrészt szem előtt tartandó az is, hogy a süldő hustermelő képessége nem korlátlan, sőt távolról sem akkora, mint az idősebb sertés zsírttermelő képessége, mert míg az idősebb sertés valóságos zsírtömbbé változtatható át, addig a süldő hústömege mindig bizonyos korlátok között marad. Annyi azonban áll, hogy minél fiatalabb s minél gyorsabban fejlődő fajtához tartozik a süldő, annál több húst képes termelni; a 3—4 hónapos süldő tehát több fehérjét értékesíthet, mint az 5—6 hónapos s az angol süldő többet, mint a mongolicza. Aki tehát süldőhizlalással foglalkozik, annak számolni kell az állatok kora s fajtájával, mert

csak akkor mondhatja meg azt, hogy körülbelül mennyi fehérjét etessen velük. Ami továbbá a süldőhizlalásra alkalmas takarmányokat illeti, azok meglehetősen szabadon választhatók meg, illetőleg e tekintetben főleg csak annyiban van a kezünk megkötve, amennyiben azt a fehérje kellő mennyiségben való etetése hozza magával. Ha tehát bőven rendelkezünk valamely fehérjében gazdag takarmánnyal, akkor a répa, burgonya, dara stb. egyaránt alkalmas süldőesések s csak a hizláló dolga eldönteni, hogy melyikkel képes olcsóbban hizlalni.

Ezen előzmények után könnyű azt a nehézséget látni, mely reánk nehezül azzal, hogy megfelelő adagolást kívánunk tőlünk, mikor sem a süldők korával, sem a rendelkezésre álló takarmányokról nem tudunk semmit, amennyiben velünk csak azt közölték, hogy a süldők mongoliczák, hogy páronként 90—95 kg.-osak s hogy a hizlalást lefölezött tejjel fogják eszközölni. A korra vonatkozó tájékoztatásunkat talán még le tudjuk győzni azzal, hogy a süldők fajtája és súlyából kiindulva, február—márcziusiaknak, vagyis körülbelül 10 hónaposoknak tekintjük azokat, de azt a nehézséget, mely abból származik, hogy a takarmányokat illetőleg csak a lefölezött tejről tudunk, bajosabban küzdhetjük le. Így tehát nem marad más hátra, minthogy feltevésekből induljunk ki, hasonlóan, mint ahogy azt a korral tettük s első feltevéseink legyen az, hogy lefölezött tejet s árpadarát fognak a süldőknek adni. Ebben az esetben számítsunk 100 kg. élősulyra s naponta 5 kg. lefölezött tejet s árpadarát, mely adag 2.6 kg. szárazanyagot, 0.35 kg. fehérjét s 1.35 kg. nitrogénmentes anyagot tartalmaz. A süldők átlagos sulya természetesen legalább két heti időközökben újból alapítandó meg, hogy a tej s dara mennyiségét mindig 100 kg. élősulyra lehessen vonatkoztatni. Ha tengerit is akarunk a süldőknek adni, akkor az árpadarának kisebb vagy nagyobb része körülbelül ugyanannyi tengeridarával volna helyettesítendő; ha pedig répát vagy burgonyát is kapnának a süldők, akkor 1 kg. dara körülbelül 6.5 kg. takarmányrépával, vagy 3 kg. burgonyával lenne helyettesíthető. Németországban alig hizlalnak süldőket répa vagy burgonya nélkül, mert a német hizlalók csak így vélik a süldőhizlalást elég jutalozóvá tenni, míg ellenben nálunk többnyire idegenkednek a répától s burgonyától, kivált a hizlalás második felében, ami azonban a süldőhizlalásnál teljesen indokolatlan. Megjegyzendő még, ha nem 10 hónapos, hanem talán csak felannyi idős süldőket hizlalunk, hogy akkor a fentebbi takarmány nem egészen megfelelő, mert ebben a korban körülbelül 0.45 kg. fehérjét tanácsos 100 kg. élősulyra etetni, kivált ha a süldők angol fajtájúak. Ugyanis 5—6 hónapos süldőknek 6 kg. lefölezött tejet s 3.3 kg. árpadarát lehet adni, mely esetben 3.3 kg. szárazanyag, 0.45 kg. fehérje s 2.42 kg. nitrogénmentes anyag jut nekik.

A hizlalást megelőző feljavítási időszakban etetendő lefölezött tej s póttakarmány mennyiségéről még kevésbé adhatunk a hiányos információ folytán határozott választ, mint

előbb a hizlalást illetőleg. Ezért csak annyit mondunk, hogy ebben az időben is figyelem fordítandó a fehérjére s arra, hogy az össztakarmány táparánya lehetőleg ne legyen 1:6—7-nél tágabb.

Önálló vadászterület. (Felelet a 26. sz. kérdésre.) Az 1883. évi XX. t. cz. 2. §-ának ide vonatkozó része szószerint a következő: Saját földbirtokán a tulajdonos a vadászatot szabadon gyakorolhatja ha az 200 kat. holdnál kisebb ugyan, de kertileg műveltetik és kerítéssel vagy árkolattal el van zárva.

Világos ebből, hogy a körülárkolás magában a 200 kat. holdnál kisebb területet nem teszi önálló vadászterületté. Ezen jellegét a birtok csak akkor nyerné, ha még ezen feül, illetőleg e mellett kertileg műveltetnék, mert a törvény ezen két feltételnek együttes fenforgását kívánja meg. Nézetünk szerint a község jogosan járt el, midőn a kérdéses területet a községi területtel egybefoglalva haszonbérbe adta, annál is inkább, mert ha azon törvényes felételek, amelyek mellett a birtok önálló vadászterület jellegével bírna fenforognának is, ezt a községi előjáróság csak akkor tartozik tudomásul venni, ha az illető tulajdonos birtokát a községi vadászat haszonbérbe adása előtt a hatóság által önálló vadászterületté nyilvánítottatja.

Tehéntartás megváltása. (Felelet a 27. sz. kérdésre.) A tehéntartás megváltásánál az igazságos alap csak azon jövedelem lehet, melyet az arra jogosult a tehéntartás után nyert s mely a tehének átlagos tejhozama s a tej értékesítési ára szerint nagyon különböző lehet. Kérdés továbbá, hogy a szegődményes takarmány elegendő volt-e a tehének eltartására, nem kellett-e ezt vásárolt vagy másként termelt takarmánnyal pótolni s hogy a tehent kifizeti? Minthogy a kérdés erre vonatkozó adatokat nem tartalmaz, de még az sincs abban felemlítve, hogy egy tehén megváltásaképpen mennyi tejet kap az illető, a két díjazási mód közötti különbséget sem lehet kimutatni. Ehhez a helyi viszonyok ismerete feltétlenül szükséges s a nyert adatok alapján számtanilag elég pontossággal kimutatható, hogy az egyes alkalmazottaknak a tehéntartás beszüntetése esetén mennyi tejet kellene juttatni. Tájékoztul megjegyzem, hogy ott ahol a tehéntartás készpénzzel megváltott, darabonként 50—100 koronával történt a megváltás.

Szalmaetetés fokozása. (Felelet a 28. sz. kérdésre.) Ha azt akarjuk, hogy a marha minél több szalmaszeccsát s polyvát egyen, akkor vagy füllesztjük, vagy pedig vízben feloldott melasszéval locsoljuk azt le, mert mindkét esetben izletesebbé válik a szalma s polyva, s így hasonlíthatatlanul jobban kedveli azt a marha, mint midőn elkészítettlenül adjuk neki. A füllesztéshez azonban 4—5 deszkaláda szükséges, hogy a legalább is két napig benne maradhasson a takarmány, s hogy a reggeli s estéli etetésre külön láda jusson. A füllesztés maga egyszerű, s abban áll, hogy a szalmaszeccsát, polyvát s fölaprított répát jól összekeverjük, s most öntözőkannával annyi vizet locsolunk rá, hogy kellően átázzék, gondoskodván egyúttal azzal, hogy ismételt átlapátolás folytán egyen-

„AGRARIA” magyar gépforgalmi részvény-társaság a szab. osztrák-magyar államvasut-társaság
resiczai mezőgazdasági gépgyáranak vezérügynöksége

Mezőgazdák különös figyelmébe! Tiszta aczélananyag saját hámorainkból.

Eltörhetetlen
tégelyaczélekefej.
Pánczélaczél-kormánylemez.
Magasított aczél-ekefej.
Porvédő kerekek.
Aczél gerendely.

Csak kitémasztott nyeregkerettel bíró taligát szállítunk. Kérjünk árjegyzéket mivel ez az összes talajművelő-gépeket terjedelmesen ismerteti és egyáltalán a talaj alapos megmunkálására terj delmes, szakszerű és minden gazdának értékes felvilágosításokat nyújt — és díjmentesen küldetik.

Ekegyártás terén legelső-rangu magyar gyártmány, felülmúlja még a legnevezetesebb idegen gyártmányokat is.

Rövidített levélcim: „Agraria” Budapest, V., Vázei-ut 2. Sürgőycim: „Agraria” Budapest.

Yorkshirei malacok beszerzési helyei. (Felelet a 35. sz. kérdésre.) Yorkshirei malacokat ma már jóformán minden megye területén lehet beszerezni; mint kiválóbb tenyészeteket a következőket ajánljuk: Lajos bajor kir. herceg uradalma, Sárvár, Eckstein Fülöp, Lugos, Boldur, M. kir. földmives-iskola Pápa, Stummer S. báró Nyitra-Ludány, Széchenyi Ferencz gróf, Tarnóczya, M. kir. gazdasági tanintézet, Kassa, kassai püspökség Szent-Mária up. Szomotor.

Élősúlymeghatározás Klüver módszere szerint. (Felelet a 36. sz. kérdésre.) A marha élősúlyának ismerete tudvaleg többféle szempontból fontos, de miután marhamérleget nem mindenki szerezhethet be, oly eljárásokat gondoltak ki, melyek következtetést engednek a valószínű élősúlyra vonni, ha a marha törzsének hosszát, mélységét s övméretét ismerjük. Ilyen a Klüver-féle eljárás is, melyet azonban csak az gyakorolhat, aki a használati utasításnak, mely a szükséges táblázatokkal együtt a könyvpiacon kapható, birtokában van. Mind ezen mérések oly megbízhatlanok, hogy körülbelül ugyanannyit érünk el akkor, ha valamely tizedes mérleget annyira súlyosztunk el, hogy a hordlapja a talaj színével egy irányban legyen, s ha ezzel előbb az állat elejét s azután hátulját mérjük meg, mindkét esetben ügyelvé arra, hogy a lábak rendesen álljanak, vagyis, hogy a test súlypontja lehetőleg ugyanazon a helyen maradjon.

A melassze összetételével s valószínű takarmányértékével már ismételve foglalkoztunk e helyen s fogunk ezután is foglalkozni, miért is kérjük az utolsó évfolyamokat átlapozgatni, s az ezután megjelenő számokat figyelemmel kísérni.

Fogyasztási adóbirság. (Felelet a 37. sz. kérdésre.) Fogyasztási adó alá eső szállítmányok feladója köteles arról gondoskodni, hogy az adó alá eső tárgy minősége és mennyisége az adókiadás lehetősége céljából a szállítólevélben világosan kitüntetések. Ha ezt elmulasztja és ezáltal a pénzügyorségnek birságolásra nyújt alkalmat, igen természetes, hogy a czimzettel szemben a birságért ő felelős és pedig arra való tekintet nélkül, hogy a czimzettel szolgálati viszonyban áll-e vagy sem.

A „friss hus“ jelzés vadszállítmányra alkalmazva kétségkívül helytelen, mert ezen jelzés alatt közelebbi megjelölés nélkül mindenki marhahúst fog érteni s így tekintettel arra, hogy a vad magasabb adótétel alá esik, a fenti megjelölés könnyen az eltitkolási szándék gyanúját kelti. A birságolás tehát nem látszik egészen jogosulatlanoknak, de itt nem ez a kérdés, hanem az, hogy vajjon ki tartozék a birságolást fizetni? Erre más választ nem adhatunk, mint azt, hogy a feladó illetőleg az, aki a feladás helyességeért felelős, tehát az erdész és a gazdatiszt. A birság levonása tehát kétségkívül jogos. Mindaddig jogos, míg a birság fennáll, mert annak a kérdésnek az eldöntése, hogy jövedéki kihágás fenforog-e vagy sem, kizárólag a pénzügyi hatóságok hatáskörébe tartozik. Az erdész és a gazdatiszt a kirótt birságot csak akkor nem tartoznának megtéríteni, ha bizonyítani tudnák, hogy a „friss hus“ jelzést a szállítmányra a szolgálatadójuktól nyert utasítás folytán alkalmazták.

Sz. F.

Gazdatisztek helyzete a birtok hasznóbérbeadása esetén.

(Együttal felelet J. A. kérdésre.)

A kérdéstevő konkrét esetet ad elő, amelynek főbb momentumai a következők: A tulajdonos minden előzetes közlés nélkül július elsején, birtokait hasznóbérbe adta anélkül, hogy a gazdatiszteknek fölmondott volna. A hasznóbérleti szerződésbe fölvétetett, hogy a bérlő az 1900. évi gazdatiszti törvényt magára kötelezőnek ismeri el s a birtokon levő két tisztelet, hasonló hatáskör és fizetés mellett megtartja; a szerződés ezen pontjáról azonban a gazdatisztek mit sem tudtak s arról csak későbbben értesültek. Ebből a famózus helyzetből természetes, hogy a vitás kérdéseknek egész tömege támadt s mi igyekszünk azokba, természetesen csak annyiban, amennyiben a kérdés közérdekű lehet, az alábbiakkal némi világosságot vetni.

Előre bocsátjuk, hogy a tulajdonos és a hasznóbérő eljárása jogtalan és törvénybe ütköző, mert a gazdatiszt fölött a szolgálatadó egyoldalúan nem intézkedhetik és azt leltári tárgyként a hasznóbérőnek át nem adhatja. Ezen felfogásnak helyessége mellett talán fölszemes volna azon önkényt kínálkozó okokat is felhozni, amelyek a művelt középosztályhoz tartozó gazdatisztet méltán megillető társadalmi tekintetekből folynak. Azért csak a jogi indokokhoz ragaszkodunk, hivatkozván arra, hogy a gazdatiszt szolgálati szerződése tisztán személyes szerződés és azt a szolgálatadó sincs jogosítva egyoldalúan másra átruházni és azt követelni, hogy a gazdatiszt ezen személyes szolgálatokat azontul másnak teljesítse.

Ha a tulajdonos birtokait hasznóbérbe adja és ezáltal reá nézve lehetlenné válik, hogy a gazdatisztet eddigi alkalmazásában tovább is foglalkoztassa, akkor a köztük fenálló szolgálati szerződés értelmében kötelessége a szerződést rendes felmondás útján esetleg a gazdatiszttel egy oly új megállapodást létesíteni, amelynek folytán a gazdatiszt a szolgálati szerződésnek a hasznóbérőre való átruházásába beleegyezzen és a tulajdonost a szolgálati szerződés következményei alól felmenti.

Mindaddig, míg ilyen értelmű szerződés a felek között kifejezetten létre nem jött, mindaddig egyrésztől a tisztelet és a hasznóbérő közt semminemű jogviszony nem létesül, másrésztől, mindazon kötelezettségek, amelyek a tulajdonost a gazdatiszttel szemben a szolgálati szerződésből kifolyóan terhelik, továbbra is változatlanul fennmaradnak.

A gazdatiszt tehát nem tartozik a hasznóbérőnek semminemű szolgálatot teljesíteni, mert erre magát nem kötelezte. A tulajdonos köteles a gazdatiszt szerződéséről javadalmozását kiszolgáltatni, nem áll azonban jogában a gazdatisztól azt követelni, hogy a vele szerződésben nem álló hasznóbérőnek szolgálatokat teljesítsen. A szerződés mindaddig fennáll és mindaddig változatlanul kötelezi a tulajdonost, míg csak felmondás útján a törvény értelmében meg nem szűnik s a megszűnés napjáig a gazdatisztnak minden javadalmozása kijár s e tekintetben a vagyoni felelősség egyedül a tulajdonost terheli. Ha pedig a hasznóbérbeadás folytán előállott viszonyok a gazdatisztet arra kény-

szérik, hogy helyét a felmondási idő lejártá előtt elhagyja, ez a körülmény semmit sem változtat azon jogán, hogy a felmondási időre ez esetben egy esztendőre járó összes javadalmozásait, illetőleg azoknak egyenértékét a tulajdonostól követelhesse.

Figyelembe jön még, hogy a tulajdonos július hó 31-én a gazdatisztnak ajánlott levélben felmondott s e szerint a fölmondási idő 1904. évi július hó 31-én fog lejárni.

Mindezekből következők:

1. hogy a gazdatisztek fizetését a tulajdonos 1904. július 31-éig terjedő időre megfizetni köteles.

2. Hogy ezen kötelezettség megállapításához a tulajdonos részéről semmi kötelező nyilatkozatra szükség nincs, mert ezen kötelezettség magából a szolgálati szerződésből folyik.

3. A hasznóbérő és a gazdatiszt között semmi jogviszony sem áll fenn és ennek folytán egyrészt a gazdatiszt engedni kénytelen, ha a hasznóbérő a gazdaságból való távozását követeli, másrészt a gazdatiszt a maga fizetését a hasznóbérőtől nem követelheti.

4. Minden kárnak és rövidségnek megtérítését, amely a gazdatisztet helyéből való jogtalan kimozdítása folytán érte, a gazdatiszt jogosan követelheti, azonban kizárólag a tulajdonoson, mint akinek kötelessége lett volna őt javadalmainak zavartalan élvezetében megtartalmazni. A hurczolkodáshoz szükséges fogatokat a törvényben megszabott korlátok közt a tulajdonos tartozék szolgálatni, de mivel ez a fennálló viszonyok között lehetetlen, jogában áll a gazdatisztnak fuvarosokat fogadni és azoknak költségét kellő értesítés mellett a tulajdonostól követelni.

5. A gazdatiszttel szemben kötelezettsége csak annak van, aki vele szerződött; tehát a tulajdonosnak.

6. A fölmondási időre járó összes javadalmozásain és a fuvaroköltségen kívül a gazdatiszt csak azon kárainak megtérítését követelheti, amely károkat azáltal szenvedte, hogy a hasznóbérő őt helyéből idő előtt kimozdította, amit a tulajdonosnak lett volna kötelessége megakadályozni. Ezenkívül a gazdatisztnak kártérítési igényei nem lehetnek, különösen nem igényelhet kártérítést azon az alapon, hogy új alkalmazást több, vagy kevesebb időn át nem sikerült találnia.

Sz. F.

Gazdasági egyesületek mozgalmá.

A Szatmármegyei Gazdasági Egyesület igazgató-választmánya december hó 23-án d. e. 11 órakor ülést tartott Domahidy Sándor elnöke alatt. A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után Darányi volt földmívelésügyi miniszterhez a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége által intézendő bucsu-üdvözléshez az ülés az egylet nevében örömmel hozzájárul s az albumszerű emlék részére a maga kebelében is aláírásokat gyűjt; a nagykarolyi dohány-beváltáshoz az idei évadra polgári biztosul Pongrácz Géza nagykarolyi lakos kinevezését kéri. A Gazdák Biztosító Szövetkezetével, miután az Első Magyar Általános Biztosító Társasággal az egylet a szövetkezet tudomása mellett ismét szerződésre lépett, ez idő szerint össze-

Jobb és

megbízhatóbb

magvakat

nem is ajánlhatunk, mint a minőket 28 év óta

MAUTHNER ÖDÖN

császári és királyi udvari szállító
magkereskedésében kaphat.

köttetésbe nem léphet, de így is megjegyzi az ülés, hogy a szövetkezetenek az a szabálya, hogy 5 százalékon aluli jégkárokat nem fizet, minthogy ez a biztosító társaságoknál kikötve nincs, a gazdákra hátrányos. Megbízta az ülés a titkárt, hogy az 1904. év tavaszán rendezendő bikavásár érdekében intézkedjék s ha Szatmáron alkalmas helyiség rendelkezésre nem állana, a bikavásár a vármegye más pontján tartandó meg. A méhészeti szakosztály megalakulását az ülés örvendetes tudomásul veszi s a szatmári szőlőtelepen létesítendő mintaméhes felállításához a földmívelésügyi miniszter 500 korona segély kérését eszközöli.

A Zempléni vármegyei G. E. december hó 5-én tartotta őszi rendes közgyűlését *Andrássy Sándor* gróf elnöklete alatt. *Darányi Ignác* lemondott miniszterhez az egyesülethez intézett búcsulevelére válasziratót, *Tallian Béla* új földmívelésügyi miniszterhez üdvözlő feliratot intéz. Jövő évi programjában az egyesület többi közt felvette egy szövetkezeti gabonarakár felállítását, kaszáló- és aratógép, nemkülönben egy szőlőmivelő kéziszköz-verseny rendezését és községi csikó legelők létesítését. Tehenek és üszöknék kiscgazdák számára leendő bevásárlásához olcsó kamatu kölcsönt fog ki eszközölni. Községeknek tenyészállat % kedvezmény címén az állattenyésztési alapból 4000 koronát adományoz. Folytatni fogja a már ez évben megkezdett akciót egy állami támogatással felállítandó fekáál-trágyagyár érdekében. *Szabó Sándor* dr. indítványára a jövő évben megtartandó világszövetkezeti kongresszus alkalmából egy borkiállítás rendezését határozta el, melyre a kongresszus tagjait is meghívja, hogy borait szövetkezeti férfiakkal megismertesse, ha pedig a kongresszus tagjait vendégül látni nem sikerülend, borait a kongresszus helyén mutatja be. Több községi háziorvosi tanfolyamokat rendez a szalmafonás, kósárfonás, azirakseprükötés és gyékényfonás felőleléssel, azonkívül szövő tanfolyamot is rendez. A tanfolyamokon elkészített tárgyat szövetkezetek útján fogja értékesíteni. *Gazdakörök* szervezése végett vidékenkint újabb mozgalmat indít s e gazdakörökkel az érintkezés fenntartandó, azok elnökeit minden ülésre meghívja. Az „OMGE.” igazgató-választmányába három évi megbízással az egyesület *Nemthy József* e. alelnököt, *Dókus Ernő* és *Kun Frigyes* tagokat küldötte ki.

A Somogyvármegyei G. E. a földmívelésügyi miniszter támogatásával *Jákón* és *Zsiliégy-Kisfaludon* január és február hó folyamán népies gazdasági előadásokat rendez.

A Szabolcs vármegyei G. E. december hó 16-ikán tartotta évi rendes közgyűlését. Az 1902-ik évi pénztári számadások a számvizsgáló-bizottság jelentése alapján helyesnek fogadtatván el, a közgyűlés megadta a felmentvényt, továbbá megállapította az 1904-ik évi költségelirányzatot. Az „OMGE.” igazgató-választmányába az egyesület képviseletében *Bogáthy József*, *Propper Samu* és *Szikszay Sándor* küldettek ki. A debreczeni kir. kulturmérnöki hivatal képviseletében *Sz. Jármy Tamás* kulturmérnök terjesztett be két indítványt. Az egyik indítvány a vármegye területén szükséges talajvizlecsapolásokra, a másik pedig a kendertermesztés fölkarolására és kenderáztatók létesítésére vonatkozott. Mindkét indítványhoz több hozzászólottak és végül elhatározatott, hogy mindkét indítvány megvalósítására, de különösen a kendertermesztés és az ezzel kapcsolatos szövő háziipar felújítása céljából az egyesület erélyes akciókat fog indítani.

A Torontál vármegyei G. E. 1904. január hó 3-ikán *Csekonics Endre* gr. v. b. t. t. elnöklete alatt tartandó közgyűlésé elé rendkívül érdekes és terjedelmes évi jelentés fog terjesztetni. Helyszüke miatt itt csupán a nagyszabású jelentés egyes fejezeteinek czimeit közöljük: I. Az egyesületnek a szarvasmarhatenyésztés érdekében kifejtett működése. II. Lótenyésztés. III. Baromfitenyésztés. IV. Növénytermesztés. V. Szőlőművelés. VI. Szövetkezetek. VII. Birtokhitel. VIII. A földadó revíziója. IX. Gazdasági tanfolyamok. X. Háziipari tanfolyamok. XI. Gazdatársadalmi munkálkodások. XII. Képviseletések. XIII. Gazdasági munkás- és cselédügyek. XIV. Ülések. XV. Előterjesztések, javaslatok és ügyforgalom. Csúpan e czimekből is kellőleg kiviláglik, hogy a Torontál vármegyei G. E. mily nagyszabású tevékenységet fejtett ki az elmúlt év folyamán.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

Az „OMGE.” közleményei	Oldal
Szemle	39
Gazdatisztek helyzete a birtokhasznosítás esetén	39
Gazdasági egyesületek mozgalma	49

Tárca.

A rab király szabadon	40
-----------------------	----

Növénytermesztés.

A rostja végett való len termesztése	41
--------------------------------------	----

Gazdasági Ipar.

A szesz mint világitó anyag	42
-----------------------------	----

Állattenyésztés.

A friz tejelő juh Magyarországon	44
----------------------------------	----

Levelésekreny.	46
----------------	----

Vegyesek.	50
-----------	----

Szuperfoszfát műtrágyaközvetítés. — Fiumei élelmezési piac. — Gazdasági előadások Sopronban. — Bácskai állapotok. — Gyümölcstermesztési és értékesítési hírek. — Főuri vadászat. — A lévai gőzvezeték megalakulása. — Szállítási díjkedvezmények. — Gabonaszállítványok súlyhiánya.

Kereskedelem, tőzsdé.	52
Szerkesztői üzenetek.	53

Szuperfoszfát műtrágyaközvetítés. Az OMGE. szuperfoszfát műtrágyaközvetítő központi irodája 48 fillérért közvetíti a 19—20¹/₂%-os és 49 fillérért a 16—18%-os szuperfoszfát kilogrammperecentjét a megrendelő állomására. *Fizetési feltételek:* 1 hónapon belüli fizetés esetén 3% engedmény, 6 hóig kamatmentesen, azontul az osztr. magy. bank mindenkori kamatlábnál 1¹/₂%-kal magasabb kamatfizetéssel. Megrendelések e feltételek alatt csak teljes vagonrakományokra fogadtatnak el; kisebb szállítványoknál megterítendő a vagonrakomány és darabúru közötti szállítási díjkülönbözet. Megrendelések az OMGE. műtrágyaközvetítő irodájához (Budapest, Köztelek-utca 8. sz.) intézendők, mely kívánatra a részletes szállítási feltételeket is közli. A részletes közvetítési feltételek a *Köztelek* 1903. év 99. és 101. számaiban már megjelentek és mindenről bő tájékoztatást nyújtanak.

Fiumei élelmezési piac. Fiume élelmezési piacának olyatén fejlesztése érdekében, hogy az ne csak a várost, de quarnerói öböl és a dalmát partvidéket, nemkülönben a tengeri hajókat is elláthatná méltányos áru élelmiszerekkel, az OMGE. e hó 7-én értekezletet tartott, amelynek részletes ismertetését lapunk legközelebbi számában külön mellékletben fogjuk közölni.

Gazdasági előadások Sopronban. A „Sopronmegyei Gazdasági Egyesület” körében Sopronban 1904. évi február hó 6. és 7-én a ma-

gyaróvári gazdasági akadémia tanárai gazdasági előadásokat tartanak, melyek programja a következő: *Február hó 6-ikán* (szombaton): *A peronospora elleni védekezés sikertelenségének okai.* Tartja: *Mezey Gyula* akad. r. tanár. *A kultúrnövények nemesítéséről, különös tekintettel a cukorrépa nemesítésére.* *Cserháti Sándor* akad. r. tanár. *A belterjes gazdálkodás jövedelemfokozó hatásáról.* *Hensch Árpád* akad. r. tanár. *A melassze mint takarmány.* *Cselkó István* akad. r. tanár. *A belterjes gazdálkodás jövedelemfokozó hatásáról, folytatás és befejezés.* *Hensch Árpád* akad. r. tanár. *Február 7-én* (vasárnap): *A tehénészetek jövedelmességéről.* *Ujhelyi Imre* akad. r. tanár. *Ojtványos szőlő viny gyérlítés?* *Mezey Gyula* akad. r. tanár. *Marhah elárlásról.* *Cselkó István* akad. r. tanár. *A gümőkör elleni védekezésről.* *Ujhelyi Imre* akad. r. tanár.

Bácskai állapotok. *Rácz György*, Bács-Bodrogmegye közigazgatási előadója, most terjesztette be a törvényhatósághoz az 1903. év második felében észlelt gazdasági és társadalmi állapotokról szóló jelentését. Érdeklődésünket mindenekelőtt az a kijelentés kelti fel, hogy *amíg az olasz borok beözönlését túrnünk kell, addig Bács-Bodrogmegyében eredményes szőlőgazdaságot folytatni nem lehet.* A hegyi vidékek jórészen és a kötött talaja felújított szőlővidékein 1903-ban a szüreti eredmény alig fődözheti az előállítás és megmunkálás évi költségeit. Még fontosabb, amit a *bácskai kiscgazdák kivándorlásáról* mond az előadó. A jó termés és az olcsóbb kamatláb hatása alatt emelkedik a földek ára, ezt a kiscgazdák úgy hasznosítják, hogy pénzzé téve 3—10 holdas földeskeiket, kivándorolnak. Hosszan és érdekesen taglalja az előadó ennek a fontos, nélkülözhetetlen rétegnek helyzetét s végül javasolja, hogy a *kiscgazdák adósságainak konverzióját életbiztosítási jelzálogkölcsönökkel kellene keresztül vinni.* Ez a lényege a közigazgatási előadó rendkívül érdekes jelentésének, amelyet sajnós, e rovatban nem közölhetünk egész terjedelmében. De kitűnik már e kivonatból is, mily nagy a baj hazánk e leggazdagabb megyéjében, mekkora lehet az más szegényebb és főleg szőlőtermesztő vidékeken és hogy teljesen igazunk volt akkor, amidőn egyrészt a célszerű kivándorlási törvények megalkotását, a kivándorlást csökkentő társadalmi és állami intézkedések szervezését, másrészt pedig a borvámklauzula eltörlését állítottuk föl legelső és legsürgősebb közigazgatási feladatunk gyanánt.

Gyümölcstermesztési és értékesítési hírek. A *Kertészeti Lapok*-ból vesszük át a következő közleményeket:

1. *Barna Balázs*, a gyümölcs gombabetegségéről irt kitűnő dolgozatában, kísérletek alapján megállapítja, hogy a *monilio* betegség ellen, a bordói lével való permetezés mitsem ér, ellenben a körte és alma ragyabetegsége és a szilvalevélben föllépő piros foltosság ellen is a bordói lével permetezés kiváló sikerrel alkalmazható.

2. Szerbiában az idej szilvatermesre kedvezőtlenek a kilátások, úgy, hogy a tavalyihoz képest csak féltermés remélhető. Épp azért a régi készletek ára erősen emelkedik. Az aszalt szilvát Németországba, a szilvalekvárt pedig inkább hozzánk exportálják.

3. *Hamburgban* főleg a kaliforniai aszalt szilva uralja a piacot, de főkonzulátusunk jelentése szerint a hazai áru is kedvezően volna értékesíthető. Az elsőrendű boszniai szilvát 40—41, az apróbb szeműt pedig 37—39 márkáért vásárolják 100 kilogrammonként.

Főuri vadászatok uradalmában megtartott haj 739 drb nyul, 1 drb erdei sz

A lévai gőzvezeték E hó 4-én forr vett gőzeke-sz 1800 hold terület szabályok szövetkezetek czi jövahagyás és aranyos-marótl szövetkezet czi Gőzeke-Szövetkezet czi cím az len gőzeke-szövetkezet nemü intézmény tagokká *Ordd Rargha Ernő*, *Adolf*, *felügyelő Endre*, *Weisz megválasztva* és a tagok kívül még a kedelmi takarékos eróvel szándék magától fejlődő vetkezté is. érdeklődés ors bizonyít legink amely a kérdé sok oldalról os

Szállítási kéneg, rézgálic években, úgy osztrák vasutak ket, melyeket a folyamára enged kalmatlan denat sára szolgáló s pora leküzdésér azurin küldemén néve. A díjke nál a szállítási a kocsiakomár ményeknek van kedvezményük. Ugyanis sokszo eredménye, hog dekelt körök kis esetén az osztrá díjkedvezményt mányu áruknál még elérni ne nem tudtuk elér kéneq vasuti sza

Gabonaszállítás esetekben, ami pontjából a gabonában levő ip tárba, megtörtén megmászalt ga tatiak meg a dolog, hogy a a természetől, v közvetlenül a m zékeny kárt sze arra bírta az é gyává tegyék e a feladó álloma mennyiséget a amennyiben eze ezen eltérő súly

Lapunk a Lieban & Cö tők, mü- és Erfurt, melybe illusztrált és legujabb magya tek és mezők nak ingyen ren tisztelt olvasóit letre.

TATAI DARABOS SZÉN TOJÁS ÉS TÉGLA BRIKETT

BÁNYÁK: Tata, Királd, Sajó-Szent-Péter, Dorogh, Tokod, Ebszöny. — EBSZÖNYI MÉSZ.

MAGYAR ÁLTALÁNOS KOSZÉNBÁNYA RÉSZVÉNYTÁRSULAT BUDAPEST, V., Erzsébet-tér 19.

lokomobilnál, gőzekénél teljesen pótolják a porosz szenet, e mellett sokkal olcsóbbak, használatuk nagy megtakarítást eredményez.

Főuri vadászat. Zichy Ágost gróf bellatincei uradalmában 1903. december 28—29—30-án megtartott hajtóvadászaton terítékre került: 739 drb nyul, 17 drb fácán, 11 drb fogoly, 1 drb erdei szalonka és 1 drb róka.

A lévai gözeke-szövetkezet megalakulása. E hó 4-én formászerint is megalakult a tervezett gözeke-szövetkezet Léván. A szükséges 1800 hold terület kötelezőleg jegyezve, az alapszabályok szövege végleg megállapítva lett és jóváhagyás és czéggjegyzés végett az iratok az aranyos-maróthi törvényszékhez áttéve lettek. A szövetkezet czíme: A Bars megyei Gazdák Első Gözeke-Szövetkezete. Helyesebben azonban a czim az lenne, hogy „Magyarország első gözeke-szövetkezete”, mert ez az első ilyen intézmény Magyarországon. Igazgatósági tagokká Ordódy Lajos, Levalich László, Rargha Ernő, Salzberger János és Berger Adolf, felügyelő-bizottsági tagokká pedig Ordódy Endre, Weisz Kálmán és Mechl Ede lettek megválasztva. A szövetkezet a gözekebeszerzés és a tagok birtokterületeinek megszántásán kívül még a kőszén, olaj, műtrágyák és kereskedelmi takarmányok beszerzését is közös erővel szándékozik beszerezni és így maga magától fejlődik egyszersmind fogyasztási szövetkezetté is. A gözeke-szövetkezet iránt az érdeklődés országszerte nyilvánul, amit az bizonyít leginkább, hogy az alapszabályokért, amely a kérdés megoldásának kulcsa, máris sok oldalról ostromolják.

Szállítási díjkezdmények marhasó, szénkéneg, rézgálicz és azurina. Miként a korábbi években, úgy ez idén is kihirdették már az osztrák vasutak azon szállítási díjkezdményeket, melyeket az osztrák vasutak az 1904. év folyamára engedélyeztek az emberi élvezetre alkalmatlan denaturált marhasó, a szőlőteti kiirtására szolgáló szénkéneganyag, végre a peronoszpóra leküzdésére alkalmas rézgálicz és kristály-azurina küldeményeknek vasuton való szállítására nézve. A díjkezdmény a két utóbbi anyagoknál a szállítási díj 5%-a. A marhasónál csak a kocsirakományokban szállítandó ily küldeményeknek van az osztrák vasutakon nagyobb kedvezményük, mint a m. kir. államvasutak vonalain szállítandó hasonló küldeményeknek. Ugyanis sokszor felszólalásunknak megett azon eredménye, hogy a denaturált marhasóra az érdekelt körök kisebb mennyiségben való szállítás esetén az osztrák vasutakéhoz hasonló mérvű díjkezdményt engedélyeztek, de kocsirakomány árúknál az egyenlő elbánás rendszerét még elérni nem tudtuk. Hasonlóképpen még nem tudtuk elérni azt, hogy a rézgálicz és szénkéneg vasuti szállítása olcsóbb legyen, mint most.

Gabonaszállítványok súlyhiánya. Olyan esetekben, amidőn a malmok kényelme szempontjából a gabona a vasuti sinekkel összeköttetésben levő iparvágányon át szállítatik a rakárba, megtörténik, hogy a malmok által utólag megmászalt gabonánál ily különbségek állapíthatnak meg a szállító fél terhére. Természetes dolog, hogy a kereskedő, ki a gabonát megvette a természetőtől, vagy pedig maga a természetős is, ki közvetlenül a malomnak adta el terményét, érzékeny kárt szenved ez által. Ezen körülmény arra bírta az érdekelteket, hogy tanácskozás tárgyává tegyék ezen eljárást. Ugy halljuk, hogy a feladó ártomás által hivatalosan elismert súlymennyiséget akarják irányadóul elfogadni és amennyiben ezzel eltérő súly állapíthatnék meg, ezen eltérő súly a malmokat terhelné.

Lapunk mai számában egy melléklet van a Lieban & Co. udvari szállítók, magtenyésztők, mű- és kereskedelmi kertészek czégétől Erfurt, melyben a nevezett czég a gazdagon illusztrált és tenyésztési utasításokkal ellátott legújabb magyar kiadású főmagárjegyzékét ker-tek és mezők részére lapunk tisztelt olvasóinak ingyen rendelkezésére bocsátja. Felhívjuk tisztelt olvasóink szives figyelmét ezen mellékletre.

A „Köztelek” kiadóhivatalában Budapest, Köztelek a következő gazdasági szakmunkák kaphatók:

A sertés javítása és hizlalása. Gazdák és hizlalók használatára. Irta: K. Ruffy Pál uradalmi főtiszt. Ára portómentes küldéssel együtt **2 korona 20 fillér.**

A baromfi hizlalása és a hizott baromfi értékesítése. Irta Hreblay Emil állattenyésztési felügyelő. Ára portómentes küldéssel **1 korona 70 fillér.**

I. Káté községi mező- és hegyörök számára. A mezőgazdaság és mezőrendőrségről szóló 1894. évi XII-ik törvényzikk alapján összeállítva. Ára portómentes küldéssel **40 fillér.**

A mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló 1894-ik XII-ik törvényzikk, a végrehajtására vonatkozó miniszteri rendelet, magyarázatokkal ellátva, egy füzetben. Ára bérmentes küldéssel **2 kor. 20 fillér.**

Kis Káté az uradalmi esőzők számára. Ára portómentes küldéssel **40 fillér.** Összeállította: dr. Balkay Béla. Mindkettő csinos zsebkönyvalaku kemény táblába van kötve és 20 oldalas jegyzetnaplóval van ellátva.

Nyilttér. *)

Szuperfoszfátot Stassfurti kaintot

szavatolt 12.4% tiszta káli=23—24%
kénsavaskáli tartalommal

Stassfurti kálitrágyasót

szavatolt 40% tiszta káli=74—76%
kénsavaskáli tartalommal

Kovasavas-kálit

(dohánytrágyázásra) továbbá mindennemű egyéb műtrágyaféléket
azonkívül

Rézgáliczot

(98—99%) elismert kitűnő minőségben legolcsóbban szállít a

“HUNGÁRIA”

MŰTRÁGYA, KÉNSAV ÉS VEGYI IPAR RÉSZV. TÁRSASÁG
BUDAPEST, V., FURDO-UTCZA 8. sz.

MEGJELENT

„Szőlőművelés és borkezelés könyve“

Második javított és bővített kiadás.

Irta:

SZILARD GYULA

a gróf Esterházy-féle csákvári földmives-iskola tanára.

280 oldalra terjedő tartalommal gyakorlati tanácsokat ad a szőlőtelepítés, művelés, pincze-kezelés és pálinkafőzés terén felmerülő összes szakkérdésekben.

Megrendelhető a „Köztelek” kiadóhivatalánál (IX., Üllői-ut 25.). Bolti ára 4 korona. Az O. M. G. E. tagja és a „Köztelek” előfizetői 3 kor. 30 fill. portómentes küldéssel kedvezményes áron kapják.

*) Az e rovat alatt közlöttékért a szerkesztőség felelősséget nem vállal.

Állategészség

képes folyóirat állategészség-tani és állattenyésztési ismeretek terjesztésére.

Szerkeszti: Dr. RÁTZ ISTVÁN,
állatorvosi főiskolai tanár

Megjelen minden hó 1-én 32 oldalon.

Előfizetési ára egész évre 6.— korona.

Szerkesztőség és Kiadóhivatal:

Budapest, VII., Rottenbiller-u. 23.

Mutatványszámokat =
kivánatra szivesen küld.

1902. évi forgalom: 28000 bál.

Felhívjuk
a t. cz. gazdaközönség
figyelmét

a budapesti gyapju-aukeziókra

melyek az év folyamán több sorozatban, nevezetesen július és szeptember hónapokban tartatnak meg.

Az aukeziókra felküldött és „Gyapju-árverési vállalat Budapest, Dunaparti tehérpályaudvar” címzett gyapjuküldemények a M. A. V. összes vonalain tetemes díjkezdményben, valamint ingyen raktározásban részesülnek.

Bejelentéseket elfogad és mindennemű felvilágosítással szolgál:

GYAPJUÁRVERÉSI VÁLLALAT

HELLER M. s TÁRSA

BUDAPEST,

V., Erzsébet-tér 13.

Megjelent

Rubinek Gyula és Szilassy Zoltán

az O. M. G. E. titkárjai szerkesztésében

Köztelek Zsebnaptár

1904-évre.

A „KÖZTELEK ZSEBNAPTAR” ezen tizedik évfolyama régi köntösben, javított és tetemesen bővített tartalommal bír. A „Köztelek Zsebnaptár” minden más zsebnaptárt nélkülözhetővé tesz. — A „Köztelek Zsebnaptár” ára az O. M. G. E. tagjai és a „KÖZTELEK” előfizetői részére bérmentes küldéssel együtt **3 korona 50 fillér.**

Megrendelhető a

KÖZTELEK

kiadóhivatalában,
Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Budapesti vágómarhavasár.

1904. január 8.

Főlhajtás összege:		Minőség szerint:	
Uj főlhajtás	2786 drb	Elsőrendű hizott	134 drb
Mult vásárról visszamaradt	14 „	Másodrendű	2185 „
Összeg	2800 drb	Alárendelt minőség	383 „
Eladatlan maradt	10 drb	Növendékmárha	13 „
		Bivaly	85 „
		Összeg	2800 drb
Származási hely szerint:		Nem szerint:	
Magyar eredeti	1521 drb	Bika	125 drb
Magyar tarka	428 „	Ökör	1994 „
Szerbiai marhák	851 „	Tehén	681 „
Horvátországi marhák	— „	Bivaly	— „
Boszniai marhák	— „	Összeg	2200 drb
Összeg	2800 drb		

Á r a k

(100 kilogr.-kint élő súlyban minden levonás nélkül fillérekben)

	I. rendű	II. rendű	III. rendű
Magyar hizott ökör	68-74	62-66	56-60
Tarka hizott ökör	70-74	64-68	54-62
Szerbiai ökör	60-68	54-60	48-54
Tehén	60-68	54-62	44-54
Bika	70-80	59-70	48-58
Növendékmárha	—	44-58	—
Bivaly	—	40-48	—

Irányzat: élénk, az árak változatlanok.

Budapesti szurómarhavasár.

1904. január 7.

Főlhajtott:		Á r a k	
		(kilogrammonként élő súlyban vagy vágósúlyban fillérekben.)	
		I. oszt. II. oszt.	
Ausztriából élő borjú	—	—	—
„ szurott „	—	—	—
Magyarországból élő bárány	25	6	—
„ szurott „	39	14-17	—
Ausztriából élő bárány	—	—	—
„ szurott „	—	—	—
Magyarországból élő borjú	216 drb	84-104	—
„ leszurtt „	8	—	—
Összesen	288 drb		

Irányzat: szilárd.

Budapesti gazdasági és tenyészmárvasár.

1904. január 7.

Főlhajtott:		Á r a k	
		(drb-kint K.-ban)	
Elsőrendű magyar jármos ökör	—	—	—
Tarka fejős tehén	100	200-320	—
Bonyhádi fejős tehén	68	290-420	—
Jármos bivaly	—	—	—
Tenyészbika	—	—	—
Összesen	168 drb		

Eladatlanul maradt 7 „
Irányzat: élénk, az árak 10-20 koronával darabonként emelkedtek.

Budapest ferencvárosi sertésconzumvásár.

1904. január 1-től január 7-ig.

Heti főlhajtás összege	Erkezett waggon	Erkezett összesen darab	Sertések-vágóhidre elszállított	Eladatlanul maradt
jan. 1-től	—	—	—	—
jan. 7-ig	152	5759	4759	1000

Napi árak fillérekben						
N a p	Öreg nehez páronként 280-350	Kanlott	Páronként 800 kilg. felül	Páronként 220-300 220 kgr. kilg.	Könnnyű 220 kgr.	Husos fajta
jan. 1.	96-100	—	98-104	94-102	92-96	—
jan. 7.	94-98	—	96-104	92-100	88-94	—

Árak élő súlyban levonás nélkül jegyeztetnek.

Irányzat: vásár közepes.

Budapesti kőbányai sertéspiacz.

1904. január 7.

Állomány:		Elszállítás:	
drb		drb	
Sertésállomány volt mult hét végén	23907	Budapesti fogyasztásra	2467
E héten érkezett Magyarországból	185	Vidéki fogyasztásra	863
E héten érkezett Szerbiából	3186	Bécsbe	1387
Állomány összege	27278	Ausztriába	76
Elszállítás	4789	Zsiradékgyárba	36
Marad állomány	22489	Összeg	4789

Hizottsertés-árak:

(Megállapodás szerinti súly és 4% levonással kgr.-ként)
Magyar öreg nehéz, párja 400 kg.-on felül 116-120 fill.
„ „ 300-400 kg.-ig 116-120 „

(Az alábbi árak páronként 45 kg. súly és 4% levonással kilogrammonként.)

Magyar fiatal nehéz párja	300 kg.-on felül	120-124 fill.
„ közép	250 „	120-124 „
„ könnyű	200 „	118-122 „
Szerbiai nehéz párja	260 kg.-on felül	118-122 fill.
„ közép	250 „	114-118 „
„ könnyű	240 „	114-118 „

Irányzat: változatlan élénk.

Soványsertés-árak:

(Az árak 4% levonással élő súlyban értendőek kg.-onként.)

Öreg 2 éven fölül	108-tól 116-ig
Öreg 2 éves	108 „ 116 „
Süldő véssen átment	130 „ 140 „
Süldő véssen át nem ment	104 „ 112 „

Irányzat: élénk.

Bécsi juhvasár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek“ részére.)

1904. január 7.

Főlhajtás:		Á r a k:	
Magyarországból	—	Angol husos úrtü	—
Galicziából	1631	Elsőrendű hizott úrtü	52-53
Osztrák tartományokból	—	Középm. hizott úrtü	44-51
		Kecske	—
Összesen	1631	Bárány	—

(Az árak kg.-ként fillérekben, élő súlyban fogyasztási adó nélkül értendőek.)

Irányzat: lanyha, az aránylag nagy főlhajtás folytán az árak kg.-ként 2-3 fillérrel hanyatlottak.

Bécsi sertésvásár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek“ részére.)

1904. január 5.

Főlhajtás.		Származás szerint:	
Minőség szerint:		Magyarországból	drb.
Hussertés	5467	Magyarországból	4168
Zsirsertés	4168	Magyarországból	5161
Összesen	9635	Osztr. tartományokból	306
Eladatlan maradt	—	Összesen	9635

Árak: (kilogrammonként élő súlyban fogyasztási adó nélkül, fillérekben.)

Elsőrendű nehéz magyar	114-116 kiv. 117
Könnnyű és szedett magyar	102-106
Öreg nehéz és közép magyar	108-112
Német és lengyel husfajták	82-96

Irányzat: hussertésekre élénk, zsirsertésekre a magasan tartott árak folytán nehézkes.

Bécsi szurómarhavasár.

(Eredeti jelentés a „Köztelek“ részére.)

1904. január 7.

Főlhajtott:		Á r a k	
		(kilogrammonként élő súlyban fillérekben.)	
Élő borjú	—	drb	—
Leölt borjú	3578	90-132	—
Leölt bárány	920	páronk.	14-29
Élő sertés	—	—	—
Leölt sertés	3436	72-116	—
Leölt juh	388	—	—
Összesen	8322 drb		

Irányzat: csendes, primaáru ára változatlan a multéhoz, gyengébb minőség ára 4-8 fillérrel hanyatlott.

Ingtalanok árverései (40,000 korona becsértéken felül.)

Kivonat a hivatalos lapból.			
Január 12.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Burger György 41695
Január 13.	Bpesti I-III. ker. kir. jbiróság	a tkvi hatóság	Zellerin Mátyásné 62170
Január 15.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Udvardy Lajosné 163697
Január 15.	Budapesti I-III. ker. kir. jbiróság	a tkvi hatóság	Gutvillig József 325336
Január 18.	Győri kir. tvszék	a tkvi hatóság	Sibrik Etelka 114360
Január 18.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Back Károly 610087
Január 20.	Szinyérváraljai kir. jbiróság	a tkvi hatóság	Jeszenszky Béla 40302

Január 22.	Szt.-gotthárdi kir. jbiróság	a tkvi hatóság	Pázmándy Dénes 40632
Január 22.	Aradi kir. tvszék	a tkvi hatóság	Zimmermann József 71382
Január 26.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Ruzitska István 112640
Január 26.	Nagykőrösi kir. tvszék	a tkvi hatóság	Ádám Szilveszter 118000
Január 27.	Budapest kir. tvszék	a tkvi hatóság	Rosenberg Róza 164719
Január 28.	Rétsági kir. jbiróság	a tkvi hatóság	Sembery István 76680
Január 29.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Martineili Antal 183515
Január 30.	Komáromi kir. tvszék	a tkvi hatóság	Kálmán János 52128
Február 8. és 9-10-én	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Weinreb Fülöp 1.386.533
Február 8.	Marosvásárhelyi kir. jbiróság	a tkvi hatóság	Décsy Zoltán 144914
Február 15.	Budapesti kir. tvszék	a tkvi hatóság	Riffert János 235118
Február 15.	Debreczeni kir. tvszék	a tkvi hatóság	Szabó Bálint 48652
Február 25.	Ipolysági kir. tvszék	a tkvi hatóság	Bartakovics Ágost 130000

Szerkesztői üzenetek.

Sz. G. urnak Pa-Dános. A táblás-szekérről bővebb felvilágosítás nyerhető Jalsovicsky János tisztartónál, Dávidházin, u. p. Torontál-Ujvár.

J. A. urnak Nagybajom. Kérdését első ízben kiadtuk lapunk jogi szakértőjének, most pedig az állat-értékesítési rovat vezetőjének. A választ megérkezése után azonnal közölni fogjuk.

R. A. urnak Büdszentmihály. Kérdésére lapunk legközelebbi számának Levélszekrény rovatában válaszolunk.

K. Gy. urnak Sita. Czikke még az illető rovat vezetőnél van. Ha nem közölhető, arról e rovatban ügyis értesíteni fogjuk, ellenkező esetben, amint sorát eljethetjük, közölni fogjuk.

G. M. urnak Jászladány. Ugy a len-, mint a mák-termesztésről legutóbb (és épp a mai számban is) kimerítő közlemények jelentek meg. Tessék azokat figyelemmel kísérni, azokban megtalálja a kellő fölvilágosítást. A „Levélszekrény“ és a Szerkesztői üzenetek rovatában teljes kimerítő szakcikkek amúgy sem közölhetünk. Ha azonban a fentiek elolvasása után bizonyos részletkérdésekre nézve kétségei volnának, a legnagyobb készséggel adunk azokra fölvilágosítást.

W. E. urnak Zala-Koppány. A komlótermesztésre vonatkozó általános tudnivalókra nézve tessék Csézer Lajos komlótermesztési szaktanárhoz (lakik Kolozs-Monostor) fordulni.

M. D. urnak F.-Ábrány. Gyümölcsök meghatározásához legalább 3-4 normálisan fejlődött példány kell egy-egy fajtából. Egyről, sok fajtából ez teljesen lehetetlen. E miatt a kisebb piros almával csak gyanítjuk, hogy Dietzi arany renét. A nagyobbik kétséget kizárólag: Téli arany pármén.

Z. Á. gr. uradalma Kis-Oross. Az egértífusz bacillusának tenyésztése megrendelhető az állatorvosi főiskola bakteriologiai intézetében: Budapest, VII., Hungária-körút.

Turhányi István ur teljes címét kérjük, hogy a mult havi tiszteletdíját elküldhessük.

A Selypi cukorgyár R.-T. (Erőtakarmány osztálya)

ajánlja:

MELASSIT erőtakarmány gyártmányait igaz állatok, minden fajtájú hizó állatok és tehének takarmányozására. Igaz állatoknál fokozza a munkabírást, teheneknél emeli a tejelőképességet és javítja a tej minőségét, hizóknál elősegíti a hus és zsirképződést.

Olesó takarmányozást és kitünő eredményeket biztosít.

Árajánlással, mintákkal és egyéb szükségelt felvilágosításokkal szívesen szolgál a központiroda:

BUDAPEST, IX., Szvetenay-u. 10/B.

Telefon szám: 56-35.

!! Pénz és időmegtakarítás !!
Telefon,
Táviró, házisürgöny
Villámhárító,
Villamvilágítás.

A „hangosan szóló rovátkás graphit mikrofon“ fel-
 találói és a szabadalom egyedüli tulajdonosai.

≡ Több mint két millió használatban. ≡

Gazdasági telefon, továbbá villám-
 hárító, házisürgöny és villamvilá-
 gitási berendezések szakszerű ki-
 vitelet, a legmesszebb menő jót-
 állás mellett vállalják el.

Deckert és Homolka elektrotechnikai gyár

Hazai ipar!
250 munkás.

Budapest, VI., Izabella-utca 86.

Arjegyzék és költségvetés ingyen.

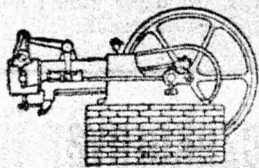
Honi gyártmány!
250 munkás.

zz Legkitünőbb egyszerű szerkezetű zz

benzin és gázmotorok

jótállás mellett kaphatók:

BECK és GERGELY cégénél

BUDAPEST, V. ker.
Váci-ut 12. szám.
Tessék árjegyzéket
és ajánlatot kérni.

A tisztelt gazdaközönség figyelmébe.

Egy kartellen kívül álló, legjobb hirtévének örvendő, műtrágyagyártól
 nagyobb mennyiségű

**superfosfát és csontliszt-
 superfosfátot**

vásárolván, van szerencsénk

1904. tavaszi szállításra

megkésztünk tart

superfosfátot 16-19% vízben oldható foszforsav tar-
 talommal kilópercentenként 42-46 fillérig.

csontliszt-superfosfátot

18-20% vízben oldható foszforsav és 0.5% légyentartalommal, kilópercenten-
 ként 46-50 fillérig.

— fuvarra való tekintettel, távolságok szerint — **franco paritás** Fehér-,
 Győr-, Komárom-, Moson-, Pozsony-, Sopron-, Somogy-, Veszprém-, Trecsén-,
 Tolna-, Vas-, Zala megyei **vasútállomásokra** szállítva, készpénzfizetésnél
 30 napon belül 3% pénztárgedmény levonással, vagy 6 havi kamatmentes
 hitellel, ajánlani.

A szállítás 50 vagy 75 kg-os — vevő tetszése szerint — szavatolt
 legjobb állapotban levő zsákokban eszközöltetik és szavatolunk száraz, por-
 finom áruért.

Az ellenőrző elemzés bármely nyilvános állami vegykeresleti állomásnál
 történhetik; az esetleges hiányt — minden latitud nélkül — megtérítjük.

Az őszi időnyre még nem ajánljuk a superfosfátok beszerzését, mert
 ha a kartell felbomlik, úgy az árak feltétlenül még olcsóbbak lesznek, ha
 pedig továbbra is megmarad a kartell, úgy akkor is módunkban lesz, **leg-
 alább a tavaszi áraknak megfelelőleg**, adhatni a superfosfátokat.

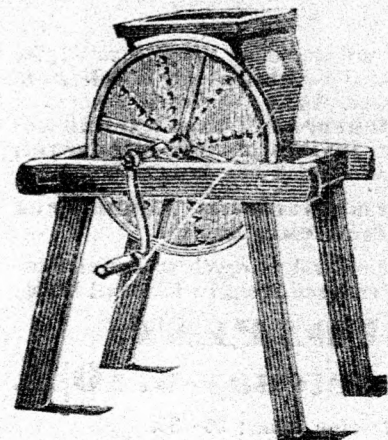
Kiváló tisztelettel

Melis és Pintér

műtrágya, magvak, gazdasági szükségleti cikkek
 nagykereskedése

Szombathely.

1752

≡ **RÉPAVÁGÓGÉP.** ≡

Az eddig ismert e nemű gépek leg-
 jobb, legháladosabb szerszámja.
 Óránként egy 12 éves gyermek erejé-
 vel 2500 kgr. répa vágható. Ára a
 Jász-Apáti vaspálya állomásra feladva
 50 korona.

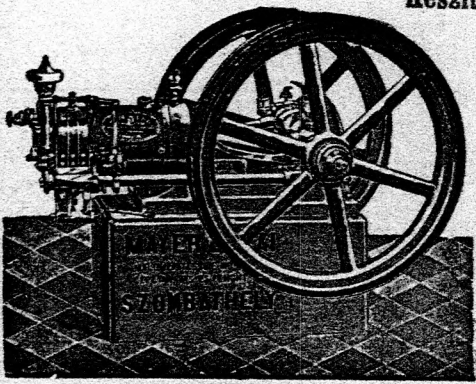
Kapható:

Töröcsik Ferencz

szabad. tulajdonos gépésznél,

— Jász-Apátiban. —

„MAYER“ gépgyár vas- és fémöntőde részvénytársaság, Szombathely

Készít: Benzinmótorokat 2-50 lóerig, stabil és locomobil alakban egyszerű könnyen kezelhető szerkezettel. Megbízható és legolcsóbbi üzem gazdaság és kisipar részére!

Benzin-mótoros (lokomobil) cseplőkészleteket

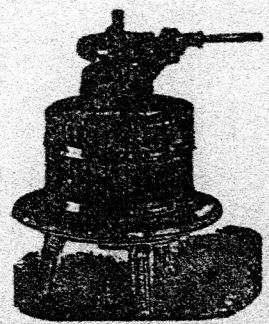
500 mm.-tól 1250 mm. dobszélességig! Mindennemű gazdasági gépet mint különlegességet! Kiváló szerkezetű borsajtókat minden nagyságban, kivált legjobb szerkezetű szabad. víznyomású (hidraulikus) borsajtókat.

Malomépítészet: Új hengerek, használt hengerek rovátkolása. Minden e szakmába vágó gép gyártása.

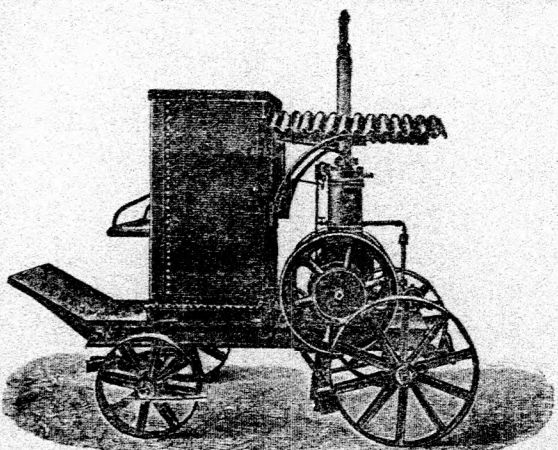
Osborne D. M.-féle amerikai arató- és kaszáló-gépek magyarországi kizárólagos képviselősege.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Kívánatra minden szükségletre külön költségvetés.

GANZ és TÁRSA vasöntőde és gépgyár r.-társ. BUDAPESTEN.

Petroleummal és adómentes benzinnel hajtott motorok gazdaság céljaira
(BANKI szab. rendszere).

Mechwart-féle gőzekék és petroleumekék.

Hengerek, kőjártatok és teljes malom-berendezések.

Turbinák. — Villamos világítási és erőátviteli berendezések.

Részletes árjegyzékeinket kívánatra megküldjük.

SZŐLŐLUGAST
ültessünk minden ház mellé és kertjeinkben föld és homoktalajon.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas (bár mind kuszó természetű), mert nagyobb része, ha megnő is, természetem hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig. Hol igaznak alkalmas fajokat ültettek, azok bőven ellátják házukat az egész szőlőérés idején a legkitűnőbb muskatály és más édes szőlőkkel.

A szőlő hazánkban mindenütt megterem s nincsen oly ház, melynek fala mellett a legcsekélyebb gondozással felnevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legremekesebb díszé anélkül, hogy legkevésbébb helyet is elfoglalna az egyébre használat részéből. Ez a legháladatosabb gyümölcs, mert minden évben terem. A fajok ismertetésére vonatkozó színes fénynyomtatott katalógus bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg, a ki címét egy levelezőlapra tudatja.

Cím: **Ermelléki első szőlőültetvénytelep Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid.**

SZIVATTYUK MÉRLEGEK,

minden neme; házi, nyilvános, mezőgazdasági és ipari célokra.

Legjobb gummi- és kender-tömlők.

Mindenféle csövek, csapok stb.

legújabb javított rendszerű tizedes futósúlyú és hidmérlegek fából és vasból, kereskedelmi, közlekedési, gyári, mezőgazdasági és ipari célokra. Embermérlegek, mérlegek házi használatra, barommérlegek. Betéti-társaság szivattyu- és mérleggyártásra.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. **W. GARVENS, Wien,** I., Wallfischgasse 14. sz. Schwarzenbergstrasse 6.

Schenker és Társai, Hoffmann S. és V., Kohn E. és Mittler

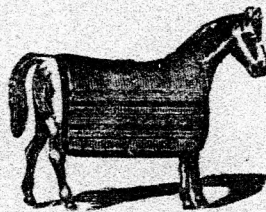
KÜLÖNVONAT IRODAJA.

különvonatunk közlekedik minden szerdán és szombaton

Bővebb felvilágosítást ad a

KÜLÖNVONAT IRODA Budapest, V., Nádor-utca 20.

Telefon: 44-71. 1529

Lótulajdonosoknak fontos!

Azon kiváló eredmény, melyet tavaly az általam forgalomba hozott kitűnő minőségű **GAZDASÁGI**

lótakarókkal

a gazdánál és földbirtokosoknál elértém, arra ösztökélt, hogy az idén ismét a következő vastag, meleg, elpusztíthatatlan lótakarókat hozzam forgalomba: a) **Gazdasági lótakaró 145/195 cm. darabja 2.10 ft., párja 4.-ft.** b) **Sport takaró** (finom barnapamut) 125/185 cm. drb. 3.80 ft., párja 7.20 ft. **Sőrházi és bánya-pokréz kiváló jó minőség gyapju (double)** 125/185 cm. drb. 6 ft., párja 11.50. 6 pár vételénél bérmentes szállítás. Nem tehető árért a pénzt visszafüldöm. **Referenciák és utórendelések** Auersperg hercegi uradalom, Wlaschin. Gróf Kaunte-féle uradalom, Magyar-Bród. Hercourt-féle erdőzeti felügyelőség Dubnitz, Uradalmi igazgatóság Mnisek (Csehország) Schuman-féle cirkus stb. stb.

Szűkület utánvétel vagy a pénz előleges be- küldése mellett.

Adolf Salzmann gazdasági cikkek Áruháza Wien, II/2. Lichtenauer gasse No. 1.

Értelmi szerek értékesítését eszközlik az előirt % mellett. Felvilágosítást és csomagolási utasítást V ingyen nyújt tagok és nem tagoknak.

Azonnali készpénz- elszámolás.

MAGYAR GAZDÁK VÁSÁRCSARNOK

ELLÁTÓ SZÖVETKEZETE

HATÓSÁGI KÖZVETÍTŐ

Budapest Székesfőváros Központi Vásárcsarnokában.

SÖRGÖNYCZIM: AURORA-BUDAPEST.

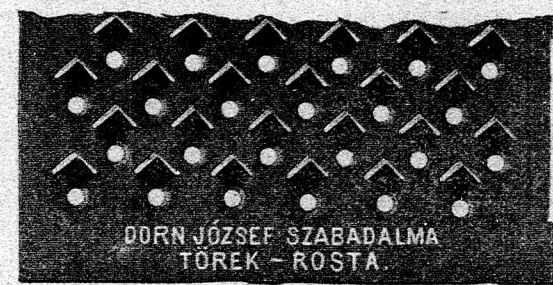
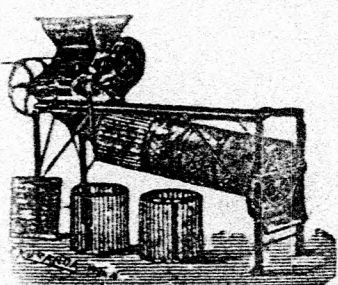
Értékesítésre elfogad: Husneműket, füstölt húst, vadakat, szárnyasokat — élő és leölt állapotban, tojást, vajot, halat, burgonyát, káposztát, zöldségfélét, gyümölcsöt stb.

STAHEL és LENNER

trieur- és lemezlyukasztó-gyár

Budapest, V., Katona József-u. 8.

Ajánljuk a DORN-féle **UJ TÖREKROSTANKAT**, mindennemű **LYUKASZTOTT és HASÍTOTT LEMEZEINKET**. Továbbá **TRIEURJEINKET és OSZTÁLYOZÓ GÉPEINKET** gabona és hüvelyesek tisztítására és osztályozására.

DORN JÓZSEF SZABADALMA TÖREK - ROSTA

A Párisi világiállításon
„GRAND PRIX“ a legnagyobb
kitüntetés.

A m. kir. államvasutak gép- gyárának vezérügynöksége

Budapest, V., Váci-körut 32.

ajánlja a m. kir. államvasutak gépgyárában készült 4, 6, 8, 10 és 12 lóerejű gőzcséplőkészleteit,
14, 16 és 20 lóerejű compound lokomobiljait

„Millennium“ legújabb szerkezetű fűkaszáló-, marokrakó és kévekötő aratógépeit

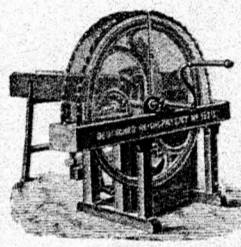
továbbá: aczelöntésű ekefővel ellátott ekéit és egyéb mezőgazdasági eszközeit.

SACK RUDOLF egyedüli képviselője Magyarországon

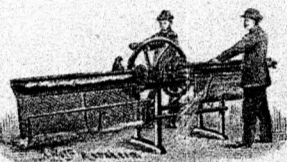
PROPPER SAMU

BUDAPEST, Váci-körut 52. szám.

Előre boesátva, hogy SACK RUDOLF világhírű gyártmányai
eredeti minőségben csak nálam kaphatók:

Ajánlom közkedvelt-
ségű **egyetemes**
és **többvasúcké-**
lmen kívül sik és
dombos talajra egy-
aránt kitűnően alkal-
mas **sorba- és**
szórva vetőgépeimet, legújabb szerkezetű

szalmakötél fonó-gépeimet,

szecskavágó-, répavágó gépeimet.

Kézi, járgány- és gőzhajtásra

a jelenkor legjobb **takarmánypároló**

készülékeimet s minden egyéb gazdasági gépeket és eszközöket,

Mindenről kimerítő **árjegyzék** és készleges **felvilágosítások.**

Eladó gazdasági birtok.

Kolozsmegyében a nagyvárad-kolozsvári vasuti
vonal mentén vasuti állomástól hét kilométer távol-
ságra egy, circa **920 katasztralis hold ki-**
terjedésű gazdaságilag

okszerűen műveit földbirtok szabadkéz-
ből tehermentesen eladó.

A 920 holdból 16 hold a belsőség, cca 280
hold a szántó, cca 429 hold erdő és cca 195 hold
kaszáló és rét. Megfelelő és teljesen új gazdasági
épületek, hét szobás uri lak és vízi malom.

Bővebb felvilágosítások nyerhetők **Dr. Ötvös**
Lajos ügyvédnél Kolozsvárt, Szent-
egyház-utca 2. sz.

2099

200489/903. C. II.

HIRDETMEY.

Magyar királyi államvasutak.

Osztrák-magyar-osztr határforgalom.
(Időleges függelék életbeléptetése.)

A fenti határforgalom részére fennálló díjszabásokhoz 1904. évi január hó
1-ével egy időleges függelék lép hatályba. Ezen időleges függelék a díjszabási II.
rész 1. és 2. füzet, valamint az árucikkdíjszabások keretében 1904. évi január hó
1-től visszavonásig, de legkésőbb 1904. évi deczember hó 31-éig terjedő érvénynyel
engedélyezett kedvezményes díjteleket tartalmazza.

A szóban forgó időleges függelék a részes vasutak igazgatóságainál darabon-
ként 70 fillérért kapható.

Budapestben, 1903. évi deczember havában.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága,
a részes vasutak nevében is.

(Utánnomás nem díjaztatik.)

Superfoszfátok

Állati és

ásványi eredetűek,

legolcsóbb

foszforsavas trágyaszert minden talajra.

Gyors hatásért kezeség, legnagyobb eredmény.

Nélkülözhetetlen a tavaszi vetéseknél,

semmi más foszforsavakkal nem pótolható.

Ajánlok továbbá:

Csontlisztet, Chilisalétromot, kénsavas ammóniákat,
kálisót, kainitot, különleges műtrágyákat kapás és
kalászos növények alá, themenauai szab. superfoszfát-
gipszet

herések trágyájával és az istállótrágya konzerválá-
sára:

takarmánymeszet stb.

bárhova versenyképes áron szállít a legszerűbb
tartalomszavatolás mellett

Kénsav- és
műtrágyagyár

A. SCHRAM

Ladenburg-Themenau
és Liesek Restok m.

Központi iroda: **Prága, Heinrichsgasse 27.**

Knuth Károly

mérnök és gyáros.

Gyár és iroda:

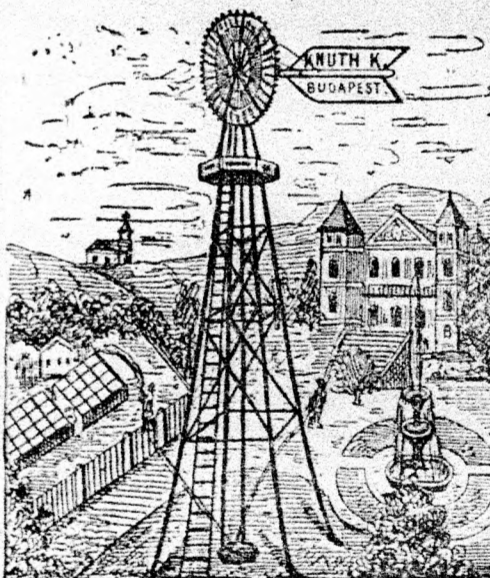
BUDAPEST, VII.,

Garay-u. 6-8. sz.

Elvállal: központi-, víz-, lég- és
gőzfűtések, légszusz- és vízve-
zetések, csatornázások, szellőz-
tetések, closették, szivattyúk,
vízerőművi emelőgépek stb., nem-
különböző kőszén-, olaj- és petróleum
váladékból nyert gázok értékesítését
ezelő készülékek létesítését, városok,
indóházak, nagyobb épületek és gyárak
számára.

Tervek, költségvetések, jövedelmi
előirányzatok gyorsan készíttetnek.

VV Legjobb minőségű VV
kőanyag-csövek raktáron.

A BUDAPESTI ASZTALOS-IPARTESTÜLET

végnöksége alatt álló és a kereskedelmi ministerium által államilag segélyezett

BUTOR-

csarnok és hitelszövetkezet,

mint az Országos központi hitelszövetkezet tagja, ajánlja tagjai-
nak, budapesti asztalosmestereknek, legjobb kivitelben készített,

József-körut 28. sz. alatti

dusan felszerelt raktárában elhelyezett butorait. A vevőközönség itt szük-
ségletét közvetlen a készítőnél **jutányos áron** szerezheti be. Tervezetek
és lakásberendezések gyorsan és pontosan eszközöltetnek. 7293

ETER

ETERNIT

A „Kro

1901-ben az álla-
valamennyi gép
Kapható 12 kú
40-2300

KORONA-VA
czélszerűbb

Szám ---
Munkaképesség

2094

W.

gazdasági

által ajánl

Egy- és k

ACZÉLEK

összes ta

velő esz

Szecskav

Répava

Kukoricamo

Takar

Teljes

Egyes

Öntvér

HAZAI GYÁRTMÁNY!

Alfa-S

Iroda,

Alfa-Lav

(tejföl

kézi- és

Alfa-Separat

mint 560 e

Évi gyártás

Az Alfa

legtökélet

ETERNIT-PALA

azbesztből és cementből készült minden mást felülmuló fedőanyag. Elpusztíthatlan, könnyű, tetszetős s olcsó, minden épületnél használható.

Írjon ismertetésért és mintalemezért a következő címre:

ETERNITMŰVEK, Hatschek Lajos, BUDAPEST, VI., Andrassy-ut 33.

A „Kronen Separator“

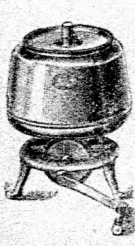
1901-ben az államilefőző-versenyenél Budapesten, valamennyi gép között **legélesebben főlőzött.** Kapható 12 különböző nagyságban, óránkénti 40—2300 liternyi munkaképességgel.

KORONA-VAJKÖPÜLŐK. Legújabb és legcélszerűbb gép kisebb üzemek részére.

Szám	1	2	3	4
Munkaképesség	5—6	10	15	25 lit.

2094

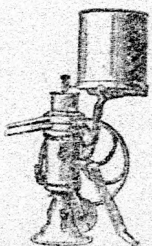
K. 25.— 36.— 45.— 65.—

JURÁNY és WOLFRUM

BUDAPEST,
VI., Váci-körút 33.

Tejgazdasági gépgyár
és tejgazdasági tech-
nikai iroda.

Berendez teljes tej-
gazdaságokat kéz- és
erőhajtásra.

Kitűnő bedörzsölőszer

LOVAKNAK!

a Szentmihályi-féle

„VIKTORIA“

**ERŐSÍTŐ FOLYADÉK
(Restitutionsfluid)**

A m. kir. földmiveltésügyi mi-
nisterium 31289—903. sz. rendeletével engedélyezve.
Versenylovak és nagy hajtás alatt levő állatok
izmainak folytonos jókában tartására nélkülöz-
hetetlen. Minden esetben kitűnő hatású, a hó a fáradt és be-
teg állatok erősítő vagy gyógyító bedörzsölőre van szüksége.
Raktáron: Budapesten Török József gyógyszerárán és
és Kochmeister Frigyes gyógyszerkereskedésében és a Magyar
Mezőgazdák Szövetkezeténél.

Készíti: **Szentmihályi Gyula** gyógyszerész

Balaton-Boglár.

Ára 2 korona 40 fillér.

1900. évi párisi világiállításon „GRAND PRIX“.

Kwizda János Ferencz

cs. és kir. osztrák-magyar királyi, román királyi és bolgár
udvari szállító
kerületi gyógyszerész, Kornenburg bei Wien.

KWIZDA-féle korneuburgi marha-táppor

Ét endl szer lovak,
szarvsmarhák és
juhok részére.

50 év óta a legtöbb
istállóban haszná-
latban étvágytalan-
ság, rossz emész-
tésnél, a tej javítá-
sára s a tejelés
fokozására.

1 doboz ára K 1.10, 1/2 doboz 70 fillér.

A Kwizda-féle korneuburgi marha-
táppor csakis ezen védjeggyel valódi.

— Képes árjegyzékek ingyen. —

Főraktár: Török József gyógyszerész,
Budapest, VI. Király-utca 12, és Andrassy-ut 26.

HAZAI GYÁRTMÁNY!

W·E·I·S·E·R J. C.

gazdasági gépgyár és malomépítészet NAGY-KANIZSAN

által ajánlatnak:

Egy- és kétvasu

ACZÉLEKÉK és

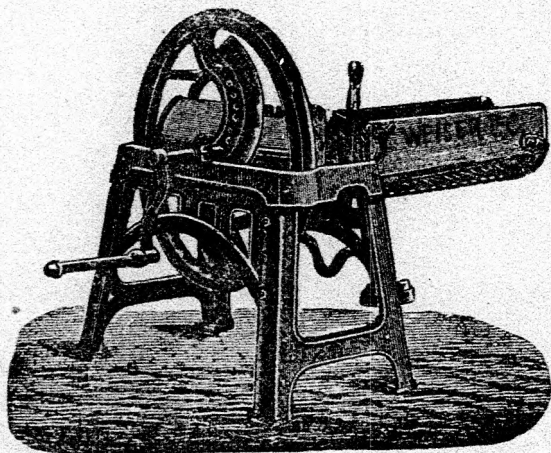
összes talajmű-

velő eszközök

Szeeskavágók,

Répavágók,

Kukoricamorzsolók.

Takarmánykamara berendezések, —

Teljes malomberendezések, —

Egyes malomgépek és alkatrészek, —

Öntvények saját vagy idegen minták után.

— Árjegyzék szívesen küldeték. —

HAZAI GYÁRTMÁNY!

Igen szép vészen átment, másfél éves mangalicza

tenyészkánok

kaphatók:

2098

Kornstein testvéreknél,

Nagy-Szalonta, (Pata-puszt.)

196495/903. szám. C II.

Magyar királyi államvasutak.

HIRDETMÉNY.

(Felső-sziléziai osztrák-magyar közszállítás.)

Uj dijszabás életbeléptetése.

1904. évi január hó 1-én a fenti forgalomban uj II. füzet című dijszabás lép életbe, mely által az 1897. évi szeptember hó 1-től érvényes hasonló dijszabás I—III. pótlékával hatályon kívül helyeztetik. Az uj dijszabás által előidézett díjdrágulások és forgalmi korlátozások csak 1904. évi február hó 15-én lépnek érvénybe. Az uj dijszabás 65 fillérért megszerezhető.

Budapest, 1903. évi december hóban.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága,
a rézes vasutak nevében is.
(Utánnomás nem díjazatik.)

Alfa-Separator Részvény-Társaság, Budapesten.

Tejgazdasági gépgyár.

Iroda, raktár és gyártelep: Budapest, VI., Lomb-utca 11.

Alfa-Laval Separatorok

(tejfőlőző gépek)

kézi- és erőhajtásra.

Alfa-Separatoraink eddig több
mint 560 első díjat nyertek.

Évi gyártás kb. 60.000 darab.

Az Alfa-Separator a
legtökéletesebb fölőzőgép

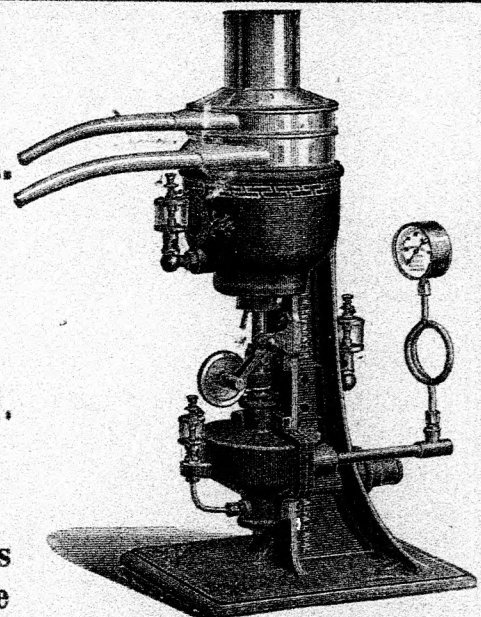
Tejszállító kannák,
Fejőedények,
Tejhűtők,
Előmelegítők és pasztori-
záló készülékek,
Vajköpülő és vajgyártó
gépek,

A sajtgyártás eszközei,
Tejvizsgáló készülékek,
Mindennemű tejgazda-
sági eszközök és gépek
legjobb kivitelben.

Tejszövetkezetek és
tejfeldolgozó telepek
berendezése s
ujja alakítása.

Díjtalan tanácskozás minden
tejgazdasági kérdésben!

Árjegyzékek, tervek és
költségvetések bérmentve

A szemétben is kincset lelhetnek mindazok,

kik megismerkednek az országszerte elismert, kitűnő szerkezetű és legolcsóbb, eredeti „Kalmár“-féle gabonatisztító gépek és rosták sokoldalú előnyeivel. — Sziveskedjen **vagyongyűjtés czéljából** ezen kiváló magyar gyártmány legújabb ingyen árjegyzékét kérni: 1540

KALMÁR ZS. UTÓDA különleges terménnytisztító gépgyártól, melynek áttekintése után tisztában lesz ön a dolog valódiságával. **Hódmező-Vásárhelyről,**

Azon birtokosok, kik birtokaikat eladni vagy bérbeadni, vagy pedig birtokukat venni vagy bérbeadni szándékoznak — szakértelmes, lelkiismeretes diszkrét közvetítés végett — teljes hízalommal forduljanak hozzám.

BEYER KÁROLY földbirtokos, megyei vitrilis tag, az O. M. G. E. tagja
BUDAPEST, VI. KER., ANDRÁSSY-UT 100.

Keresek: 2000—3000 hold prima földbérletet, lehetőleg szeszgyárral, közel egy város és vasúthoz; továbbá 1200—1400 hold bérletet, lehetőleg Somogy- vagy Tolnamegyében.

Keresek: 1200—1400 holdas birtokot, jó föld, közel egy város és vasúti fővonalhoz, jó karban lévő gazdasági épületekkel és jó kastélylyal.

Eladó: egy 535 hold kitűnően berendezett nemesi birtok, abból 325 h. szántó, 110 kaszáló, 24 ojtott kitűnő szőlő, stb., tejgazdaság, új gazdasági épületek, jó urilakás teljesen felszerelve. Pestről 100 km. észak felé. Ár 216,000 korona.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Budapest, VIII., Baross-utca 10.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége

Alakult 1900. erkölcsi támogatásával. Alakult 1900.

BIZTOSÍTÉKI ALAP:

Kormány hozzájárulásával	400,000— kor.
Alapítványok	1,268,120— "
Tartalékok	190,400.30 "
Összesen:	1,858,520.30 "
Első évi felesleg	90,349— "

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módok szerint.

Az üzleteredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből egy a tűz- mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi üzletfeleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomtatvánnyal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

Jó minőségű tej

1500—2000 liter naponta, egy Budapesthez közel fekvő uradalomtól, megvételre kerestetik. Ajánlatok az ár megjelölésével a kiadóhivatalba kéretnek. 5086

A laczházai uradalom intézősége eladásra bocsát:

Oroszországból importált eredeti mag után termelt magas növésű kóro és bő szemtermésű len vetőmagot, igen magas kóroval eredeti fehér olasz kendermagot, ugyszintén „óriás“ napraforgó-magot.

A vetőmagvak magas csiraképeséggel elsőrendű minőségűek a lenmag ára 30.—, kendermag 26.—, napraforgóé 24.— korona netto 100 klg.-ként, vevő bérmentve eszéki állomásra küldendő zsákjaiban az eszéki állomáson feladva, előzetes készpénz beküldése mellett.

Minta és felvilágosítással szolgál

az Uradalom intézősége

Laczháza, posta Cépén.

2077

THOMAS-SALAK

a legjobb és legolcsóbb foszforsavas műtrágya

az összes kalászosok és kapások alá, valamint a rétekre. Hatása éppen oly gyors, de tartósabb, mint a szuperfoszfáté. Ezen kitűnő műtrágyát ugy összfoszforsav, mint cxitromsavban oldhatóság és porfinomság szavatolása mellett pontosan és lelkiismeretesen szállítja

Kalmár Vilmos, Budapest, VI. Teréz-körut 3.

a Thomas-salakgyárak, Berlin, W. vezérképviselője a magyar korona országainak területén.

Óvakodjunk a hamisításoktól és csak csillag védjeggyel ellátott zsákokat vegyünk át.

Minden zsák ölm-zárral és tartalomjelzéssel van ellátva

Mindennapi

superphosphátot

továbbá minden más műtrágyát gépszórásra készen, száraz, garantált beltartalommal 1904. tavaszra és őszre ajánl és minden vasúttalomáson waggonarokmányokban magas százaléku superphosphátot

43 1/2 filléres árban

zsolnai paritásban készpénzfizetés mellett 3% engedménnyel, esetleg 6 havi hitelre, ugyszinté

Chilisalétromot

a mindenkor hamburgi napi áron szállít 1646

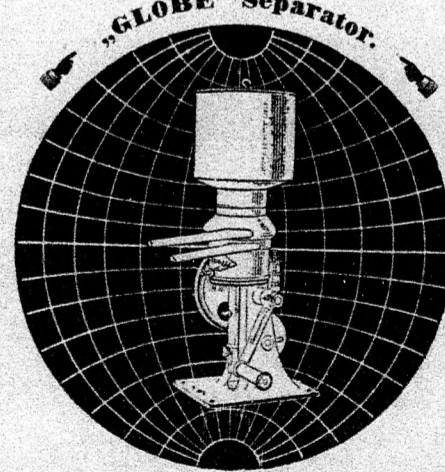
Maurice Halphen, Prag.

Fontos a tejgazdaságban

a legújabb és legolcsóbb bevált

svéd GLOBE Separator,

vaj készíthető. Teljes tejszövetkezeti berendezések kézi, erő- és turbina hajtásra ugyszintén mindennemű tejgazdasági gépeket és eszközöket tejszállításhoz, vaj- és sajtgártáshoz, legelőnyösebben szállít az

Első magyar tejgazdasági gép- és eszközgyár

Fuchs és Schlichter, Budapest, VI., Jász-u. 7.

VAJKIVITEL! Friss vajat, évi kötés mellett minden mennyiségben a legmagasabb áron átveszünk. 1504

Különlegesség: Tejtelepek és tejszövetkezetek berendezése és azok által termelt vajnak átvétele.

Arjegyzékek költségvetések, tervek ingyen és bérmentve.

Jahn betéti társaság Arnswalde-ban

ajánlkozik

burgonya-, tengeri-, buza- és rizskeményítő-gyárak valamint syrup- és dextrin-gyárak berendezésére és átalakítására.

»»»»»» Költségvetések és tájékoztatók díjmentesek. ««««««

1644

Magyarországi vezérképviselők:

Győző Béla és Társa, Budapest, V., Lipót-körut 18.

106540. szám.

II. 1. 1903.

Hirdetmény.

Egyéves méncsikók vásárlása.

Felhívom mindazon tenyésztőket, kiknek birtokában legalább is négy jó származású, erős csontú, szabályos testalkatú, saját nevelésű

egyéves méncsikó

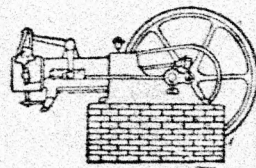
van s azokat az államnak eladni kívánják, hogy ebbeli szándékukat, a helynek és utolsó postának, a hol a csikók állanak, valamint a csikók származásának, magasságának, színének és árának pontos megjelölésével a m. kir. földmivvelésügyi miniszteriumhoz benyújtandó s 1 koronás bélyeggel ellátott írásbeli nyilatkozatban, legkésőbb

1904. évi február hó 1-ig

bejelenteni sziveskedjenek, mivel az ezen határidőn túl érkező bejelentések figyelembe vétetni nem fognak.

Budapest, 1903. december 21.

M. kir. földmivvelésügyi miniszter

Legkisebbs

Benzinmotoraink

gyárunkban mindenkor tiszta-
ben megtekinthetők. Árjegyzé-
kek és költségvetések díjmen-
tesen adtnak. 1815

Beck és Gergely

motor- és gépgyár

Budapest, V. Váci-ut 12

A Csákányi

bérrudalom (Vasmegye) elad
doppnai vetőzabot 100 kg.-ként
13 koronáért ab itteni állomás,
mintát mindenkinek szivesen
küld. 5004

Eredeti

HANNA

vetőárpat

ajánl

Vodička

földbirtokos, Smržitz,
Hanna Mähren.

Nemesi birtok

600 magyar holdas,
Berzétén, Gömörmegyében,
vasút, országut mellett,
haláleset miatt eladó.
Felvilágosítással Glos Barna
szolgál a „Magyar Mező-
gazdák Szövetkezeté”-nél,
Budapest V., Alkotmány-u. 31.

Mozsgói

elismert jó minőségű komlóból
a tavaszi iltetéshez dugvány
kapható ezereknél 12 koroná-
ért. Megkeresések a következő
cízímre kéretnek: Oderszky
Lajos uradalmi intéző, Mozsgó.
(Somogy-m.) 5051

800-1000 hold

legelő Biharmegyében, a fő-
vonal melletti Mező-Peterd meg-
állóhelytől 5 percznyire előnyös
feltételek mellett eladó. Erős
szalmájú **doppnai vetőmag-
zab** 12 koronáért mm.-ként, szép
növéssű akácfaik száza 6 koroná-
ért eladó. **Kerestettik** 30
mm. vetésre alkalmas **csicsóká-
gumó**. Felvilágosítással szolgál
a **gyapárosi gazdaság inté-
zősége** u. p. Mező-Peterd.
5021

A legjobb

Mammut és Oberndorfi ta-
karmányrépat szállítanak
Brüder Jellinek, Bisenz,
Mähren. 2102

E hó végén jelenik meg!

Az Orsz. Magy. Gazdasági
Egyesült kiadásában

A Magyar Juhtenyész- tész múlt és jelen irányairól

Simunyák Antal-féle ala-
pítványból jutalmazott
pályamű.

Írta: dr. Rodiczky Jenő.
Kötve bolti ára 3 korona
O. M. G. E. tagok és
„Köztelek” előfizetői 2 K.
80 fillérért rendelheti meg
portómentes küldéssel a
„Köztelek” kiadóhivatalá-
ban.

**Telefon- és távírda-
oszlópok akácztábol,** tel-
szászszertű hosszú- és vastag-
ságban, ideál vágás, kaphatók
Tarnai Vilmosnál, **Pusztá-
Nagykut,** u. p. **Apostag,**
vasútállomás helyben. 5012

Eladó

Meteor zab tavaszi vetésre, a
míg e készlet tart. Ára verő
szakjában Szigetvári vasúti álló-
másra szállítva, 100 kg.-kint
14 korona. Böven termő, 1903.
évből, 1200 [7-8] terdleten,
11-24 kilogramm termést adott,
buzával nem érik össze. Mintát
bérmentve küld, megrendelhető
Gróf Somssich Tihamér paláci
gazdaságában, u. p. Hedráhely,
Somogy megye. 5008

Nélkülözhetetlen

a foszforsavas csontmész,
tehének, ökrök, borjúk, mala-
czok, lovak, csikók, szarvasok,
őzek és a baromfiak takarmá-
nyozásánál. kapható:

Neubauer Adolf

műtárgya és vegy-ípar gyárak
meghatalmazottjánál

Győr. 2101

Most jelent meg

Tejgazdasági Zsebnaptár

az 1904. évre.

V. évfolyam szerkeszti és
kiadja

Jeszenszky Pál

„OMGE,” titkár.

Tejgazdasággal foglalko-
zóknak nélkülözhetetlen.
Megrendelhető a Köztelek
kiadóhivatalában. Buda-
pest, Köztelek, Üllői-út 25.
Ára (bérmentve és ajánlott
küldéssel) **3 kor. 70 fill.**

Magyarország legrégibb, legolcsóbb és leggyakor-
latibb irányu **szőlészeti szaklapja** a

BORÁSZATI LAPOK

mely már **36** éve jelenik meg hetenkint.

Az ország első szaktekintélyei, a legelőkelőbb szőlőtermelők és borászok írják meg benne mit hogyan kell tenni, mit nem szabad elmulasztani, hogy jövedelmező legyen ezentul is a szőlőmivvelés.

A **Borászati Lapok** a mellett a „Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesületé-“nek hivatalos közlönye, vagyis azé az egyesületé, melynek élén szőlészettünk legkiválóbbjai állnak őrt a szőlőtermelés érdekei mellett.

Laptulajdonos **Baross Károly**; felelős szerkesztő dr. **Drucker Jenő**.

A lap tartalma gazdag, kiállítása fényes és előfizetési ára igen olcsó.

Minden évben egy vagy több **színes mellékletet** kapnak az előfizetők: egy-egy magyar szőlőfaj természet után festett képét.

A Borászati Lapok előfizetési ára:

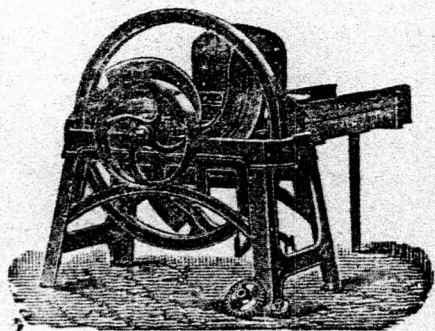
Egész évre	10 korona.
Fél évre	5 „
Negyed évre	2 „ 50 fillér.

Ez kikerül a legszegényebb termelő erszényéből.

Előfizetési pénzek postautalványon a „Borászati Lapok” kiadóhivatalába **Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám** alá küldendők.

Tessék mutatványszámot kérni, ingyen küldjük.

Balesetek

Kizárva!

Szeckavágók répavágók, darálómalmok.

Gőzfűlesztő-készülékek! legujabb, legkényelmesebb szerkezetben

UMRATH és TÁRSA

mezőgazdasági gépgyárosoknál BUDAPEST, V. ker., Váci-körút 60. szám.

Gőzcséplőkészletek 10 lóerőig. Ipari mozgonyok 100 lóerőig.

Vöröstarka tinó és üsző

teljesen prima, 1-2 esztog 3 éves, nálam minden mennyiségben kapható olcsó áron.

Kitűnő friss fejős tehének

előleges jelentős ugr., náam mindenkor megtekinthető, kötelezettség nélküli. Vevő tetszése szerint választhat

Klein Márton, Nemes Dömök. Vasut, posta Kis-Czell. 1694

Fajbaromfiak

kaphatók: Orpington (sárga, fehér) 5 frt; Plymouth, Langshan, Bráhma, Cochin, Pekingerce 5 frt; Emdenlund, Bronzpulyka 7 frt darabja. Kiküldtetett törzsektől. Brichtha Kálmán, Izsák. (Pestmegye.) 5070

Állandóan dus választék elsőrendű magyarfajta

Erdélyi jármosökrök,

valamint 1 és 2 éves Erdélyi tinókból

a széplaki bérgazdaságban, Szamosujvár vasútállomás-tól 20 perc távolságra. Körülményes felvilágosítást készséggel ad:

Alexa Miklós,

Szamosujvart (Szolnok-Dobokamegye).

Jármos ökrök, tinók, lovak, sertések és juhok. tenyész- vagy használati állatok beszerzésére megbízásokat elfogad és azokat felelőség mellett gyorsan és jutányosan, direkt forrásokból közvetíti az Erdélyi Gazdasági Egylet vednöksége alatt álló

Erdélyi Kereskedelmi Társaság, Kolozsvárt. Szentegyház-utca 2. sz. Telefon 311.

Pozsony, 1904. jan. 3. Az Erdélyi Kereskedelmi Társaságnak

Kolozsvár. Poór Tivusz gazdaságiosztályán az év november havában a tisztelt Társaság közvetítésével fehérrőzöket vitt Erdélyországban. Ezen alkalomból a tisztelt Társaság, különösen pedig Fodor urannal előzékenységet, köszi-tekintést és gondoskodást tanúsított, hogy kedves költségeimnek tekintem. hálas köszönetemet nyilvánítani úgy a tisztelt Társaságnak, mint Fodor urnak mindazon fáradozásokért, melyeket különösen azon kellemetlen incidens alkalmával kifejtettek, midőn t. i. a szájt és körömfájás az általam vitt tinóknál kitűnt. Hogy a baj ugyszólván még orráján el lett fojtva, hogy a csordát nagyobb baj nem érte és hogy az állatok végre mégis rendelkezésük helyére szerencsésen megérkeztek, ezt csakis azon körültekintő intézkedéseknek köszönhetem, melyeket Önök rögtön megtettek, ez tehát Önöknek kizárólagos érdeme. Fogadják ezért íméltelen hálas és legmelozebb köszönetemet stb. stb. Kiváló tisztelettel: Gróf Pongrácz Frigyes.

Győr, 1904. január 2. T. Erdélyi Kereskedelmi Társaság

Kolozsvár. A részemre vitt 12 db üsző tegnapelőtt szerencsésen megérkezett s azokkal igen meg vagyok elégedve és nagy örömmel tudtuk adhatom. Még voltam ugyan gyözdöve róla, hogy Önök igyekezni fognak engem ezen vétellükkel is kielégíteni, — mint a hogy már az iden ezelőtt három rendbeli megbízásomat is a legkínóbban végeztek el — mégis ezen vétellük minden várakozásomon felül jól sikerült.

Szives üdvözzettel Dr. Gyertyánfy László.

Gyöngygyökök

6 hónaposok, egész fehérek és közönséges tarkák, 6 korona páronként (nagyobb vételnél olcsóbban), kaphatók: Pintér Rózsánál, G. Lékér, Barsmegye. 5088

VEGYESEK.

Uj és használt burgonya, hagyma- és heremag-

ZSÁK

a legjutányosabb áron kapható a FISCHER-féle zsák- és ponyvárubában

Budapest, Nádor-u. 31-33. Alapított 1882.

Legszolidabb kiszolgálás

Gazdák

figyelmébe 50% olcsóbb M. kir. szab. mint bármely 12321. 900. más világitó anyag a

pyroleum

világítása. A pyroleum szagtalan, nem fűtől, nem gyúlékony és már több ezer uradalomban bevezettetett.

Számos ellismerő levél nálam betekinthető. Próba küldemények 2 korona utánvét mellett. Kivánatra prospectus ingyen és bérmentve. 1407

Degen Jakob

Budapest, IX. ker., Közraktár-utca 28.

A legnagyobb állami díjjakkal és hercegi tiszteletdíjjal kitüntetve.

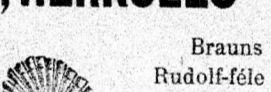
KOEHLER FRIGYES

tájkertész BUDAPEST. KERTI TECHNIKAI IRODA. Damjanich-utca 47. sz., l. 8

ELVÁLLAL: park, kert stb. berendezésekre vonatkozó tervek, költségvetések kidolgozását, berendezését, szakkerü átalakítását, gondozását, parkokban sziklacsoportok és barlangok építését, Lawn-Tennis pályák, terek készítését, fanyesést stb. —

„HERKULES“

Brauns Rudolf-féle dresdeni Acél-szél-turbinagyár. törv. védett eredeti gyártmánya

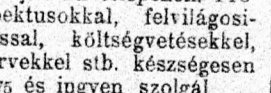

Évek óta fényesen ki-próbált közlés nélküli üzemerő

vizszállításra, villamos világitásra, gépek hajtására, mezőgazdasági, ipari-és bányászati telepeken. Prospektusokkal, felvilágosítással, költségvetésekkel, tervekkel stb. készségesen 1575 és ingyen szolgál

Dr. Dietrich Sándor

BUDAPEST, Akadémia-utca 14.

Schember C. és fia

os. és kir. udvari hidmérleg és gépgyár, Budapest, Andrassy-ut 15

Ajánlják általánosan ismert, szabadalmazott hid- és marhamérlegüket, valamint gazdasági és ipari célokra szolgáló tizedes és százados raktári mérlegeiket. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Alapított 1873.

Magyarország és Ausztria elsőrangú nagy raktára

Uj és használt ZSÁK ÉS VIZMENTES PONYVÁKBAN

Zsákosztály: gabnás, lisztes, korpás, faszén, köszén, gyümölcs, só, hagyma, burgonya, kukorica stb. zsákok egész 100.000 darabig.

Ponyvaosztály: katal, vasuti rakományok, cséplőszekrény, locomobil, teherkocsi, rosta, repezőző, behordási, koci stb. ponyvák, készen varrva, karikázva, jelezve, minden mennyiségben.

Uj lópokróczok

kölcsönponyvák, kölcsönzsákok minden mben és czélra.

Nagel Adolf,

Budapest. Telepek: V., Arany János-utca 7. 11., 12. IX., ker., Soroksári-ut 56. sz. Irodák: V., Arany János-utca 12.

Használt zsákok minden mennyiségben megvételnek Árjegyzék kivánatra bérmentve.

Kramer Lipót

BUDAPEST, V., Kálmán-utca 3., Honvéd-utca sarkán. TELEFON: 38-11.

Sürgőnyczim: „Ceres“ Budapest. A legjutányosabb áron ajánl:

Oliva gépolajat, repezolajat, ásványkenőolajat, sürtett gépkecsőt, hengerolajat, lámpaolajat, petróleumot, kocsikenőcsőt, olvasztó szifafagyú, kenőszappant, kétkövet, kenővirágot, Ruffa-háncsot, saponariát, creolint, carbollenumot, f-déllakat, zsákok, ponyvák, kész kéveköttömtrágyát és minden a szakba vágó cikket. Továbbá:

Szalonnát, disznósírt a legolcsóbb napi árban. Szalonnáról lerázott söt marhahízalás czéljaira stb.

Árjegyzékkel és részletes külön ajánlattal kivánásra díjtalanul készséggel szolgálók

Szép vetőre való magbűkköny és sulyos hegyi zab kapható Br. Schell uradalmában Nagy-Idán Kassa mellett. 5069

40 métermázsza

osztráképos baltaczimmagot keresek megvételre. Minta, az ár megjelölése mellett, Margalit Alfréd, Toldi-puszta, u. p. Somogy-Karad külterület. 5061

Parasztlajogácsát,

u. m. háztárcpocsa, lok-mag és napraforgópocscsát ajánlunk, franco minden államásra, ugyszintén vető-bűkkönyt a legkínóbb áron kisebb és nagyobb mennyiségben. Klein Ferenc és fia, Budapest, VI., Andrassy-ut 84. 5067

Átiskolázott

rostos gyökérű akáczesemeterék és szép, sima kergű, ütöttel való derekas akáczfák kaphatók gróf Wenckheim Antal főrközei uradalmában Csorváson (Békésmegye). 4800

Bedőházi Pál urad. tisztartó Kutyalva, Alsó Fehér-m., megbízásokat fogad el igaz ökrök, lekötött való ökrök, tinó, üsző, tehének és borjak megvételére. Szives megkeresést kér:

Bedőházi Pál, Kutyalva Vasuti megállóhely helyt.

Ne vezettesse magát félre,

ha ÉPP OLY JÓT ajánlanak, mert

SCHOTTOLA ERNŐ, BUDAPEST Foncière palota.

Jutányosan eladó. Százados

uj marhamérlegek 1500 kg. hordképességgű erős vaskorlással 2 1/2 méter hosszú 1 1/3 m. széles

Uj szekér hidmérlegek

4000 és 3000 kg. horderejt százados, toló sulylyal 4 méter hosszú, 2 méter széles.

Becserőleok

őceka marhamázsákat uj hidmérlegekre. Minden mérleg törvényesen hitelesítve öt évi jókarban tartás mellett.

DÉNES MANÓ

mérlegmüszerezés BUDAPEST, VII., Dohány-utca 78.

Duppani zab korán érő, bőtermő, — alsóthi tengeri első után termés, kézzel morzsoló, 100 kg-ként 13 koronáért kapható az intézésig. Pa-Bélahalom u. p. Csécsé, Nógrádmegye. 5068

Eladó.

Ligowó zab, eredeti utántermés, vevő zsákjában vasútállomásra szállítva 100 kg-ként 14 korona. Bőven termő, nagy fehér szemű, búzával nem érik össze, 1903. évben termés kat. h. 1350 klló. Mintát bérmentve küld Lázár Géza krasznai gazdasága, Szilágymegye. 5072

40 métermázsza

osztráképos baltaczimmagot keresek megvételre. Minta, az ár megjelölése mellett, Margalit Alfréd, Toldi-puszta, u. p. Somogy-Karad külterület. 5061

Parasztlajogácsát,

u. m. háztárcpocsa, lok-mag és napraforgópocscsát ajánlunk, franco minden államásra, ugyszintén vető-bűkkönyt a legkínóbb áron kisebb és nagyobb mennyiségben. Klein Ferenc és fia, Budapest, VI., Andrassy-ut 84. 5067

Átiskolázott

rostos gyökérű akáczesemeterék és szép, sima kergű, ütöttel való derekas akáczfák kaphatók gróf Wenckheim Antal főrközei uradalmában Csorváson (Békésmegye). 4800

Bedőházi Pál urad. tisztartó Kutyalva, Alsó Fehér-m., megbízásokat fogad el igaz ökrök, lekötött való ökrök, tinó, üsző, tehének és borjak megvételére. Szives megkeresést kér:

Bedőházi Pál, Kutyalva Vasuti megállóhely helyt.

Iszán

tapasztalt, cautióképűk Április vagy május előtti gömbörmegvételre. Ajánlatok kaphatók Reizenleimann Alfréd VIII., Kök Szilárd-u.

Gazdasági

keresztény, ki túlnyúl beszél, valamely gazdasági iskolát jó sikerrel végzett, felvették. Csak bani bizonyítványok reit folyamodványok hatók: Balázs M. ezü pest, IV., Váci-utca I. em 3.

Egy

hirtökvetl-ügyletekkel kölcsönökkel) foglalkozó pénzügyi irodai és idovel (beutkítő szolgálatra is) leülleg úgy mint gőzvezetési fiatal nőielyes. Az állás nyugdíjmentes nyelvi bírása előnyben részesül. Bizonyítványok máscurriculum vitanyozimre küldendők. Budapest, V., József

Hirdetési ár 25 minden szó 4 den szó 8 A legkisebb

Betöltendő

BETÖLTENDŐ

Kulcsár Kere Fuchs József drabócsában (Nyitra megye) tokat kerek fiatal és kik tejszemesi iske tek és irodai munkásszére képesek olyanban, ahol tehenészetgyár van, már voltak. Fizetés évente és teljes ellátás önkormány, német és bírása szóban és írás

Azonnali belkerestetik erőlyes, az állattartási és hizlában gykorlott majtanóbbá 1904. Április lépésel egy gép Ajánlatok az igénytelésével és bizonyítváttokkal Jankamajori Kicszállás (Bácsm.) ez

Lóapoló

Keresetük egy apóló telivér lovak mellé. Megkívánatik illeto lovagolni is tudlatok: Kódombi gazdó Henczida, Biharmegye zendők.

Azonnal

belépésre keresünk tal bíró vajmesterkást, ki légszeszimoto tud. Fizetés havonta lakás, fűtés és tejszajarat bizonyítvány. Aradi tejszarnok szhoz, Arad, Szécsény zendők.

Mérlegkér

keresztény, nőielyes, könnyvel kerestetik. gyász és német nyelven ismerők és mben ezen a pályán igazolt bizonyítvány-másolat arczképpel ellátott ké alábbi uradalmhoz kik gazd. tanítványok előnyben részesülnek egy nőielyes, seg felvétetik, megkíván gazd. tanítványt elvagy évi nyaforgópocscsát ajánlunk, franco minden államásra, ugyszintén vető-bűkkönyt a legkínóbb áron kisebb és nagyobb mennyiségben. Klein Ferenc és fia, Budapest, VI., Andrassy-ut 84. 5067

Gépszék

Április hó 24-ére felt. Czím: Bér gazdaság,

Kulcsár

nőien, keresztény, ves iskolát végzett és ság minden ágában — adohány- és szőlő-ru eléggő jártas, azonmazat talai Bartos inárcs-kakucei bér gazd (posta ugránott). Al bizonyítvány-másolatok nyek megjelölése me czimre küldendők.

Iszán

tapasztalt, cautióképűk Április vagy május előtti gömbörmegvételre. Ajánlatok kaphatók Reizenleimann Alfréd VIII., Kök Szilárd-u.

Gazdasági

keresztény, ki túlnyúl beszél, valamely gazdasági iskolát jó sikerrel végzett, felvették. Csak bani bizonyítványok reit folyamodványok hatók: Balázs M. ezü pest, IV., Váci-utca I. em 3.

Egy

hirtökvetl-ügyletekkel kölcsönökkel) foglalkozó pénzügyi irodai és idovel (beutkítő szolgálatra is) leülleg úgy mint gőzvezetési fiatal nőielyes. Az állás nyugdíjmentes nyelvi bírása előnyben részesül. Bizonyítványok máscurriculum vitanyozimre küldendők. Budapest, V., József

GŐZEKÉKET, GŐZ-UTIHENGEREKET

GŐZ-UTIMOZDONNYOKAT

a legtökéletesebb szerkezettel és legolcsóbb árak mellett szállít

JOHN FOWLER & Co.

Telefon 42—50. BUDAPEST—KELENFÖLD a vasútiállomástól
szemben.

Iroda, raktár, javítóműhely.

Közlekedés vasúton és villamos vasúton.

Lapunk bekötési táblája
2 kor. 72 fill. (portómentesen)
kapható kiadóhivatalunkban.

Felten és Guillaume

kábel- sodrony- és sodronykötélgyár részvény-társaság
BUDAPEST, V., Vízafogó 1458/60.

Gyárt: Mindennemű sodronykötelet.

Gőzesodronyköteleket

szab. lapos, vagy gömbölyű osztályrészekkel. Mezőgazdasági üzemek-
hez szükséges felvonó- és erőátviteli-sodronyköteleket, stb. stb.

Tavaszi vetésre

ajánl a nyögéri uradalom Kwassitzból beszerzett,
Proskowetz-féle eredeti mag után termelt

Hanna árpát.

Hectoliter sulya 71 kilogramm; ára métermázsanként,
Sárvár állomásra szállítva, 16 korona. — Zsákok
önkölségen számíttatnak. — Megrendelések

Nauratyill Oszkár

urad. intézőhöz Nyögéren, per Sárvár küldendők.

BÁRDOS és BRACHFELD

műszaki nagykereskedés és villamossági vállalat

BUDAPEST, VI. kerület, Gyár-utca 23. és Teréz-körút 28. szám.

Tüzálló kazánrostélyok, Technikai gummiáruk,
Gépszijak, Szerszámgépek, Szerszámok,
Gép- és hengerolajok, Vizmentes ponyvák, Zsákok,
Mindennemű kazán és gépszerelvény.

Gondos és jutányos kiszolgálás.

SANGERHAUSENI GÉPGYÁR r.t.

BUDAPEST, (Külső-váci-út) Csáklya-utca 3. sz.

Vasöntöde, gép- és rézműgyár.

SPECIÁL-GÉPGYÁR

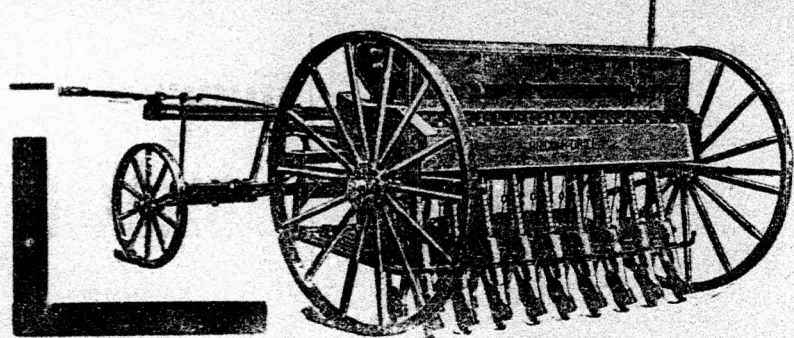
Szeszgyárak berendezésére.

Elvállalja mindenfajta szeszfőzde, szeszfinomító és élesztőgyár teljes
gépészeti berendezését a legnagyobb méretektől, talajt meglevő gyárte-
lepeket és szállít minden egyes gépet és készüléket külön-külön is.

TERVEKKEL ÉS KÖLTSÉGVETÉSSSEL KÉSZSÉGESEN SZOLGÁLUNK.

3453

UNICUM-DRILL

sorbavetőgép az egyedüli, melylyel sík
vagy hegyes talajon egyenletesen lehet vetni,
mely a magot nem sérti és szabályosan elosztja. Több mint
20,000 darab vetőgép készült és az egész világban elterjedve.
Ezer és ezer elismerő nyilatkozat. MIELŐTT VETŐGÉPET VESZ
ÉRDEKLŐDJÖN AZ „UNICUM DRILL“ VETŐGÉPEK
IRÁNT GAZDATÁRSAINÁL

MELICHAR FERENCZ BUDAPEST, VI.,

NAGYMEZŐ-UTOZA 89. SZÁM. Magyarországi vezérképviselő: SZÜCS ZSIGMOND.
KIZÁRÓLAGOS VETŐGÉPGYÁR

„Patria” nyomdai részvénytársaság nyomása Budapest, IX., Üllői-ut 25 (Körtelek.)

K

AZ ORSZÁGOS

Az országos magyar
ingy

Nem tagok
Egész évre 20 korona,
5

AZ „OMGE.”

Ülésnapo

1904. január 14. d.
szakos
" " 15. d.
zoltás
" " 21. d.
és nő
ülése.

az Országos Magyar
mívelési és nőver
nak 1904. évi jan.
d. u. 4 órakor a K
Tárgyak:
1. Czukorrépa
rosok közötti jogvis
bályozása.
2. Jablonovák
pusztítása elleni vé
3. Vető és el
tisztítása, különös
lünkre.
Budapest, 190

Kinestár

Magyarország
katonai élelmezési
pozsonyi, szombathe
ben a komáromi
1903. és 1904-ik é
tott korpamennyis
kézből fog a gazd
nyában más vevő
kerülő korpamenn
illetve eladási felt
ban bemutatott jeg
tetjük azon tagjai
pára reflektálnak,

Minde

Minden gazd

Magyar